

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2020. gada 11. jūnijā

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētāja
Ineta Ziemele.

I. Ziemele.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Šodien Satversmes tiesa turpina skatīt lietu ar lietas dalībnieku piedalīšanos Nr. 2019-23-01 „**Par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam**”.

Tiesas sēdē piedalās Satversmes tiesas tiesneši Sanita Osipova, Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja Ineta Ziemele.

Tiesas sēdi protokolē tiesas sēžu sekretāre Anna Elizabete Šakare.

Lieta tiek izskatīta attālināti videokonferences režīmā un, kā jau varbūt ir pamanīts, tad Satversmes tiesas process tiek adaptēts, ņemot vērā šo tehnoloģiju klātbūtnes elementu un tātad attālināto režīmu.

Lietas dalībnieki.

Pieteikuma iesniedzējs SIA „Spilbridge&Partners”, pārstāv zvērināta advokāte **Elīna Čakste** un zvērināts advokāts **Oskars Jonāns**.

Es varu apliecināt, ka Satversmes tiesā ir saņemta pilnvara no SIA „Spilbridge&Partners”, pilnvarojot minētos zvērinātus advokātus pārstāvēt lietas dalībnieku viedokli, kā arī Satversmes tiesa ir pārlicinājusies par personām un personu apliecinošiem dokumentiem, un tātad būs lietā šie dokumenti.

Savukārt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Saeimu –, šodien pārstāv Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks **Andrejs Stupins**.

Arī varu apliecināt pieteikuma iesniedzējiem, ka tiesa ir saņēmusi Saeimas Prezidija lēmumu, ar kuru ir pilnvarots Andrejs Stupins pārstāvēt Saeimas viedokli šajā lietā. Un ir arī personu apliecinošs dokuments, un tiesa ir pārlicinājusies, tātad, par personas identitāti.

Tā... tātd, kā jau es minēju, tad mēs adaptējam Satversmes tiesas procesu atbilstoši tehnoloģiju sniegtajām rocībām un arī pieaicinātās personas, to identitātes tiek noskaidrotas brīdī, kad mēs aicinām pieaicinātās personas paust savu viedokli.

Par pieaicinātajām personām tiesa ir lēmusi pieaicināt:

Tieslietu ministriju, kuru pārstāvēs **Laila Medina** un **Dagnija Palčevska**,

tiesībsargu, kuru pārstāvēs **Santa Tivaņenkova**,

kā arī Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras docente **Daina Ose**,

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras lektors **Mārcis Krūmiņš**,

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras lektors **Jānis Lapsa**.

Tātd šīs ir pieaicinātās personas.

Jautājums lietas dalībniekiem, vai ir kādi lūgumi šajā stadijā?

E. Čakste.

Jā, man būtu kā pieteicēja pārstāvei viens procesuāls jautājums, kas būtu tā kā lūguma veidā piesakāms un acīmredzot šobrīd, pirms lietas izskatīšanas uzsākšanas pēc būtības... es ceru, ka jūs mani dzirdat...

I. Ziemele.

Jā, jūs esat absolūti vietā procesa ziņā, droši piesakiet savu lūgumu.

E. Čakste.

Jā, nu tad, godātā tiesa! Man jāsaka tā, ka pie visas savas cieņas godātai tiesai un godātiem tiesas tiesnešiem, kurus es šobrīd redzu savā priekšā, man šoreiz ir jāpiesaka tāds ļoti īpatnējs, varbūt procesuāls lūgums, kuru es tūlīt arī mēģināšu izteikt. Bet nu pirms tam, protams, izsaku visu savu vislielāko cieņu godātai tiesai... Lūdzu uztvert šo manu lūgumu kā profesionāļa, kā zvērināta advokāta uzmanības vēršanu uz noteiktiem tiesiskiem apstākļiem šajā lietā. Tas, protams, sasaistās gan ar šo Satversmes tiesas lietu, gan arī ar izskatāmo lietu pēc būtības.

Tātd, šī konkrētā lieta tiek izskatīta par noraidījumu institūtu Augstākās tiesas Senātā, un šeit man ir radies jautājums, vai patiesi nepastāv, vai nevar

pastāvēt nekādas absolūti man kā pieteicēju pārstāvim vismazākās šaubas par iespējamību, ka kāda Satversmes tiesas tiesneša šobrīd, kurš izskata konkrēto lietu, objektivitāti.

Tātad es runāšu tūlīt konkrētāk, lai būtu saprotams, par ko ir runa.

Tātad, pirmkārt, es uzskatu, ka man kā zvērinātam advokātam, protams, ir šī te palīga funkcija tiesai. Un tādēļ jebko, ko es šeit tālāk teikšu šajā lietā, es vēl arvien lūdzu uztvert kā manu tādu palīdzību tiesai, ka es saskatu, ka ir kaut kādas tādas problēmas, kuras ir būtiski šobrīd arī atrisināt...

Lūk. Un attiecīgi šeit es arī gribētu tātad vērsties tālāk pie konkrētās lietas, ko es gribu izteikt.

Tātad, kā mēs redzam lietā pēc lietas materiāliem, ar kuriem esmu iepazinusies šobrīd, tātad saskaņā ar Satversmes tiesas priekšsēdētājas rīkojumu tika nozīmēta šī lieta izskatīšanai trešajai kolēģijai, kuras sastāvā ir tiesnesis Gunārs Kusiņš, Aldis Laviņš un Jānis Neimanis.

Savukārt, iepazīstoties jau ar tālākiem lietas materiāliem, es konstatēju, ka kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš ir pieņēmis lēmumu par lietas ierosināšanu.

Tālāk es secinu, ka šis pats Gunārs Kusiņš, ļoti augsti godājams tiesnesis un jurists, 2008. gada 7. maija Juridiskās komisijas sēdē Saeimā, kurā tika skatīti, tātad, šie te Civilprocesa jautājumi par kasācijas sūdzību pieņemšanu Senātā, ir piedalījies. Tātad ir skatījis šo te jautājumu jau esot savā iepriekšējā amatā, esot Saeimas Juridiskā biroja vadītājs.

Nu, nenoliedzami, savu ieguldījumu Saeimas Juridiskais birojs šo Civilprocesa likuma grozījumu sakarā noteikti ir ielicis, par to nav šaubu. Lielākas, mazākas... nu, tas ir atkal, tā teikt, vērtējams jautājums.

No šodien izskatāmās lietas materiāliem nav redzams, ka Kusiņa kungs būtu apsvēris, vai tas, ka viņš kādreiz ir šajā jautājumā bijis ar kādu viedokli, vai tas viņam nevarētu traucēt skatīt šo lietu pēc būtības.

Tātad, man kā skatītājam no malas, ir jautājums sev, vai tas ir vērtēts vai nav. Es no lietas materiāliem to neredzu, bet man rodas pārlicība, ka kaut kāds viedoklis Kusiņa kungam noteikti tajā laikā, kad šie procesa grozījumi tika virzīti, bija. Lūk, un šajā sakarā turpināšu.

Tātad, kā mēs zinām, Satversmes tiesas likuma 25. panta 3. daļa nosaka, ka termins, tātad, „objektīvi apstākļi” pastāv, kuros tiesnesim ir iespēja varbūt arī nepiedalīties kādas lietas izskatīšanā. Lūk, un man ir bijusi iespēja iepazīties arī ar tādas zināmas mums visiem personas un juristes un atzītas personas

Anitas Rodiņas, šībrīža Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes dekānes un arī Valststiesību zinātņu katedras asociētās profesores publikāciju, kas saucas „Aktualitātes Satversmes tiesas procesā”, kur Anita Rodiņa jau polemizēja par šo jautājumu – 25. pants 3. daļa šie „noteiktie objektīvie apstākļi”.

Un šeit es citēšu Rodiņas kundzi: „Termins “objektīvi apstākļi” ar saturu piepildāms, izmantojot visas juridiskās metodes, kā arī visas faktiskās situācijas, kas var rasties tiesu praksē. Līdz ar to secināms, ka arī Satversmes tiesas procesā pastāv iespēja tiesnesim atstatīties no lietas izskatīšanas, ja tam ir objektīvs iemesls. Un tas nozīmē, ka Satversmes tiesas procesā pastāv tiesas objektivitātes nodrošināšanas institūts tiesneša atstatīšanā.”

Tālāk Anita Rodiņa attiecīgajā publikācijā norādījusi uz gadījumiem, kad konkrēti Satversmes tiesas tiesneši tomēr nav atrodamī konkrētu lietu izskatījušo tiesnešu sastāvā, kas liecina par to, ka viņi ir atstatījušies tā vai citādi no konkrētās lietas izskatīšanas.

Turklāt, kā norāda Anita Rodiņa, tas noticis ne tikai lietās, kuras ir ierosinātas, saņemot konstitucionālo sūdzību no konkrētā Satversmes tiesas tiesneša.

Nu, tad pie lietas... kas tieši kā mani kā vērotāju no malas satrauc šīs lietas sakarā. Tātad nav noliedzams ne fakts, ka Satversmes tiesa piekristu, ka augsti godājamais Gunārs Kusiņa kungs ir bijis Saeimas Juridiskā biroja vadītājs apstrīdētās normas izvērtēšanas laikā Saeimā, ne arī tas fakts, ka personīgi ir piedalījies būtiskās Saeimas Juridiskās komisijas sēdēs 7. maijā 2008. gadā, kad ir tikuši virzīti šie Civilprocesa likuma grozījumi noteiktajā kārtībā, tātad par šo kasācijas sūdzību pieņemšanu Augstākās tiesas Senātā. Un šeit man rodas tāds jautājums, vai un cik lielā mērā persona, kas jau reiz ir skatījusi pēc būtības šo jautājumu par šajā lietā izvērtējamo tiesību normu atbilstību augstākstāvošām tiesību normām, tostarp Satversmei, var objektīvi piedalīties un izvērtēt šādu apstrīdēto tiesību normu satversmību vēlreiz, tikai šobrīd Satversmes tiesas tiesneša godā. Vai šeit tomēr jau nav tāds iepriekš noteikts viedoklis, no kura šī persona vadīsies?

Man, kā no malas skatoties, šķiet, ka tāds viedoklis varētu būt, kas līdz ar to varētu traucēt Kusiņa kungam piedalīties šādu lēmumu pieņemšanā.

Tātad, vai šeit mums, kā no malas stāvošiem, kā pieteicējiem, ir iespēja pilnīgi un absolūti paļauties, ka te nav nekādas ietekmes no iepriekšējās... sauksim to tā... dzīves.

Un Rodiņas kundze ļoti interesanti arī vērš šajā publikācijā uzmanību uz gadījumiem, kas jau Satversmes tiesā ir bijuši, kuros ir bijuši iesaistīti tiesnesis Laviņš un tiesnesis Neimanis, kuri ir bijuši situācijās... es varētu atsaukties uz Satversmes lietu Nr. 2014-06-03, kuras izskatīšanā pēc būtības Laviņa kungs nepiedalījās. Kāpēc? Nu, acīmredzot, ka tāpēc.. nu, tā secina Rodiņas kundze, es varu tikai arī pieļaut šādu iespējamību, ka tāpēc, ka šo lietu Satversmes tiesā nogādāja faktiski Augstākā tiesa, vēl esot Laviņa kungam sastāvā, tā teikt, lemjot par šo te iesniegšanu Satversmes tiesā un...

I. Ziemele.

Čakstes kundze, mēs jūs ļoti labi sapratām. Kāds ir jūsu lūgums, lūdzu? Vai jūs varētu konkretizēt.

E. Čakste.

Jā, tūlīt pabeigšu, man ir divi teikumi.

Tātad, pēdējais teikums, ko es gribēju šeit teikt. Ir ļoti līdzīga šī situācija situācijai, kuru mēs apskatīsim šī pieteikuma sakarā, tātad ar Zāģeres kundzes noraidījuma esamību, jo arī tas...

I. Ziemele.

To vēl tiesa skatīs. Lūdzu, piesakiet savu lūgumu.

E. Čakste.

Tātad es piesaku lūgumu... ja man tiek atļauts, es piesaku šo lūgumu... Tā kā es neredzu, ka šeit ir notikusi atstatīšanās, man ir jāpiesaka noraidījums tiesnesim Kusiņam kungam. Es ļoti labi saprotu Satversmes tiesas...

I. Ziemele.

Paldies. Ja es jūs pareizi sapratu, lūgums ir pieteikt noraidījumu tiesnesim Gunāram Kusiņam. Jūs to tagad pamanījāt... Šobrīd jūs to pamanījāt, ka ir problēma, ja?

E. Čakste.

Mēs to pamanījām, iepazīstoties ar lietas materiāliem, jā.

I. Ziemele.

Un jūs par tiesas sastāvu nezinājāt brīdī, kad jūs iesniedzāt pieteikumu?
Skaidrs. Paldies.

Tātad šajā brīdī Satversmes tiesa uzjautās Saeimas pārstāvim, kāds ir Saeimas pārstāvim viedoklis par šo lūgumu?

A. Stupins.

Labdien, augsti godātā tiesa!

Pieļauju, ka Kusiņa kungam ir viedoklis par ļoti daudziem jautājumiem, taču tas viņam nav liezis pildīt Satversmes tiesas tiesneša amata pienākumus sešarpus gadus, tostarp arī attiecībā uz ļoti daudzām tiesību normām, kas Saeimā ir pieņemtas laikā, kad viņš ir bijis Saeimas Juridiskā biroja vadītājs. Tāpēc Saeimas pārstāvim nav itin nekādu šaubu par tiesneša Kusiņa objektivitāti šajā lietā. Paldies.

I. Ziemele.

Paldies, Saeimas pārstāvim par pausto viedokli.

Šajā brīdī Satversmes tiesā ir nepieciešams apspriesties. Tādēļ Satversmes tiesa pasludina nelielu pārtraukumu uz minūtēm 15. Lūdzu!

(Pārtraukums.)

I. Ziemele.

Lūdzu, sēdieties!

Tā... Tātad saistībā ar pieteikuma iesniedzēju pārstāvja pieteikto lūgumu. Lūgumu pieteikšana, protams, ir pilnīgi vietā Satversmes tiesas procesa ietvaros un tādēļ arī Satversmes tiesai bija nepieciešams šis pārtraukums, lai izvērtētu pieteikuma iesniedzēju argumentus saistībā ar pieteikto noraidījumu tiesnesim Kusiņam. Tātad Satversmes tiesa apspriedās, un Satversmes tiesas lēmums ir šo lūgumu noraidīt.

Ar detalizēto argumentāciju saistībā ar izteikto lūgumu jūs varēsiet, protams, iepazīties tad jau nolēmuma tekstā, kurā arī šī motivācija būs.

Tā... Tad mēs varam turpināt.

Es saprotu, ka citu lūgumu nav. Saeimai lūgumu nav šajā stadijā?
Redzu, ka nav. Labi. Paldies.

Līdz ar to, ja lūgumu vairāk nav un minētais ir izskatīts, tad tiesa varētu arī paziņot šajā brīdī, kādā secībā mēs virzīsimies uz priekšu saistībā ar pieaicinātajām personām, jo tas, protams, palīdz organizēt visiem savu darbu.

Un tādā... pirmsšķietami tiesa ir lēmusi, ka šodien pēc lietas dalībnieku viedokļu uzklauššanas mēs vēlētos uzklaušīt Mārci Krūmiņu un tālāk jau šī secība būtu, skatoties, kā tiesas sēde attīstās, mēs pārietu pie Tieslietu ministrijas, tiesībsarga, pieaicināto ekspertu Dainas Oses, Jāņa Lapsas uzklauššanas. Aptuveni tāda secība, bet par to mēs, protams, arī tiesas gaitā varam lemt un skatīties, kā situācija mainās.

Šajā brīdī, tātad, mēs varam uzsākt lietas izskatīšanu pēc būtības. Un attiecīgi es gribētu dot vārdu tiesnesim Gunāram Kusiņam tiesneša ziņojuma nolasīšanai. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Satversmes tiesā 2019. gada 18. septembrī ir saņemts pieteikums par lietas ierosināšanu, ko iesniegusi SIA „Spilbridge&Partners”. Pieteikumā lūgts atzīt Civilprocesa likuma 464. panta pirmo daļu un 4.¹ daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no SIA „Spilbridge&Partner” pamattiesību aizskārums brīža.

Satversmes tiesas trešā kolēģija 2019. gada 18. oktobrī pēc minētā pieteikuma ierosināja lietu Nr. 2019-23-01 „Par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas un 4.¹ daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”.

2019. gada 9. decembrī es, Satversmes tiesas tiesnesis Gunārs Kusiņš, nolēmu sadalīt lietu Nr. 2019-23-01 divās lietās: lietā Nr. 2019-23-01 „Par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”, turpmāk sadalītā lieta Nr. 2029-23-01, un lietā Nr. 2029-31-01 „Par Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”.

Saeimas atbildes raksts saņemts Satversmes tiesā 2019. gada 18. decembrī, sadalītās lietas Nr. 2019-23-01 sagatavošanas gaitā papildus tika pieprasīti dokumenti no Saeimas.

Par pieaicinātajām personām sadalītajā lietā Nr. 2019-23-01 atzīta Tieslietu ministrija, tiesībsargs, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras docente Daina Ose, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras lektors Mārcis Krūmiņš un

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras lektors Jānis Lapsa.

Pieaicināto personu viedokļi kopā ar papildus iesniegtajiem dokumentiem pievienoti lietas materiāliem.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2020. gada 12. martā.

Satversmes tiesa 2020. gada 24. marta rīcības sēdē nolēma izskatīt sadalīto lietu Nr. 2019-23-01 rakstveida procesā 2020. gada 21. aprīlī.

Lietas dalībniekiem par lietas izskatīšanu rakstveida procesā paziņots 2020. gada 24. martā.

Taisot spriedumu sadalītajā lietā Nr. 2019-23-01, Satversmes tiesa tiesnešu apspriedē konstatēja, ka 2020. gada 21. maijā nav iespējams pieņemt nolēmumu lietā, jo papildus faktiskajiem apstākļiem un juridiskajiem argumentiem, kas noskaidroti lietas sagatavošanas laikā un pārbaudīti 2020. gada 21. aprīļa tiesas sēdē, ir nepieciešams noskaidrot vēl citus lietas izspriešanai būtiskus jautājumus.

Līdz ar to 2020. gada 21. maijā Satversmes tiesa nolēma atsākt sadalītās lietas Nr. 2019-23-01 izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos 2020. gada 11. jūnijā.

Paziņojums par lietas izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos publicēts 2020. gada 25. maija oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” Nr. 99. Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi rakstveidā paziņots 2020. gada 22. maijā.

Ar lietas materiāliem iepazīlušies SIA „Spilbridge&Partners” pilnvarotie pārstāvji zvērinātā advokāte Elīna Čakste un zvērināts advokāts Oskars Jonāns, un Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks Andrejs Stupins.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies tiesnesim Kusiņam. Vai tiesnešiem būtu kādi jautājumi tiesnesim? Nav.

Tādā gadījumā es varētu pāriet pie lietas dalībnieku uzklausišanas un es aicinātu, tātad, pieteikuma iesniedzēju pārstāvjus paust pieteikuma iesniedzēju viedokli, koncentrējoties uz būtiskajiem juridiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, jo, kā jūs zināt, tad šajā lietā mēs diezgan ilgi pie šīs problēmas

strādājam un viņa, protams, tiesai ir ļoti labi zināma. Tā kā, ja jūs varētu nokoncentrēties uz to, kas varbūt varētu būt īpaši svarīgs.

Kā jūs arī zināt, kas atbilst Satversmes tiesas likumam, jūs nevarētu runāt ilgāk par 30 minūtēm.

Tā kā, lūdzu, jums vārds!

E. Čakste.

Tātad, protams, es pieņemu, ka faktiskie apstākļi, protams, ir zināmi un līdz ar to tas, kas ir rakstīts...

I. Ziemele.

Es atvainojos... Mēs jūs dzirdam, bet mēs jūs neredzam... es domāju, ka arī Latvijas iedzīvotāji jūs neredz... jā... tā arī paliekat, neko nespiežat... Lūdzu!

E. Čakste.

Tātad kopumā es pieņemu, ka lietas faktiskie apstākļi, protams, ir zināmi un es te netaisos atkārtot to, kas ir rakstīts pieteikumā vai rakstīts arī pamatā... tie lietas apstākļi ir zināmi.

Bet es vēlētos, tātad, sākt ar šādiem te pamatjautājumiem.

Protams, kasācijas sūdzības... kasācijas tiesvedības ierosināšanas process Augstākās tiesas Senātā manā izpratnē, protams, būtu bijis ļoti labi, ja viņš būtu ticis vērtēts savstarpējā kopsakarā, bet tur mēs, protams, vairs neko diemžēl nevaram darīt. Satversmes tiesa atteicās pieņemt daļēji pieteicēju pieteikumu daļā un daļēji to atdeva atsevišķā procesā un līdz ar to... nu, pēc būtības mēs šādā veidā esam, tēlaini sakot, nonākuši pie paša pēdējā salmiņa, kas varētu varbūt palīdzēt kaut kā nodrošināt šo te objektivitātes nodrošināšanu tieši, lai kasācijas sūdzības iesniedzējs varētu paļauties, tātad, uz šo te objektivitāti tieši ierosināšanas procesā, kas ir ārkārtīgi būtisks Augstākās tiesas Senātā.

Lūk. Bet jā... nu diemžēl šis te savstarpējais kopsakars ir zudis dēļ tā, ka lietas ir tikušas sadalītas un patiesībā, ja godīgi, tad Saeimā, piemēram, skatot Civilprocesa grozījumus, tie atkal savukārt tika skatīti savstarpējā kopsakarā un līdz ar to mēģinot līdzsvarot. Līdz ar to, protams, man tikai ir jāizsaka nožēla, ka šī te samērīguma vērtēšana notiks šobrīd tik ļoti šaurā jomā, kā noraidījuma institūts kasācijas sūdzības tiesvedības ierosināšanā rīcības sēdē.

Lūk. Bet nu šajā sakarā, tāpat, līdz ar to es arī izsaku salīdzinoši mazu cerību, ka šeit pieteicējs varētu cerēt, tā tēlaini izsakoties, uz tādu ļoti labvēlīgu rezultātu un diemžēl tā ir jāsaka, jo, iepazīstoties ar Nr. 2019-13-01 lietu... tur, protams, ir redzams, ka tiek norādīts uz diezgan tādiem iemesliem, kas, teiksim, nu... jā... jāpietiek ar to, ka jums taču ir jāpaskatās judikatūrā, kur ir rakstīts, visticamāk atbildes, kāpēc jums nav, tā teikt, ierosināta kasācijas tiesvedība... Nu, kā norāda arī šī lieta un faktiskie apstākļi, mēs redzam, ka nebūt ne visi judikatūrā neatrisinātie jautājumi beigu galā tomēr nokļūst kasācijā. Tātad šajā lietā mēs pēc faktiskajiem apstākļiem spriežot varam redzēt, ka kā reiz nenokļūst. Un līdz ar to prezumēt un kaut kā izzīlēt zvaigznēs vai būs vai nebūs kasācijas sūdzība pieņemta, ir salīdzinoši grūti.

Man arī kā savas jomas profesionālim jāsaka, ka patiešām man kā advokātam, klientam principiāli nav iespējams pateikt, vai kasācijas sūdzība tiks pieņemta vai nē. Tā ir reālā dzīve, kurā mēs dzīvojam un principā pēc būtības tieši tāpēc šī te viena tiesneša... ikviena tiesneša lēmums kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā ir tik ļoti būtisks, lai tas būtu kristāldzids... kristālskaidra pārlicība man kā no malas stāvošam, kā tam, kurš vēlas piekļūt šai kasācijai, ka patiešām šeit nav nekādas subjektivitātes un ir tīrākā objektivitāte.

Un, kā jau redzams no lietas apstākļiem, tāpat pieteicējai bija zināms un pieteicēja arī kasācijas sūdzībā bija norādījusi Augstākajai tiesai, ka ir šis te 2011. gada 13. aprīļa spriedums lietā SKC 43-2011, kuram ir pievienotas atsevišķās domas, kuras izteikusi senatore Zāģeres kundze un uz kurām savukārt, pretēji... kas ir pretējas pēc būtības tāpat nostiprinātajai judikatūrai... un uz kurām faktiski balstoties, tāpat, apgabaltiesa ir pieņēmusi savu nolēmumu lietā daļā no tā sprieduma... tāpat attiecībā uz apsaimniekošanas līguma noslēgšanu, ka šī te prasība būtu jāceļ tiesā apsaimniekošanas kompānijai.

Lūk. Un faktiski apstākļi bija tādi, ka tikai pēc tam, kad pieteicēja uzzināja, ka šī te kasācijas tiesvedība nav ierosināta rīcības sēdē, tikai tad tika uzzināts sastāvs, kurā, tāpat, kā izrādās, bija arī šī te augsti godājamā senatore Zāģeres kundze, kurai ir šis te atsevišķās domas.

Tātad mēs nonākam pie jautājuma, ka nebija nekādu iespēju pieteikt nekādu noraidījumu, nekādā veidā ietekmēt šo procesu, kādā veidā tiek, teiksim, sastādīts šis te rīcības sēdes tiesnešu sastāvs un nebija nekādā veidā iespējams pat pārliecināties pieteicējai par to, ka šajā sastāvā, piemēram, nav šī

te Zāģeres kundze, kura ir lēmusi šādā te veidā. Un kas arī ir interesanti, protams.... acīmredzami arī pašatstatīšanās nenotika, neskatoties uz to, ka šāda te situācija varēja būt senatoriem arī acīmredzami. Tātad šis te objektivitātes kritērijs tieši kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā viņš ir tik būtisks tieši arī tāpēc, kā arī pieteicēja bija norādījusi savā pieteikumā Satversmes tiesai, ka ikvienai šai balsij ir milzīgs spēks. Tātad, dēļ šī viena senatora kasācijas tiesvedībai būt vai nebūt. Un ja Zāģeres kundzes vietā būtu bijis cits senators, iespējams, būtu pilnīgi cits rezultāts – kasācijas tiesvedība tiktu ierosināta.

Un tādēļ arī šis te noraidījuma institūts ir tik būtisks mūsu ieskatā, kā tieši kasācijas tiesvedības ierosināšanas jautājumā un tā izskatīšanā, jo tas standarts ir ārkārtīgi augsts. Tas ir tieši tas, ko arī pieteicēja ir izteikusies savā pieteikumā Satversmes tiesai.

Lūk. Un, kā mēs esam konstatējuši, tātad šādas te noraidījuma iespējas kasācijas sūdzības iesniedzējam Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa neparedz un neparedz arī nekādu citu normu. Un to ir atzinusi arī Saeima savā atbildes rakstā, ka tas tā tiešām ir, ka šādas iespējas nav.

Tas, ko mēs esam konstatējuši, izskatot lietas materiālus kā pieteicējas pārstāvji, mēs neredzam un nesaskatām, ka arī Saeima, lemjot par Civilprocesa likuma grozījumiem, kaut jēl reizi būtu apsvērusi šī te regulējuma samērīgumu. Mēs skatāmies, ka ierosinājums no Augstākās tiesas faktiski grozīt šos te Civilprocesa noteikumus attiecībā uz kasācijas sūdzību virzību Augstākās tiesas Senātā ir bijis virzīts no Jonikāna kunga puses trešajā lasījumā, virzot šos te būtiskos grozījumus ar norādi, ka tādā veidā ir jāatslogo tiesa.

Principā nekādi citi vērtējumi šajā sakarā pēc būtības nav doti. Tātad, nu lūk, šeit mēs līdz ar to kā pieteicējas pārstāvji vēlamies uzsvērt... būtiski uzsvērt, ka pēc būtības jau Saeima nekādu samērīgumu nav vērtējusi. Un šobrīd atbildes rakstā tiek teikts, ka jā, viss ir kārtībā un tā tālāk. Bet lietas materiāli un šie te Juridiskās komisijas protokoli neliecina par to, ka šādā prizmā vispār kaut kas būtu vērtēts.

Līdz ar to mēs no savas puses varam teikt, ka tas ir apšaubāmi, ka tas ir savulaik vispār darīts un tātad tas vienīgais vadmotīvs ir bijis atslogot Augstāko tiesu. Šobrīd var to dažādi pēc tam interpretēt un uzrakstīt skaisti uz papīra, bet realitāte, manuprāt, ir tāda. Turklāt, ņemot vērā, ka jautājums ir virzīts milzīgā steigā uz trešo lasījumu, nu tad attiecīgi arī šis izvērtējums ir bijis, manuprāt, ļoti nepilnīgs.

Protams, ka man kā pieteicēja pārstāvei ir jāizsaka zināms tā kā prieks par to, ka ir kāds tomēr, kurš arī vēl redz šādu te problemātiku un tas tiesībsargs, kurš arī stāv pamattiesību sardzē, ka tomēr ir šīm kasācijas sūdzībām... kasācijas tiesvedībai kaut kādā veidā tā piekļuve ļoti ierobežota un tā ir arī reālā dzīve.

Kā jau es iepriekš teicu, tātad mēs nevaram kā advokāti prognozēt saviem klientiem, vai viņu kasācijas sūdzības tiks vai netiks pieņemtas. Un tas pat nav iespējams, vadoties no tā sauktās judikatūras izpētes, kā šajā gadījumā, piemēram, mēs arī redzam, ka judikatūra saka kaut ko vienu, bet beigu galā kasācijas sūdzība netiek pieņemta izskatīšanai. Nu, protams, nemotivējot tāpēc, ka tas nav jādara, bet attiecīgi arī pretēji judikatūrai. Tātad faktiskā dzīve liecina par to, ka tas tā notiek.

Un tā ir tāda liela nenoteiktība, kas ir jāpiedzīvo pēc būtības visai sabiedrībai manā ieskatā, kuras sastāvā tātad arī ir šie kasācijas sūdzību iesniedzēji. Mēs nevaram tā pateikt, ka sabiedrība ir, manā izpratnē, kaut kas cits un kasatori nav sabiedrība. Kasatori arī ir sabiedrība un viņiem, kā reiz, nokļūstot tās sabiedrības daļā, kuri iesniedz šīs kasācijas sūdzības, viņu interesēs tajā brīdī ir kā reiz šī te noteiktība, skaidrība un šis te samērīgums, un šī te iespēja pieteikt kaut vai noraidījumu tiesnesim, ja ir pamatotas aizdomas... ne aizdomas, bet nu jebkurā gadījumā ir pamatota nojausma, ka šim cilvēkam jau varētu būt izveidojies viedoklis, kurš acīmredzami var traucēt viņam pieņemt objektīvi lēmumu.

Lūk. Un šajā sakarā es varbūt uzreiz ātri pievirzīšos pāris tiem jautājumiem, neieejot vairāk tālāk par pieteikuma faktiskajiem apstākļiem, jo es domāju, ka tie visiem ir zināmi, bet attiecībā tieši uz to, ar kādām iebildēm runā pret pieteikumu, piemēram, Saeima un pārējie atzinumu sniedzēji. Es pieņemu, ka es to varu šobrīd darīt. Es tā pieņemu... jā...

Tātad Saeima norāda, ka šajā procesā, piemēram, neesot runa par Kriminālprocesu, kurā esot ļoti būtiski, tātad, noregulēt tiesiskās intereses kā savādāk un šeit esot, tā teikt, ne tik svarīgi pieļaut noraidījumu institūtu kasācijas sūdzības pieņemšanas procesā.

Nu, šeit es gribētu teikt, ka tiesiskās intereses uz mantisko attiecību taisnīgu un tiesisku noregulējumu, tās ir tikpat svarīgas, manuprāt, kā kriminālprocesuālās intereses. Ja tevi neiesēdina cietumā, protams, ir ļoti labi, bet ja tev atņem visu mantu, tad, iespējams, ka tu ar laiku iesēdies arī cietumā. Šī te samērīguma meklēšana, teiksim, pretnostatot un sakot, ka civillietās tas ir

mazāk svarīgi ievērot pamattiesības, tā mani dara uzmanīgu un rada manī jautājumus. Jo mums šobrīd nav arī darīšana tikai ar privātpersonām, kuras daļa manto mantojuma kārtībā. Mums ir runa par komercsabiedrībām, par sabiedrības ekonomiskajām interesēm, par visas Latvijas sabiedrības interesēm uz komercdarbības drošu vidi. Un šeit tā ir civillietu joma, kura to regulē. Un, ja mēs tagad pasakām, ka tas nav būtiski iepretim kriminālprocesuālajiem jautājumiem, tad mēs pēc būtības radām milzīgu nesamērīgumu un milzīgas problēmas sabiedrībā, tieši noregulējot šos te būtiskos ekonomiskos jautājumus. Tādēļ nevar, manuprāt, pretnostatīt šādā veidā tik vienkāršot un pateikt, ka, teiksim, iesēšanās cietumā ir, tā teikt, svarīgāka nekā mantisko attiecību noregulējums. Tā noteikti nevar būt.

Saeima arī norāda, ka šeit ir runa tikai par kaut kādu procesuālu starpposmu, kurš neesot pielīdzināms kasācijas kārtībai, un tāpēc rīcības sēdē tam izšķirīgi nevarētu būt tāda noraidījuma pieteikšana. Šeit atkal mūsu punkts ir kā reiz koncentrēties uz to, ka šī viena balss, viena rīcības sēdē esošā senatora balss izšķir visu. Un pēc būtības līdz ar to ikkatra šī viena balss... viņai ir jābūt kristāldzidrai, kristālskaidrai un man ir jābūt pilnīgai pārlicībai, ka šeit ir pilnīga neitralitāte, pieņemot nolēmumu, jo tā izšķir to, vai kasācijas sūdzība tiks pieņemta izskatīšanai vai nē.

Kolēģis Mārcis Krūmiņš savukārt saka savā atzinumā, ka mēs nepamatoti viena tiesneša atsevišķās domas cenšamies sasaistīt ar diviem citiem tiesnešiem. Te atkal, redziet, mēs neviens nepiedalāmies šajās rīcības sēdēs un mēs neredzam viņas sekas. Mēs pat neredzam motīvu daļu, mēs neredzam neko. Mums ir grūti pateikt, kā viens tiesnesis ietekmē pārējos divus tiesnešus, bet ir pilnīgi skaidrs, ka ikviena tiesneša lēmums vai viedoklis šajā lietā ir izšķirīgs, lai kasācijas sūdzība nonāktu Augstākās tiesas Senātā izskatīšanai. Līdz ar to atkal jau... nevis ir jākoncentrējas uz to, ka nav nozīmes tam, ka tas var būt tikai viens tiesnesis, bet kā reiz tiešām ir nozīme, ka tas ir tiešām ikviens tiesnesis šajā sastāvā, kurš ir absolūti neitrāls, bez jebkāda subjektīvisma un iepriekš noteikta viedokļa, tā teikt, esamības lietā. Tas ir tas būtiskais. Un tāpēc šim noraidījuma institūtam būtu jābūt spēkā arī rīcības sēdē.

Tādēļ arī tas, ko es jau iepriekš teicu, mēs nezinām, kas notiktu, ja šo noraidījumu izteiktu Zāģeres kundzei. Vai viņa viņu pieņemtu vai nē, bet jebkurā gadījumā šim jautājumam tiktu pievērsta uzmanība. Šis jautājums tiktu skatīts un, iespējams, pilnīgi iespējams, ka Zāģeres kundze teiktu, ka jā, es

patiešām nevaru skatīt šo jautājumu, šo lietu un viņas vietā nāktu kāds cits, un, iespējams... pilnīgi iespējams, bet mēs to nezinām, šis cits teiktu, ka lietai būt. Bet mēs to nevaram nekādīgi ne noskaidrot, ne arī apgalvot, ka tā tas tiešām būtu bijis. Bet iespējamība pastāv.

Kolēģe Daina Ose saka, ka neesot samērīgi kasācijas instancei dot tiesības uz noraidījumu šajā stadijā, jo tā savā ziņā, ja es pareizi sapratu Oses kundzi, esot pielīdzināma tādai kā lietas ierosināšanai pirmajā instancē vai lietas pieņemšanai izskatīšanai apelācijā.

Nu, godātie kolēģi, es gribētu visiem teikt, ka šī te noteikti nav pielīdzināma stadija, jo, ja tu atrodi pirmajā instancē vai, pareizāk sakot, tu esi iesniedzis prasības pieteikumu, tad tas nekad tev neliedz griezties vēlreiz, ja tev netiek pieņemts šis te prasības pieteikums. Savukārt arī latiņa šim te vērtējumam ir daudz zemāka, respektīvi, tur ir tikai runa par formāliem priekšnoteikumiem. Šeit mēs runājam par atbilstību judikatūrai, par to, vai ir vērts vispār šādu lietu skatīt, vai tas ir 2000 eiro vērts un tā tālāk... Šeit ir ļoti daudz kritēriju, kamdēļ personai tiek liegtas tiesības nokļūt tajā augstākajā instancē, kura spriedīs par tiesisko un taisnīgo risinājumu. Līdz ar to šīs lietas, manuprāt, nav salīdzināmas un šis te nebūtu tas pareizākais veids, kā viņas salīdzināt.

Tālāk. Jā, šeit es nevaru piekrist diemžēl arī Oses kundzei, kura saka, ka subjektīvs tiesneša viedoklis par tiesību jautājumu neizslēdz tiesas objektivitāti, lemjot par kasācijas tiesvedības ierosināšanu rīcības sēdē vai atteikumu.

Nu, kā reiz... ja jau ir tā, ka mēs, runājot par to, ka kasācijas instance ir tā, kura vērtē šos juridiskos jautājumus, tiesību normu piemērošanas jautājumus, tad tieši šajā stadijā ir būtiski, lai ikkatrs šis viens tiesnesis seko šai Augstākās tiesas judikatūrai, kurai sekojam arī *a priori* mēs, kuri iesniedzam šīs kasācijas sūdzību. Tātad ir būtiski, lai tādā prizmā tas arī tiktu vērtēts un tādēļ ir būtiski, ka ikviens tiesnesis arī seko šai te judikatūrai.

Savukārt Tieslietu ministrija šeit ļoti interesanti ierosināja šajā lietā skatīties praktiski un saka, ka tas, ka likumā nav paredzēta šāda te noraidījuma institūcijas iespējamība, nenožīmējot, ka nevarot, piemēram, izskatīt lietu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, pamatojoties uz to, ka šādu noraidījumu būtu varējuši pieteikt, bet nevarēja pieteikt, jo likums neļauj.

Nu, redziet, te jau Tieslietu ministrija aicina piemērot kādus zināmus trikus, kuri nav rakstīti likumā, un es gribētu teikt, ka tas nav un noteikti nav atbalstāma prakse, ka, tā uz laimi pamatojoties vai uz kādu veiksmi cerot,

advokāts izgudro, piemēram, kaut kādus trikus, lai nokļūtu tomēr vēlreiz tiesā. Nu, tas ir kaut kas tāds, ko es nevaru īsti izprast, turklāt mums ir nācies pieredzēt, ka Augstākā tiesa, tomēr pamatojoties tieši uz to, ka likumā tas nav paredzēts, piemēram, iesniegt paskaidrojumus vēl rakstveida procesā vai kaut kādus pierādījumus lietā, kad jau tiesa ir sākusi izskatīt lietu, tiek viņi, tā teikt, atdoti atpakaļ, jo likums taču neparedz. Tādējādi, *a priori*, ja likums neparedz noraidījumu, loģiski, ka jebkurā gadījumā visticamāk, ka tad arī tiks pateikts, kādi tur jaunatklāti apstākļi...

Turklāt, konkrētā minētā lieta... Tieslietu ministrijas atsauksmē minētā lieta...

I. Ziemele.

Čakstes kundze, jums ir 5 minūtes palikušas, bet par Satversmes 92. pantu mēs vēl neko neesam dzirdējuši, tikai tādu nelielu piebildi.

E. Čakste.

Kolēģis par to droši vien arī par to izteiksies.

Tātad, un attiecībā uz Jāni Lapsu arī man bija ko teikt... bet nu, katrā ziņā vienīgais, ko es šajā sakarā gribētu vēl pateikt... Jānis Lapsa ziņo, ka judikatūras maiņa notiekot un līdz ar to tas esot tā kā jāpieņem, ka kasators nevar paļauties uz to, ka kasācijas sūdzība tiks pieņemta.

Un redziet, atkal šeit mēs nonākam pretrunā, ka šī te judikatūra kā reiz ir tā, uz kuru pamatojoties mēs varam vai nevaram iesniegt kasācijas sūdzību.

Jebkurā gadījumā šī te objektivitāte kasācijas sūdzības pieņemšanas brīdī jau no ikkatra tiesneša tā kā būtu jau sagaidāma.

Es pieņemu, ka kolēģis var vēl precizēt par 92. pantu, bet, manuprāt, es esmu par tiem galvenajiem punktiem, kas nav varbūt tā pateikti pieteikumā, pateikusi, jo būtiski, manuprāt, ir šeit neatkārtoties attiecībā uz to, kas pieteikumā jau visiem ir zināms.

No manas puses būs viss.

O. Jonāns.

Godātā tiesa, kas attiecas uz 92. pantu un tā tvērumu, tad, manuprāt, konstitucionālajā sūdzībā jau tas ir pamatots...

Tātad mūsu ieskatā Satversmes 92. pantā ietilpst tiesības pieteikt noraidījumu un šīs tiesības ir attiecināmas arī uz stadiju, kad tiek lemts par

kasācijas tiesvedības ierosināšanu, jo galu galā būtiski ir tas, ka šajā stadijā kasācijas instances tiesas nolēmums var būt galīgais lēmums lietā un es neredzu pamatu tam, kāpēc šajā stadijā kasatoram tiek atņemtas šādas tiesības.

Un, manuprāt, gan Satversmes tiesas praksē, gan arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē ir skaidri atzīts, ka noraidījuma pieteikšana ietilpst Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. panta pirmajā daļā paredzētajās tiesībās un līdz ar to, manuprāt, tātad šīs tiesības pieteikt noraidījumu kasācijas instancē, jebkurā gadījumā viņām būtu jābūt.

Šajā sakarā es gribētu atsaukties uz jau kolēģes norādīto Anitas Rodiņas rakstu, kurā ir norādīts, ka viņa norāda, ka... tātad „noraidījuma institūts un tiesneša atstatīšanās institūts ir uzskatāms par diviem vispārzināmiem institūtiem, kuri nodrošina tiesas objektivitāti. Šie institūti ir tie, kas palīdz kļiedēt pamatotas un saprātīgas šaubas par tiesneša spēju objektīvi izspriest lietu.”

Nu, ir vēl viens arguments, kāpēc, manuprāt, Satversmes 92. pantā ir paredzētas tiesības pieteikt noraidījumu kasācijas instancē tad, kad tiek lemts par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

Vēl nedaudz papildinot kolēģi par samērīgumu. Tātad, manuprāt, pie apstākļiem, kad kasācijas ierosināšanas stadijā faktiski personai jau ir atņemtas tiesības noteiktos dzīves gadījumos saņemt motivētu lēmumu par to, kāpēc netiek ierosināta kasācijas tiesvedība, manuprāt, tātad noraidījuma institūts šajā gadījumā varētu būt viens no tiem, kas līdzsvaro šo personai nodarīto kaitējumu, jo pretējā gadījumā tā faktiskā situācija ir tāda, ka cilvēks, tātad, pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam nevar pat tad, ja viņam piemēram, varētu būt šaubas par kāda no senatora objektivitāti, un viņš arī nezina un nevar uzzināt, kāpēc viņa kasācijas sūdzība netiek virzīta tālāk. Un diemžēl tas noved pie tā, ka praksē ir ārkārtīgi daudz gadījumu, kad kasācijas instancē tiek ierosinātas kasācijas tiesvedības ar apelācijas instances tiesas spriedumiem, kuri ir izlemti pretēji judikatūrai vai neatbilstoši likumam.

Un diemžēl, ja nav iespēja pieteikt noraidījumu un nav arī iespēju uzzināt lēmuma motivāciju, nu, tas diemžēl, manuprāt, paver ļoti lielas iespējas savā ziņā tiesneša patvaļai, jo nekādā veidā nav iespējams izkontrolēt, kāpēc tiesnesis ir rīkojies tā vai šitā. Arī attiecībā uz tiesnešiem netiek iedarbināti mehānismi, kas savā ziņā disciplinē tiesnesi un liek viņam būt objektīvam.

Kas attiecas vēl uz samērīgumu, tad no lietas materiālos esošajiem...

I. Ziemele.

Jūsu laiks ir beidzies... ja jūs varētu kopsavilkt, būtu ļoti labi.

O. Jonāns.

Jā, pēdējais, tātad, par samērīgumu.

Kā jau kolēģe teica, nekad šis samērīgums attiecībā uz noraidījuma tiesību neesamību konkrētajā situācijā faktiski nekad Saeimā nav izdiskutēts. Mēs redzam no lietas materiāliem, ka attiecīgie grozījumi... priekšlikumi... Civilprocesa likuma grozījumi tika iesniegti no Augstākās tiesas puses tikai trešajā lasījumā, kas pats par sevi jau ir uzskatāms par sliktu likumdošanas praksi. Un faktiski vienīgais pamatojums tam, kāpēc šādas normas būtu jāpieņem, bija Jonikāna kunga, augsti godātā Jonikāna kunga, norādījums par to, ka „viss jau ir izlemts 2006. gadā, kad mēs pieņemām grozījumus Administratīvā procesa likumā”.

Nu, ja to var uzskatīt par samērīguma izvērtējumu... nu, diemžēl tā tas nav.

I. Ziemele.

Paldies.

Mēs sapratām. Tiesa saprata.

Jūs esat jau nedaudz pārsnieguši laiku.

Tagad jautājumi tiesnešiem. Tiesnesis Gunārs Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, man pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem ir vairāki jautājumi.

Pirmais no tiem. Tātad Satversmes tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka Satversmes 92. pants prasa nodrošināt tiesas objektivitāti, bet neprasa to nodrošināt, paredzot tieši noraidījuma institūtu, ikvienā tiesvedības procesa stadijā.

Sakiet, lūdzu, pēc kādiem kritērijiem jūsuprāt būtu nosakāms tas, vai konkrētā tiesvedības procesa stadijā lietas dalībniekiem ir jānodrošina tiesības pieteikt noraidījumu?

O. Jonāns.

Manuprāt, kritērijs varētu būt tāds, ka, ja neatkarīgi no tā, kurā stadijā tas ir... ja tiesas vai tiesneša lēmums konkrētajā lietā rada sekas... var būt

galīgs, tad personai ir jābūt iespējai pieteikt šādam tiesnesim vai tiesas sastāvam noraidījumu, ja šis lēmums ir galīgs. Un kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā lēmums var būt galīgs.

E. Čakste.

Respektīvi, viņš izraisa tādas sekas, ka tas viss ir galīgs... ar to viss ir beidzies. Un tas ir būtiski tieši arī no šī te tiesiskuma un taisnīguma izvērtēšanas jautājuma. Tātad mēs jau runājam par to, ka tiesiskums ir tas, ko vērtē šī te kasācijas instance... vēl jo būtiskāk. Vēl jo būtiskāk.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi sapratu jūsu atbildi. Ar vārdu „galīgs” jūs saprotat „nepārsūdzams” vai kaut ko citu? Paldies.

O. Jonāns.

Jā, nepārsūdzams. Tieši tā.

G. Kusiņš.

Tātad, jūsuprāt, ikvienā tiesvedības stadijā, ja ir nepārsūdzams lēmums, tad attiecībā uz šādu tiesvedības stadiju arī būtu attiecināms noraidījuma institūts. Vai es pareizi jūs sapratu?

O. Jonāns.

Nu, ikvienā... Nē, tā nevarētu vispārināt. Mēs to attiecinām uz kasācijas instances stadiju, tāpēc ka Civilprocesā ir arī gadījumi, kad lēmums it kā ir galīgs, bet, piemēram, ja tomēr atsaka pieņemt prasības pieteikumu kaut kādu iemeslu dēļ, cilvēks var šo prasības pieteikumu arī iesniegt vēlreiz.

G. Kusiņš.

Jā, bet jūs šo nosaucāt kā vienīgo, ja es pareizi sapratu. Jo es tieši jautāju, kādi ir tie kritēriji un nu jūs pateicāt, ka ir galīgs... un nu jūs sakāt, ka nepārsūdzams. Vai jūs aizvien paliekat pie sava, ka tas ir vienīgais?

O. Jonāns.

Nu, varbūt kāds cits...

E. Čakste.

Es varbūt piebildīšu. Es domāju, ka te jau ir arī tas jautājums, ko mēs arī uzsvērām iepriekš, ka ir jau svarīgi arī tas, ka konkrēti kasācijas sūdzības iesniedzējam... viņam jau pēc būtības nekas vairāk nav atlicis, kā šitā iespēja tiesiskumu izvērtēt kasācijas sūdzības ietvarā. Tas tiešām ir pats pēdējais.

Un runa ir par tiesiskuma vērtēšanu, par atbilstību judikatūrai un tā tālāk. Tātad, šeit ir ļoti būtiski arī tas... šī te pieceja tiesai tūri... kādus jautājumus tad vēl mēs varam skatīt. Nu, tātad arī šī te latiņa, par kuru runā pieteicējs, ka šī te augstā latiņa ir jāpārlec un šajā situācijā ļoti svarīgi ir, lai samērotu šīs te sabiedrības intereses arī ar pieteicēja vai prasības pieteikuma iesniedzēja, vai kasācijas sūdzības iesniedzēja interesēm, lai būtu šī iespēja tad vismaz arī šo noraidījumu pieteikt. Lai būtu pilnīgi skaidrs, ka šeit ir kristāldzids, pilnīgi, absolūti un objektīvs nolēmums pieņemts, lai nepieņemtu kasācijas sūdzību. Tas ir ļoti būtiski. Tieši kasācijas sūdzības ietvarā skatoties.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies. Nu, jūs sniedzāt atbildi uz šo jautājumu šādu.

Otrs jautājums. Sakiet, lūdzu, jūs vairākkārt teicāt, ka tā ir tā kā pēdējā iespēja un personai ir tiesības jeb es varbūt pārpratu.... uz kasācijas tiesvedību civillietā.

Sakiet, lūdzu, vai jūs uzskatāt, ka personai ir subjektīvas tiesības uz kasācijas tiesvedību civillietā?

O. Jonāns.

Principā, ja valsts ir izveidojusi kasācijas instanci kā tādu, tad ņemot vērā to, ka arī kasācijas instances tiesvedības stadijā ir jānodrošina process, kurā lietas tiek izskatītas objektīvi un atbilstoši Satversmes 92. panta kritērijiem, tad es gribētu teikt, ka mūsu ieskatā ir šādas tiesības.

G. Kusiņš.

Tātad, ir, jūsuprāt, subjektīvas tiesības uz kasācijas tiesvedību civillietā.

O. Jonāns.

Jā, es teiktu, ka jā.

E. Čakste.

Nu, pieņemot to, kādā ietvarā kasācijas sūdzība tiek skatīta. Jā, mēs, protams, to saprotam... kādā ietvarā darbojas Augstākā tiesa. Tiktāl jau mēs apzināties.

G. Kusiņš.

Paldies par jūsu atbildi.

Tad trešais jautājums man būtu... Likumdevējs ir piešķīris kasācijas instances tiesai atšķirīgu kompetences apjomu nekā, piemēram, plašāku vērtējuma brīvību, tā varētu teikt, vai plašāku rīcības brīvību nekā, piemēram, pirmās instances tiesas tiesnesim, kas lemj par tiesvedības ierosināšanu pirmās instances tiesā.

Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, tam ir nozīme šajā lietā, vai tam ir kaut kādas sekas no tā? Paldies.

E. Čakste.

Nu, ja es pareizi saprotu jūsu jautājumu, tad tas, man liekas, jau tika atbildēts savā ziņā daļēji manā iepriekšējā atbildē. Mēs apzināties to ietvaru, kurā Augstākās tiesas tiesnesis skata lietu. Tātad skaidrs, ka viņam ir tāds šie te tiesību normu interpretācijas jautājumi, judikatūras jautājumi un tā tālāk un tā tālāk. Tātad šajā ietvarā kā reiz ir ļoti svarīgi nodrošināt, lai... jā... lai šajā ietvarā būtu arī šī te iespēja pieteikt šo te noraidījumu un lai šī te objektivitāte tās augstākajā pakāpē būtu nodrošināta. Jo mēs jau arī saprotam, ka civillietas virzība caur instancēm ir tikai šāda konkrētās civillietas virzība. Ja mēs esam pirmajā instancē, tad mēs kā praktiķi, protams, saprotam, ka tajā brīdī, kad mums pasaka – nē –, mums ir iespēja nākt vēlreiz. Attiecībā uz kasācijas instanci esošā civillietā mums šādu iespēju nav un šeit mēs esam. Un līdz ar to ikviena šī te tiesneša lēmums izraisa šīs te kasācijas instances esamību vai neesamību lietā pie tiem vai citiem apstākļiem. Tieši tāpēc tas ir tik svarīgi.

G. Kusiņš.

Es tomēr vēlējos konkretizēt jautājumu.

Sakiet, lūdzu, pie tiesvedības ierosināšanas pirmās instances tiesā ir viens prasību apjoms, bet pie kasācijas tiesvedības ierosināšanas ir cits Augstākās tiesas vērtējuma brīvības apjoms. Sakiet, lūdzu, tam ir nozīme šajā lietā? Paldies.

E. Čakste.

Nu, diemžēl šajā lietā salīdzinoši maza nozīme, jo tā lieta, kurā tam bija nozīme, ir nošķirta no šīs lietas. Tajā pašā laikā man jāsaka, ka diemžēl. Jo pēc savas būtības būtu jāskata tas samērīgums kopsakarā, ietvarā. Bet nu tur es neko daudz nevaru izdarīt, tādā veidā ir sadalītas šīs te lietas. Šeit, protams, ir būtisks šis te noraidījuma institūts.

Tajā pašā laikā mēs nevaram to atraut vienu no otra, jo tad mēs to samērību vairs neredzam. Mēs viņu vienkārši neredzam. Jo šeit ir būtiski, vai ir šis te iepriekš noteiktais viedoklis tiesnesim vai nav tajā brīdī, kad viņš skata šo te rīcības sēdē šo jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu vai nē. Tas ir tas mans punkts, ko es saku.

G. Kusiņš.

Paldies par jūsu atbildi. Tad es jautāšu citu jautājumu.

Sakiet, lūdzu, tas ir vispārzināms, ka tiesas objektivitātes nodrošināšanai ir arī citi līdzekļi, piemēram, koleģiāla vienbalsīga izlemšana, tiesnešiem tiek izvirzītas augstas profesionālas kvalifikācijas prasības, ētikas standarti. Sakiet, lūdzu, kāpēc šie pārējie līdzekļi tiesas objektivitātes nodrošināšanai kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā nav pietiekami tieši 92. panta noteikto pamattiesību nodrošināšanai.

O. Jonāns.

Kas attiecas uz tiesas koleģialitātes principu, tad manuprāt šis līdzeklis nav pietiekams objektivitātes nodrošināšanā kaut vai tāpēc, ka šajā kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā, kā jau kolēģe teica, jebkura tiesneša balsij ir svars par tālāko kasācijas sūdzības virzību. Un tāpat ir jābūt iespējai, ka, ja kāds no šiem tiesnešiem... ja par kādu no šādiem tiesnešiem pastāv saprātīgas objektīvas šaubas par viņa objektivitāti, tad būtu jābūt iespējai šādam tiesnesim pieteikt noraidījumu, lai šī tiesneša vietā nāk kāds cits tiesnesis, kurš piedalās lēmuma pieņemšanā par tālāko kasācijas sūdzības virzību. Un galu galā kāpēc šādā gadījumā, piemēram, citiem kasatoriem ir iespēja, tā teikt, tikt pie trīs tiesnešiem, par kuriem, piemēram, ne par vienu nepastāv saprātīgas šaubas par tiesnešu objektivitāti. Piemēram, kā pieteicēja gadījumā faktiski bija mūsaprāt skaidrs, ka šaubu nekādu nav tikai par diviem no trīs tiesnešiem.

G. Kusiņš.

Es atvainojos, es pārtraukšu jūs... Es norādīju vairākus... tātad koleģiāla, vienbalsīga izlemšana, tiesnešiem izvirzītās augstās kvalifikācijas prasības un ētikas standarti. Jūs atbildējāt, tātad, par šo koleģialitāti. Vai jums ir kas sakāms attiecībā uz tām pārējām prasībām? Vai tās....

O. Jonāns.

Par tiesnešu profesionalitāti un augstiem ētikas standartiem šaubu nav, ka Augstākajā tiesā strādā visaugstākās raudzes tiesneši. Taču, ja mēs vadītos pēc šādas loģikas, tad principā nevajadzētu būt iespējai pieteikt noraidījumu kasācijas instancēm nekad, ja pietiek vien mums ar to, ka tiesneši...

E. Čakste.

Jā, arī tālākajā procesā...

O. Jonāns.

Un es tomēr gribētu pateikt vēl arī to, ka jebkurš no tiesnešiem, neatkarīgi no tā, kurā instancē viņš spriež tiesu, ir tikai un vienīgi cilvēks. Cilvēks var kļūdīties. Cilvēks var būt viena vai otra iemesla dēļ neobjektīvs. To var attiecināt arī uz Augstākās tiesas tiesnešiem, jo, kā jau es teicu, viņi arī ir cilvēki.

Un līdz ar to pie apstākļiem, kad kasatoram ir atņemta iespēja pieteikt noraidījumu un saņemt motivētu nolēmumu, es uzskatu, ka šie līdzekļi, ko norādījāt jūs, Kusiņa kungs, viņi nelīdzsvaro to tiesību ierobežojumu, kāds pastāv attiecībā uz pieteicēju un citām personām, kas atrodas līdzīgos apstākļos. Manā ieskatā šie līdzekļi nav pietiekami, lai nodrošinātu, tātad, šo lietas izskatīšanas objektivitāti atbilstoši Satversmes pantiem.

G. Kusiņš.

Labi. Un tad vēl jautājums saistībā ar jūsu izteiktajiem... to, ko jūs dēvējāt par alternatīviem līdzekļiem.

Sakiet, lūdzu, jūsu pieteikumā 6. lapaspusē, kur jūs piedāvājat savādāku izkārtojumu, tātad, ka „būs bijusi iespēja pieteikt noraidījumu, un, ja pēc šāda noraidījuma pieteikšanas kasācijas tiesvedība tiek ierosināta, tad jautājums par noraidījumu jau būs izlemts šajā stadijā un lieta kasācijas instancē varēs netraucēti virzīties uz priekšu.” Es citēju jūsu pieteikumu.

Sakiet, lūdzu, vai no jūsu teiktā es saprotu, ka jūs uzskatāt, ka noraidījuma institūts attiecas gan uz šo kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadiju un tad tieši tiesvedības stadijā šis noraidījuma institūts nav nepieciešams? Citiem vārdiem sakot, jūs gribat pārcelt šo noraidījuma pieteikšanu uz ātrāku stadiju?

E. Čakste.

Nu, tādā veidā pieteicējs ir devis vienu no ierosinājumiem, kādā veidā tas varētu tikt darīts, jo iebildums, protams, pret šādu te noraidījumu pieteikšanas iespēju rīcības sēdē ir tas, ka tas ievilkta laiku. Nu, šādā veidā laiks netiktu vairs ievilkts, tātad tas tiktu atrisināts iepriekšējā stadijā un it kā atkristu tā nepieciešamība pieteikt vēlākā stadijā šo te noraidījumu. Tas, vai tas ir risināms tieši šādā veidā... Bet tas ir viens no variantiem, jā. Tas kaut kādā veidā iekonomētu laiku, par ko runā, piemēram, arī Tieslietu ministrija savā atsauksmē, ka tā ir problēma, piemēram, ar ārvalstu kādiem uzņēmumiem, kuriem būšot jāziņo un tā tālāk. Tātad šeit šī problēma atkristu, ja divreiz tas jādara.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi sapratu, ka tas tad nebūtu divreiz jādara? Tātad izskatīšanas laikā tad noraidījuma institūts nepastāvētu vairs?

E. Čakste.

Ja es pareizi saprotu, tad normālā kārtā... sastāvs arī nemainās. Līdz ar to attiecīgi, ja sastāvs nemainās, tad jā.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Tad ir jautājums par vēl vienu vietu jūsu pieteikumā. Tā ir 5. lapaspuse 10.6. punkts. Un tur ir pēdējais teikums... „Civilprocesa likums paredz arī tādu instrumentu kā valsts nodevas maksāšanu procesuālās darbības veikšanai. Bet nav ziņu, vai Saeima būtu apsvērusi indivīda mazāk tiesību ierobežojošus līdzekļus.”

Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu pateikt... tad jūsu piedāvājums bija maksāt valsts... atsevišķu valsts nodevu par noraidījuma institūtu, vai kā? Kā šis teikums bija domāts? Paldies.

O. Jonāns.

Šis teikums, manuprāt, bija domāts tādā ziņā, ka galu galā pastāv daudz un dažādi veidi, kā panākt to, ka persona neiet uz tiesu tikai tiesāšanās dēļ un tātad valsts nodevas jautājums ir viens no tiem. Bet tas nebija domāts tā, ka būtu jāmaksā valsts nodeva par to vai citu noraidījuma institūtu. Tas vienkārši konstitucionālajā sūdzībā parādīts, ka ir dažādi veidi un ka Saeima nekad nav izvērtējusi, ka būtu tādi līdzvērtīgāki vai samērīgāki līdzekļi...

G. Kusiņš.

Bet saki, lūdzu, tad es pareizi saprotu, ka šis nav jūsu piedāvātais alternatīvais līdzeklis, ja?

O. Jonāns.

Likumdevējs var izšķirties par dažādiem alternatīviem līdzekļiem. Nu, mūsu tā galvenā doma ir tāda, ka nav svarīgi, kurš līdzeklis varbūt tiek izvērtēts, galvenais, lai ir šīs tiesības pieteikt noraidījumu, ja kasatoram ir pamatotas un saprātīgas šaubas par kādu no senatoriem, kurš izlems kasācijas sūdzības likteni.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Un pēdējais jautājums. Saki, lūdzu, vai jums ir zināma Latvijas Republikas Senāta prakse, piemēram, 2019. gada 26. jūnijā senatoru kolēģija Aigars Strupišs, Edīte Vernuša ir izskatījuši Mudītes Kasparovičas pieteikto noraidījumu senatorei Anitai Čerņavskai.

Citiem vārdiem sakot, vai jums ir zināma prakse, ka kasatori piesaka noraidījumus un Senāts rīcības sēdes lēmumu motīvu daļā izklāsta šos argumentus, kāpēc kaut ko pieņem vai noraida pieteikto noraidījumu... piemēram, šinī gadījumā tas bija senatorei Anitai Čerņavskai. Paldies.

O. Jonāns.

Paldies, godātā tiesa, par jautājumu.

Tas bija viens no tiem jautājumiem, par kuriem nepaspējām pateikt paskaidrojumu sniegšanas laikā.

Par šādu praksi mēs uzzinājām no Satversmes tiesas šajā lietā pieņemtā 2020. gada 21. maija lēmuma... un man ir pieeja gan TISam, gan es mēģināju

tā tad kā parastais mirstīgais, kas nestrādā tiesā vai ar tiesu saistītās institūcijās un mēģināju atrast šos nolēmumus, bet man tas neizdevās.

Un vēl jo vairāk. Es Augstākās tiesas mājaslapā atradu tādu viņu publicētu... piemēram ir tāds 2019. gadā publicēto nolēmumu rādītājs, kurā tā tad ir sarakstiņš, kur viņi publicē, kādi nolēmumi ir publicēti. Un šajā sarakstā neatrodas šajās divās lietās pieņemtie lēmumi un viņi neparādās, ka viņi būtu publicēti. Līdz ar to, ja tā ir tiesas prakse, tad tā ir tiesas prakse, ko faktiski normālā kārtā nav iespējams uzzināt.

Turpinot tālāk par šo pašu tēmu... jebkurā gadījumā būtiski ir tas, ka... tā tad, ja kādam ir izdevies panākt, ka tiek izlemts jautājums par noraidījumu šādā kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā, tad pavisam noteikti skaidrs ir tas, ka šādu lēmumu Augstākā tiesa ir pieņēmusi faktiski par dzīves gadiem, kurš nav noregulēts Civilprocesa likumā. Citi šādu te jautājumu izlemšanu varētu saukt par prettiesisku.

Līdz ar to es uzskatu, ka šādu atsevišķu dzīves gadījumu esamība kā tāda nevar kalpot par argumentu tam, ka tā būtu tiesu prakse, kura būtu skaidra un pēc kuras varētu vadīties.

Un kā nākamais... Noraidījuma izlemšana šādā stadijā, kā ir norādīts it kā tajos divos Augstākās tiesas tiesnešu kolēģijas rīcības sēžu lēmumos... faktiski tā tad tas ir dzīves gadījums, kas nav noregulēts likumā... Un, kā jau arī kolēģe teica, tā tad, piemēram, tad, kad citos dzīves gadījumos kasators vēršas Augstākajā tiesā pēc kasācijas sūdzības iesniegšanas... tad varu, piemēram, pavisam nesen mums praksē bija gadījums, ka Augstākās tiesas senators Strupiša kungs atbildēja, ka „informēju, ka Civilprocesa likums neprasa papildus dokumentu iesniegšanu kasācijas instancē, līdz ar to jūsu iesniegums ir atdodams atpakaļ.” Un pie šādiem apstākļiem, ja normālā kārtā cilvēks pieteiktu noraidījumu tiesas sastāvam apstākļos, kad viņam nav paziņots par tiesas sastāvu, nav nekādas garantijas, ka Augstākā tiesa to izlems, jo Augstākai tiesai ir visas tiesības pateikt, ka Civilprocesa likumā šāds gadījums nav paredzēts un mēs...

I. Ziemele.

Jonāna kungs, paldies, mēs sapratām atbildi uz jautājumu. Jautājums bija ļoti konkrēts: vai jūs zināt šo praksi vai nē. Jūsu atbilde bija, ka nē, ka jūs viņu neesat varējis atrast. Paldies.

Jūs jau aizejat atpakaļ uz argumentiem pēc būtības...

Tā... paldies tiesnesim Kusiņam. Tiesnesis Aldis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Jā, paldies par jūsu viedokli un daži jautājumi, ko labprāt uzdotu.

Pirmais precizējošs. Jūs minējāt par to, ka neesot nekādu instrumentu izkontrolēt Augstākās tiesas tiesnešu rīcību. Precizējiet, lūdzu, kā jūs saredzat ar tiesībām pieteikt noraidījumu Augstākās tiesas senatoriem, jūs varētu izkontrolēt tiesnešu rīcību? Un ar kādu nolūku tas ir nepieciešams?

E. Čakste.

Es pieņemu, kas tas teikums par „izkontrolēt rīcību” drīzāk tika attiecināts uz motivācijas jautājumiem rīcības sēdes lēmumā, jo mums ir grūti izsekot, ko tad senatori beigu galā lemj. Es šobrīd nevaru atcerēties precīzo kontekstu...

Bet attiecībā uz noraidījumu, protams, ņemot vērā, ka šīs lietas ietvarā mums ir jāskata it kā tikai šis te noraidījums rīcības sēdē, tad runa ir par to sabiedrības un arī šī te kasatora, kas ir sabiedrības daļa, tiesību būt pārliecinātam par to, ka subjektīvisma senatora rīcības sēdes lēmumā nebūs, ja viņam ir zināmi kaut kādi apstākļi, kas, teiksim, norāda uz to, ka tā objektivitāte varētu nebūt visaugstākajā pakāpē. Tādējādi...

A. Laviņš.

Čakstes kundze, paldies. Jā... es atvainojos, es jūs pārtraukšu. Es sapratu atbildi. Tur vienkārši bija neveiksmīgs izteikums attiecībā uz senatoru kontroli, ja?

Man cits jautājums tad būs. Sakiet, lūdzu, tāpat, jūs minējāt, ka pirms Senāta rīcības sēdes netiek lietas dalībniekiem paziņots tas senatoru sastāvs, kas rīcības sēdē izskatās jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

Vai jums nepastāv citi līdzekļi, kādā veidā pirms Senāta rīcības sēdes uzzināt, kuri tiesneši būs Senāta rīcības sēdē un lems šo jautājumu?

E. Čakste.

Tiesisku līdzekļu nekādu nav. Tas ir tad atkarīgs no katra droši vien attiecīgā kasatora... nu... es nezinu... uzstājības vai vēl kaut kā... zvanīšanas vai vēl nezina kā... lai uzzinātu, jo TIS to nerāda un informācija principiāli nav jāsniedz tāda. Tā kā... jā... līdzekļu nav...

A. Laviņš.

Skaidrs.

Tātad jautājums ir par uzstājību un ...

E. Čakste.

Ne par likumu.... Ne par likumu, godātais tiesnesi, runa ir par praktiskiem... trikiem... Bet vai triki ir tas, ko mēs apspriežam? Laikam jau nē.

A. Laviņš.

Labi. Saprātu jūsu atbildi.

Un vēl tāds precizējošs jautājums, kurš izriet no sniegtās atbildes uz kolēģa Gunāra Kusiņa uzdoto jautājumu pa Augstākās tiesas praksi un jūsu refleksiju, no kuras varēja saprast, ka nu īsti... jums rodas tādas noteiktas šaubas par šādas prakses atbilstību tiesību normām.

Un šajā kontekstā vēlētos vaicāt jums, kāpēc Civilprocesa likuma vispārīgajā sadaļā, kurā ir regulēti šie institūti par noraidījumu tiesnešiem un par tiesnešu atstatīšanos... ka šīs tiesību normas nebūtu attiecināmas uz tiesvedības ierosināšanas stadiju kasācijas instances tiesā?

O. Jonāns.

Ja pareizi sapratu jautājumu, tad normālā kārtā taisni Civilprocesa likums paredz to, ka, ja personai tiek dota iespēja pieteikt noraidījumu tiesnesim vai tiesas sastāvam, tad šai personai tiek paziņots par šo...

A. Laviņš.

Jonāna kungs, piedodiet, es jūs pārtraukšu. Jautājums bija cits. Kāpēc uzskatāt, ka Civilprocesa likuma tiesību normas, kas ietvertas šā likuma vispārīgajā sadaļā, neattiektos uz kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadiju? Jautājums ir vienkāršs.

O. Jonāns.

Te nav tas, ka neatticas, bet te ir problēma ar to, ka persona netiek informēta par šo sastāvu. Es nevaru pieteikt noraidījumu sastāvam, kuru es nezinu. Vispārīgajā daļā ir šāda norma, par to strīdu nav.

A. Laviņš.

Tātad problēmas būtība... tas, ko jūs šobrīd akcentējat ir, ka jūs nenoliedzat, ka Civilprocesa vispārīgās sadaļas tiesību normas būtu attiecināmas uz kasācijas instances tiesu, tikai jūs nespējat īstenot šīs tiesības, jo nezināt tiesas sastāvu? Tā var to saprast?

O. Jonāns.

Jā, tā arī iespējams...

E. Čakste.

Redziet, godātais tiesnesi, no Saeimas atsaukšanas izriet, ka mums jau nav tādu tiesību pieteikt noraidījumu. Tā kā īstenībā Saeima arī ir nointerpretējusi tieši tā, kā mēs šeit pieteikumā arī rakstām. Līdz ar to pastāv tāda ļoti būtiska, manā izpratnē, šaubas par to, vai tiešām tādas tiesības tomēr ir, ņemot vērā, ka speciālajā daļā, tā teikt, tajā speciālajā attiecībā uz kasācijas tiesvedības ierosināšanu, nekā par to noraidījumu nav.

A. Laviņš.

Paldies par jūsu sniegtajām atbildēm.

Man jautājumu nebūs šobrīd.

I. Ziemele.

Paldies tiesnesim Aldim Laviņam. Tiesnese Sanita Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Jā, labdien! Paldies. Man ir burtiski pāris precizējošu jautājumu.

Tātad, par kādām pamattiesībām šobrīd mēs runājam? Vai par tām pamattiesībām, kuras ir jūsu klientam procesā tiesā, vai jūs nākat par tām tiesībām, kas ir saistītas ar pieeju tiesai?

O. Jonāns.

Ir runa par tiesībām uz taisnīgu tiesu, pieeju kasācijas instancei un šīs tiesības ietver tiesības pieteikt noraidījumu kasācijas instancē.

S. Osipova.

Tātad pieeja tiesai.

O. Jonāns.

Tā varētu teikt. Jā.

S. Osipova.

Vai starptautiskie standarti un Latvijas pamattiesības nosaka tikpat augstas prasības pieejai tiesā, kā arī procesuālajās tālāk garantijās?

O. Jonāns.

Mēs runājam vispārīgi par šādu jautājumu...

E. Čakste.

Nē, mēs, manuprāt, vērtējam samērīgumu konkrētajā situācijā. Nu, mums ir grūti atbildēt uz šādu jautājumu...

S. Osipova.

Paldies. Skaidrs. Jūs nenošķirat abas šīs fāzes tiesībām uz taisnīgu tiesu.

Un pēdējais jautājums.

Jums bija pretenzijas pret vienu no trim tiesnešiem. Tad, kad ir iesniegta kasācijas sūdzība, likumdevējs ir ļoti par labu kasatoram veidojis kārtību, ka pietiek ar vienu no trim tiesnešiem, kurš lemj par labu ierosināt kasācijas tiesvedību? Kāpēc jūs uzskatāt, ka tieši tam tiesnesim, kuru jūs gribat noraidīt, vajadzēja lemt par labu kasācijas ierosināšanai? Tātad, ir nevis divas balsis pret vienu par ierosināšanu, bet viena balss ir pietiekama, lai ierosinātu kasācijas tiesvedību. Tātad, ja vienam no trim augsti kvalificētiem, augstu ētikas prasību ievērojošiem tiesnešiem ir šaubas par to, ka ir vajadzīga kasācijas tiesvedība, kasācijas tiesvedība tiek ierosināta. Šinī gadījumā bija divi tiesneši, par kuru objektivitāti jums nav nekādas šaubas. Ikviens no viņiem varēja ierosināt kasācijas tiesvedību. Kur jūs redzat aizskārumu savam klientam?

E. Čakste.

Tieši tajā aspektā, kā mēs arī teicām, ka ikvienam tiesnesim ir šī te izšķirošā balss. Mēs nerunājam par vairākuma lēmumu, bet mēs runājam par ikviena tiesneša izšķirīgo balsi.

S. Osipova.

Tātad, jūs to redzat nevis kā garantiju, bet kā papildus argumentu tam, ka ir nepieciešams noraidījums, lai vietā ieliktu tiesnesi, kas jums ierosinātu lietu?

E. Čakste.

Nē, kāpēc... tā ir ļoti tāda vienkāršota uztvere... Mēs sakām to, ka šim ikvienam tiesnesim ir jābūt, kā saka, tam, kas...

S. Osipova.

Paldies. Jūsu pozīciju sapratu. Paldies par jūsu atbildi.

I. Ziemeļe.

Paldies tiesnesei Osipovai.

Tā... man būs divi ļoti konkrēti jautājumi.

Turpinot Osipovas kundzes jautājumu tikko kā... Tad, kad jūs paudāt viedokli... es citēju... jūs teicāt par to, ka „jums nav zināms, nav pieejama informācija, kā viens tiesnesis ietekmējis tos pārējos”. Tas ir burtiski no jūsu teksta.

Es tiešām gribētu saprast, kā jūs to domājat, ka tiesneši ietekmē viens otru? Tas tā kā pieder tiesneša... tam, kā tiesnesis strādā? Jūs to tā nopietni teicāt?

E. Čakste.

Es varētu atbildēt droši vien tā, ka mēs viens otru šeit šobrīd arī ietekmējam. Gribam mēs to vai negribam. Mēs kā cilvēki viens otru ietekmējam ar saviem viedokļiem. Un ir loģiski, ka katrs tiesnesis izteic kaut kādu viedokli acīmredzot rīcības sēdē un tādā veidā arī ietekmē viens otru. Nu, tas ir tādā veidā arī domāts... nekādi citādi...

I. Ziemeļe.

Labi, nu tad jūs runājat vienkārši par normālo cilvēcisko mijiedarbību. Skaidrs.

E. Čakste.

Jā, protams.

I. Ziemele.

Tā... Otrs jautājums. Tā kā jūs pārstāvat acīmredzami... pašsaprotami pozīciju, ka jūsu gadījumā tāpat jūsu pārstāvētās personas tiesības ir tikušas ierobežotas jeb mēs noprecizējam – tiesības uz pieeju kasācijas instancei... ja es pareizi jūs sapratu... Un ka šis ierobežojums ir nesamērīgs salīdzinājumā ar sabiedrības interesēm.

Mani ļoti interesētu, kā jūs definējat šādā konstelācijā sabiedrības intereses? Kas šeit ir sabiedrības intereses tieši šajā procesuālajā stadijā šādā tiesiskā attiecībā?

E. Čakste.

Manuprāt, tā sabiedrības interese šajā stadijā ir tieši tā, ka ir tā pārliecība par to, ka nav nekādu šaubu par to, ka varētu būt kāds subjektīvisms lēmuma pieņemšanā...

I. Ziemele.

Pagaidiet, pagaidiet... tas ir jūsu pārstāvētās personas interese. Par to jūs esat diezgan daudz runājuši. Bet sabiedrības intereses? Jo mēs jau līdzsvarojam pie samērīguma izvērtēšanas. Mēs līdzsvarojam no vienas puses sabiedrības intereses, no otras puses indivīda tiesību ierobežojums. Mani interesē tieši kā... vai jūs saskatāt sabiedrības kādas citas intereses šajā situācijā?

E. Čakste.

Manuprāt, tieši sabiedrība ir tā, kuras interesēs ir, lai kā reiz visai sabiedrībai šī te uzticēšanās tiesu varai un arī Augstākas tiesas varai arvien pastiprinātos šādā tieši veidā, ka ir šie mehānismi, ar kuriem nodrošināt šo te objektivitāti. Tas ir tas, kas ir sabiedrības interesēs.

I. Ziemele.

Skaidrs. Tikai tādas tās intereses.

E. Čakste.

Jā, tāda veida.

I. Ziemele.

Paldies. Pozīcija skaidra.

Tā... Saeimas pārstāvim Stupina kungam ir iespēja uzdot jautājumus pieteikuma iesniedzējiem. Lūdzu!

A. Stupins.

Godātā tiesa! Man ir jautājums, cik man ir laika jautājumu uzdošanai?

I. Ziemele.

Nu, ņemot vērā, ka arī tiesnešiem bija ļoti daudz jautājumu, tad es aicinātu koncentrēties tikai uz to, kas nav uzdots un kaut kādā brīdī es atļaušos... tiesa atļausies jūs pārtraukt vienkārši no efektivitātes viedokļa, ja?

A. Stupins.

Paldies.

Mans jautājums būtu sākotnēji diezgan vispārīgs. Vai pieteikuma iesniedzējas norādītā senatora patvaļa, kuru tā nevar izkontrolēt, attiecas uz... ar Satversmei atbilstošām atzītām tiesībām sastādīt rīcības sēdes lēmumu rezolūcijas veidā, par ko arī šajā lietā tika runāts ļoti daudz man nesaprotamu iemeslu dēļ.

E. Čakste.

Es atvainojos, kāds bija jautājums? Tieši ko jūs gribējāt pajautāt?

A. Stupins.

Vai jūsu norādītie argumenti par to, ka ir iespējama senatora patvaļa, attiecas arī uz to, ka rīcības sēdes lēmumu var sastādīt rezolūcijas veidā un tas ir atzīts par atbilstošu Satversmei?

E. Čakste.

Īsti nesaprotu...

I. Ziemele.

Stupina kungs, šo jautājumu tiesa vēlētos varbūt atcelt, jo tas attiecas uz lietu, kura tika izdalīta atsevišķā tiesvedībā. Es gribētu, lai jūs koncentrējaties tieši par noraidījumu institūtu. Tas mums ļoti noderētu. Paldies.

A. Stupins.

Tieši tā. Tās ir arī gluži manas domas, un jautājums bija uzdots tieši ar šādu mērķi.

Jautājums. Tieši kāpēc pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tiesvedības stadija, kuras ietvaros tiek lemts par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, būtu uzskatāma par... citēju... „svarīgāku nekā stadija, kad kasācijas tiesvedība jau ir ierosināta”. Ar šo es domāju kaut ko juridiski relegantāku par pieteikumā norādīto sadzīvisko apgalvojumu, ka šī stadija vispār „pieņem nopietnu lēmumu”... es citēju.

E. Čakste.

Nu... Manuprāt, ir acīmredzami, ka, ja tu netiec pie kasācijas tiesvedības ierosināšanas, tad par ko mēs vispār tālāk varam runāt? Mēs kā praktiķi vienkārši saprotam, ka tajā brīdī, kad tev ir atteikums ierosināt kasācijas tiesvedību, tavš jautājums Augstākajā tiesā ir beidzies tādu vai citādu iemeslu dēļ. Attiecīgi tas ir ļoti svarīgs lēmums. Un tur nav vajadzīgs kāds vēl juridiskāks pamatojums.

A. Stupins.

Paldies. Un kā jūsu atbilde saskan ar faktu, ka rīcības sēdē tiek vienīgi lemts procesuālas dabas jautājums un izvērtēta kasācijas sūdzības atbilstība konkrētām likumā noteiktām prasībām, kā arī pirmsšķietami pārbaudīts, vai pastāv publiskas intereses esība?

E. Čakste.

Tad droši vien ir jālasa Civilprocesa likuma pants, kas tad nosaka šos te priekšnoteikumus. Bet es domāju, ka mums tas daudz nav jāatkārto, mēs to visi zinām. Tātad šī stadija ir svarīga, un tajā tiek lemts šis te jautājums par to, vai šī kasācijas tiesvedība vispār ir vajadzīga.

O. Jonāns.

Es domāju, ka šajā stadijā tiek lemts arī par to, vai ietvertais lietas iznākums ir pareizs vai nepareizs.

E. Čakste.

Tādēļ jau nevar apgalvot, ka tas ir tikai tāds vienkāršs procesuāls lēmums. Un cik arī ir tā kā nācies saskarties ar kasācijas tiesvedībām, tad ir saprotams, ka šajā stadijā tiek arī vērtēts, loģiski, tātad šis te iznākums... vai ir bijis pareizs vai nepareizs apgabaltiesā... un tamlīdzīgi. Tātad tur ir noteikta padziļināta vērtēšana, tur nav tikai formālas prasības attiecībā uz to, vai ir parakstīts, vai valsts nodeva ir samaksāta... pareizāk sakot, drošības nauda, un tamlīdzīgas lietas. Tātad, mēs saprotam, par ko mēs runājam, manuprāt.

A. Stupins.

Attiecībā uz nākamajiem jautājumiem es aicinātu pieteikuma iesniedzēju abstrahēties no regulāri pieminēta fakta, ka ikkatrai balsij ir nozīme... to mēs jau dzirdējām vairākkārt...

Šajā kontekstā jautājums būtu, kas pieteikuma iesniedzējai liek uzskatīt, ka Senāta senatori nav spējīgi objektīvi izvērtēt, vai pastāv apstākļi, kas rada šaubas... abstrahējoties no tā, ka katram senatoram ir nozīme... Kas liedz šiem diviem senatoriem izvērtēt kontekstā arī to, ka lēmumam būtu jābūt pieņemtam vienbalsīgi?

E. Čakste.

Varbūt jūs varētu pastāstīt, ko tieši jūs vēlaties tagad īsti mums uzjautāt, jo es, godīgi sakot, nesapratu. Tātad doma...

A. Stupins.

Es atkārtošu... jūs palūdzāt man atkārtot jautājumu... es atkārtošu varbūt skaidrāk. Ņemot vērā, ka lēmums tiek pieņemts vienbalsīgi attiecībā uz kasācijas tiesvedības ierosināšanu, kas, abstrahējoties no šā viena konkrētā senatora, liedz šiem diviem senatoriem absolūti objektīvi izvērtēt, vai pastāv apstākļi, kas rada vai var radīt šaubas par viņa objektivitāti?

E. Čakste.

Es nevaru īsti saprast šo te „vienbalsīgi” un „nav nozīmes vienam”... Jūs gribat tātad ar savu jautājumu tā kā man pajautāt, kāpēc nepietiek ar vienu? Tā?

I. Ziemele.

Stupina kungs, par šo arī tiesai jau bija jautājums.

Varbūt nu mēģiniet nokoncentrēties uz pēc iespējas īsākiem un konkrētākiem jautājumiem... jo par to, vai tiesai var vai nevar uzticēties un kāda katram ir uzticība Latvijas tiesām... Augstākajai vai Satversmes... es domāju, mēs šajā lietā nerisināsim.

A. Stupins.

Paldies.

Varbūt lai saprotamāk jautājums būtu... par to, ka lēmumam par atteikšanos būtu jābūt vienbalsīgam...

Labi. Virzāties tālāk.

Attiecībā uz šīm pašām šaubām, bet kontekstā ar to, ka... principā jūsu norādītajā gadījumā atteikšanās ierosināt kasācijas tiesvedību ir iespējama, ja kasācijas sūdzībā norādītajos tiesību normu piemērošanas jautājumos ir izveidojusies judikatūra. Kā šādos jautājumos var būt vispār kaut kādas šaubas par objektivitāti, ja judikatūra ir izveidojusies un tas ir rakstīts tiesību normā?

E. Čakste.

Nu, redziet, mēs kā praktiķi... un es varu jums arī uzreiz pateikt, un arī šajā lietā ir novērojams, ka nav bijusi īsti ietekme uz šo lietu tam, ka judikatūra kā reiz ir bijusi cita un Augstākā tiesa diemžēl nav ierosinājusi kasācijas tiesvedību, neskatoties uz to, ka judikatūra kā reiz būtu noteikusi, ka tas būtu jādara.

Un savukārt citās lietās, varu jūs painformēt, ka arī ir tā, ka nevar paļauties uz to, ka ir vai nav judikatūra un tev lieta būs vai nebūs. Tas ir zvaigznēs rakstīts, godātais Stupina kungs. Man tomēr ir jāsaka, ka neviens mēs nevaram paļauties. Tas, kas ir likumā rakstīts, tas ir skaisti. Praktiskā dzīve ļoti atšķiras.

A. Stupins.

Ļoti labi, ka jūs norādāt, ka praktiskā dzīve atšķiras, par to būs sekojoši jautājumi.

Bet pagaidām jautājums: vai kāda senatora atsevišķo domu saturs ļauj tam neievērot Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas pirmā punkta prasības un neņemt vērā judikatūru.

E. Čakste.

Nu, konkrētā lieta rāda, ka judikatūra netika ņemta vērā. Jo, ja judikatūra tiktu ņemta vērā, tad...

A. Stupins.

Mēs neesam ceturtajā instancē... es atvainojos... ir jautājums par konkrēto tiesību normu.

E. Čakste.

Bet es jums atbildu par konkrēto lietu un es nevaru atbildēt savādāk.

I. Ziemele.

Es atvainojos... Čakstes kundze, jautājums bija ļoti precīzs, proti... Satversmes tiesas procesā mēs runājam par to, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmei vai nē. Nevis par konkrēto gadījumu. Jums kaut kādā brīdī ir jārunā arī par satversmību... šim konkrētajam tiesiskajam regulējumam. Un tieši tādā izpratnē bija uzdots arī jautājums.

Ja jūs varētu nokoncentrēties un atbildēt uz jautājumu. Paldies.

E. Čakste.

Nu tad, Stupina kungs, sakiet vēlreiz, ko jūs gribējāt no mums dzirdēt.

A. Stupins.

Vai kāda senatora atsevišķo domu saturs ļauj tam neievērot Civilprocesa likuma prasības, kas ir minētas 464.¹ pantā, kā arī neņemt vērā judikatūru?

E. Čakste.

Nu, likums būtu jāievēro visiem. Ko lai es jums saku... Bet tas nemaina subjektīvo iespējamību, ka tomēr paliek cilvēks pie savām atsevišķajām domām.

A. Stupins.

Paldies par to, ka likums ir jāievēro visiem. Tur mums domas sakrīt.

Bet kontekstā ar to, ka šobrīd Satversmes tiesa neskata jūsu lietu ceturtajā instancē, es gribētu pārbaudīt... principā pajautāt jūsu viedokli...

Cik būtiskām jeb jūtamām būtu jābūt personas šaubām par kāda senatora objektivitāti... un es saprotu, ka jūsu šaubas par konkrētā senatora objektivitāti ir diezgan pastāvīgas un ilgtspējīgas... bet cik būtiskām un jūtamām jābūt šīm šaubām, lai paļautos uz fortūnu un paturētu pie sevis pirmslēmuma attiecībā uz kasācijas tiesvedības ierosināšanas pieņemšanu, paturētu šīs šaubas.

E. Čakste.

Ziniet kā, godātais Stupina kungs... šaubām nevajadzētu būt. Nu tiešām nevajadzētu nekādām par to, ka objektivitāte ir.

A. Stupins.

Bet jūsu šaubas par konkrētā senatora efektivitāti... cik tām ir jābūt būtiskām, lai jūs turpinātu viņas paturēt līdz galīgā nolēmuma pieņemšanai lietā?

E. Čakste.

Kā tas ir... paturēt....

A. Stupins.

Paturēt, neziņojot uz āru nevienam un nerodot nekādus argumentus, piemēram, kasācijas sūdzībā attiecībā uz šo jautājumu un nevēršot Senāta uzmanību uz jūsu milzīgajām šaubām attiecībā uz konkrētā senatora objektivitāti, lai to celtu gaismā tikai *post factum*.

E. Čakste.

Jā, man liekas, ka tieši otrādi... kolīdz mums šīs te šaubas rodas, tad mums par viņām ir jāziņo... Kā reiz tas ir mūsu uzdevums un pienākums kā palīgam tiesai, jo šinī gadījumā...

A. Stupins.

Bet kāpēc šīs šaubas netika izteiktas kasācijas sūdzībā, jums pašiem pilnīgi skaidri apzinoties, ka par rīcības sēdes sastāvu jūs neuzzināsi?

E. Čakste.

Bet kasācijas sūdzībā bija pieminēts konkrētais nolēmums. Nebija jau tā, ka nebija. Bija.

A. Stupins.

Attiecībā uz konkrētajām šaubām, kas, jūsuprāt, ir tādas, kas liek...

I. Ziemeļe.

Tā... kolēģi... jūs atkal esat pārgājuši uz konkrētā strīda analīzi. Ir pilnīgi skaidrs, ka vieniem bija šaubas, otriem nav šaubas.

Stupina kungs, ja jūs varētu nokoncentrēties man uz diviem pēdējiem jautājumiem... jo jums tūlīt būs iespēja runāt un jūs varēsiet visu šo arī savā runā uzturēt spēkā.

Divi konkrēti juridiski jautājumi.

A. Stupins.

Paldies. Piekrītu tam, ka faktiskie apstākļi ir izvērtēti jau gana daudz.

Divi konkrēti jautājumi. Vai pieteikuma iesniedzējas norādītā valsts nodevas ieviešana par noraidījuma pieteikšanu būtu uzskatāma par samērīgu? Par šo jautājumu ir runāts, bet samērīgums šīs nodevas ieviešanā izvērtēts vēl pagaidām netika.

O. Jonāns.

Mēs par valsts nodevas jautājumu atbildējam un tāda arī ir...

I. Ziemeļe.

Tieši tā. Jūs jau atbildējat par valsts nodevu...

Otrais jautājums, Stupina kungs?

A. Stupins.

Cik efektīva būtu paziņojuma par tiesas sastāva un dokumentu nosūtīšanu uz ārzemēm, bet tieši konkrēti attiecībā uz kasācijas tiesvedības ierosināšanu? Jūs par to runājat jau lietas izskatīšanā pēc būtības. Mēs zinām, ka ir ļoti lielas problēmas ar šo te termiņu... cik ilgi jāgaida līdz kasācijas tiesvedības ierosināšanai? Cik efektīva kasācijas instancei būtu šāda te paziņojuma par tiesas sastāva un dokumentu nosūtīšanu uz ārzemēm?

E. Čakste.

Nu, pirmkārt, es domāju, ka noteikti lielākais vairums tomēr... par ārvalstīm mēs nerunājam, mēs runājam par vietējo sabiedrību un tas ir tas galvenais samērīgums, kas būtu vērtējams. Tas ir viens.

Otrs. Ja mēs runājam par... mēs arī iepriekš par to runājām, ka, ja to pārceļtu... tā kā mēs ar Kusiņa kungu runājām... uz kasācijas rīcības sēdi, tā teikt, šo te noraidījuma institūtu, tad arī tas laiks tiktu, tā teikt, pārceļts uz turieni un nekāda nodarījuma, tā teikt, efektivitātei no laika viedokļa nebūtu. Nekāda, kā saka, kaitējuma... Tas bija tas, ko mēs teicām... Tas ir tad, ja nemainās šis te senatoru sastāvs lietas izskatīšanas gaitā.

A. Stupins.

Labi. Paldies par jūsu atbildi.

I. Ziemeļe.

Jā, paldies. Tik tiešām jautājumu un strīdus priekšmetu ir ļoti daudz šajā lietā.

Attiecīgi es došu iespēju turpināt Saeimas pārstāvim paust tālāk Saeimas viedokli šajā jautājumā.

Stupina kungs, 30 minūtes. Lūdzu!

A. Stupins.

Augsti godātā tiesa! Izskatāmajā lietā Saeima jau ir sniegusi savu atbildes rakstu un uztur tajā sniegto lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Šajā sēdē uzsvēršu būtiskākos no Saeimas argumentiem, bet papildus tam Saeima izteiks arī apsvērumus attiecībā uz Satversmes tiesas šā gada 21. maija lēmumā par lietas izskatīšanas atsākšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos norādītajiem motīviem.

Vispirms gribētu vērst uzmanību, ka nekādus juridiskus apsvērumus par Satversmes tiesas metodoloģijai atbilstošu un jēgpilnu juridisko pamatojumu par normas neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam vai labas likumdošanas principam, gluži kā arī konstitucionālajā sūdzībā, Saeima nav sadzirdējusi un saskatījusi. Pretargumentu izteikšana Saeimas atbildes rakstā vai pieaicināto personu viedokļos norādītajam juridiskajam pamatojumam ir

vieglākais ceļš, ko gan nevarētu atzīt par kaut ko īpaši vērtīgu tiesiskā satura ziņā, it īpaši Satversmes tiesas procesā, kur sacīkstes princips atpūšas.

Izskatāmajā lietā ir nepieciešams pārbaudīt, vai likumdevējs attiecībā uz kasācijas tiesvedības ierosināšanu civillietās ir garantējis personai tiesības uz pieeju tiesai tās objektivitātes aspektā. Lai novērstu šaubas par tiesneša objektivitāti, lietas dalībniekiem tiek piešķirtas tiesības pieteikt tiesnesim noraidījumu. Tas ir procesuāls līdzeklis, kas palīdz kļiedēt pamatotas un tātd saprātīgas šaubas par tiesneša spēju objektīvi izspriest lietu.

Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa *expressis verbis* nepiešķir personai tiesības pieteikuma iesniedzēju vēlamā veidā pieteikt noraidījumu uz senatoriem, kuri izlemj jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu civillietā. Tas citastarp ir saistīts ar to, ka šajā procesa stadijā persona netiek informēta, kuri senatori šo jautājumu izlems. Šāds regulējums ne tuvu nav unikāls, uz to ir norādīts arī atbildes rakstā un vairāku pieaicināto personu viedokļos.

Tomēr var pastāvēt un arī no pieteikuma iesniedzējas formālās pieejas atšķirīgi netipiski gadījumi, kuru ietvaros personas rīcībā ir procesuāli instrumenti, lai informētu Senātu par savām šaubām par kāda senatora objektivitāti. Un, ja tiesību piemērotājs nonāks pie secinājuma, ka attiecīgajā situācijā ir nepieciešamas šādas šaubas izvērtēt, tas arī tiks darīts.

Izskatāmajā lietā izšķiroša nozīme ir tam, ka Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa attiecas uz jautājumu par tiesvedības ierosināšanu tieši kasācijas instancē, turklāt civillietā.

Kā jau ir daudzkārt minēts, kasācijas institūta būtiska iezīme ir tā, ka tur ir nozīme nevis pušu interesēm, kas ir pietiekami aizsargātas pēc būtības skatot lietu pirmajās divās instancēs, bet publiski tiesiskām interesēm. Kasācijas instancē mēs skatām tikai vienīgi jautājumus par materiālo procesuālo tiesību normu piemērošanas pareizību. Kasācijas principam ir publiski tiesisks raksturs, un tas ir vērsts uz tiesību normu vienveidīgu piemērošanu un iztulkošanu. Principā – judikatūras ražošanas instance.

Arī nopelniem bagātie bijušie senatori – Valerians Jonikāns un Edīte Vernuša – savās zinātniskajās publikācijās norādījuši, ka lietas izskatīšanā pirmajās divās tiesu instancēs ir jāievēro salīdzinoši formāli kritēriji, bet izskatīšanai kasācijas kārtībā ir izvirzīti visaugstākie kvalitatīvie kritēriji. Tieši šiem kritērijiem jeb filtriem izskatāmajā lietā ir izšķiroša nozīme, uz ko vērš uzmanību arī absolūtais vairums pieaicināto personu izskatāmajā lietā.

Ņemot vērā to, ka kasācijas instance ir trešā tiesu instance, kurā attiecīgā civillietā tiek vērtēta, kā arī to, ka kasācijas kārtībā ir vērtējami tikai juridiski jautājumi, attiecībā uz tiesībām pieteikt tiesnesim noraidījumu nav izvirzāmas tādas pašas prasības, kā, piemēram, tiesvedībā pirmās instances tiesā, kur lieta tiek skatīta pēc būtības.

Civillietas būtiski atšķiras no citu kategoriju lietām gan pēc tiesvedības rezultāta ietekmes uz personas pamattiesībām, gan arī pēc valsts pienākuma apjoma tai nodrošināt personām tiesības, kā, piemēram, pieteikt noraidījumu tiesnešiem.

Attiecībā uz civillietu izskatīšanu tiesas procesā var netikt piemēroti tik augsti no tiesību normas taisnīgas tiesas izrietoši standarti kā krimināllietās vai administratīvo pārkāpumu lietās.

Tiesas objektivitāte procesa stadijā, kurā tiek izlemts jautājums par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, tieši civillietā nodrošina vairāki līdzekļi. Tie lielā mērā attiecas arī uz citiem specifiskiem tiesas procesiem, kuru ietvaros pieteikuma iesniedzējs par tiesnešu sastāvu, kurš izlems jautājumu par lietas ierosināšanu vai neierosināšanu, kādā instancē vai pat tiesu varas institūcijā, kura īsteno īpašu kompetenci, uzzina vienīgi pēc lēmuma pieņemšanas.

No Civilprocesa likuma 464. panta izriet, ka lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību var pieņemt tikai trīs senatori koleģiāli, un šādam lēmumam jābūt pieņemtam vienbalsīgi. Ja kaut viens no senatoriem uzskata, ka kasācijas tiesvedība ir ierosināma, senatoru kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likumu 464. panta otro daļu pieņem lēmumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

Tas Saeimas ieskatā liecina par to, ka likumdevējs ir ņēmis vērā iespējamību, ka kāds no senatoriem lēmumu pieņemšanā par kasācijas tiesvedības ierosināšanu tīri hipotētiski var būt subjektīvs. Saeima to nenoliedz. Tādā veidā likumdevējs ir novērsis situāciju, ka kasācijas tiesvedības ierosināšana varētu būt atkarīga no viena tiesneša.

Absolūti iepretim pieteikuma iesniedzēju apgalvojumam, ka ikkatram tiesnesim ir nozīme, tieši ierosināšana tikai no viena tiesneša nevar būt atkarīga.

Gan Satversmē, gan arī Likumā par tiesu varu ir paredzētas tiesnešu neatkarības un objektivitātes garantijas. Šā likuma 14. pantā ir noteikts tiesnešu pienākums atstatīties no lietas izskatīšanas, ja viņš personiski tieši vai netieši ir ieinteresēts lietas iznākumā vai ja ir citi apstākļi, kas rada šaubas par viņa

objektivitāti, un šis te tiesneša noraidījuma institūts ir pakārtots tiesneša pienākumam atstatīties. Tātad atbildība par to, lai būtu nodrošinātas tiesības uz objektīvu lietas izskatīšanu, visupirms gulstas uz konkrēto tiesnesi, kurš izskata lietu.

Šādas prasības paredz arī starptautiskie un nacionālie tiesnešu uzvedības un ētikas standarti. Tādējādi arī procesuālajā stadijā, kurā tiek izlemts jautājums par kasācijas tiesvedības ierosināšanu civillietā, senatoram ir pienākums atstatīties, ja kādu apstākļu dēļ varētu rasties šaubas par viņa objektivitāti.

Tas īpaši izpaužas Senāta praksē, kur atstatīšanās institūts tiek darbināts bieži, tādējādi Saeimas ieskatā izveidotā sistēma strādā visnotaļ veiksmīgi.

Satversme nepieprasa vairāk paralēlu tiesības uz objektīvu tiesu aizsargājošu instrumentu līdzāspastāvēšanu. Tiesas objektivitāti ir iespējams nodrošināt dažādos veidos. Kasācijas instancē civilprocesa ietvaros to iespējams darīt arī neizmantojot noraidījuma institūtu. Taču, kā mēs redzam, to ir iespējams darīt arī izmantojot noraidījuma institūtu, ko arī norāda šie te uzrādītie tiesu nolēmumi.

Izskatāmajā lietā, kas ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības, ir nozīme tam, ka tiesnešu neatkarība un neieinteresētība ir prezumējama, ja vien nav pierādījumu, kas liecina par pretējo. Tas vien, ka tiesnesis kādā jautājumā ir izteicis savas atsevišķās domas vai viedokli, kā mēs šodien dzirdējam, nenozīmē, ka uz viņu neattiecas tiesību normās paredzētie pienākumi noskaidrot objektīvo patiesību, atstatīties no lietas izskatīšanas, ja viņš personiski tieši vai netieši ir ieinteresēts lietas iznākumā, vai ja pastāv citi apstākļi, kas rada šaubas par viņa objektivitāti un, kas būtiski tiesnesim, ir jāņem vērā – judikatūra, atbilstoši Civilprocesa likuma 5. panta sestajai daļai.

Arī tiesnešu ētikas komisija ir norādījusi, ka piesardzīgi būtu jāattiecas pret tiesnešu objektivitātes apšaubīšanu konkrētā lietā tikai tādēļ vien, ka tiesnesis ir paudis savu viedokli varbūt pat par identisku tiesību jautājumu, jo pretējā gadījumā katrs nolēmums, katras atsevišķās domas vai katra zinātniskā publikācija vai intervija būtu pamats tiesneša objektivitātes apšaubīšanai.

Aicinu pieteikuma iesniedzēju iepazīties ar tiesību zinātnē izteiktajām atziņām attiecībā uz to, kāda nozīme ir subjektīvisma konceptam tiesneša spriešanas procesā, uz ko ir norādīts arī pieaicināto personu viedokļos. Subjektīva viedokļa esība attiecībā uz vienu tiesību jautājumu neizslēdz tiesas

objektivitāti, izlemjot tiesas kompetencē esošu jautājumu koleģiālā tiesas sastāvā.

Lai gan atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību var būt galīgā noregulējuma raksturs, tas tomēr nav uzskatāms par kasācijas instances spriedumu pēc būtības. Izlemjot jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu civillietā, tiek vērtēts tas, vai kasācijas sūdzība ir pirmsšķietami pamatota, proti, vai pastāv kādas izredzes uz tās apmierināšanu. Kasācijas instances tiesas senatori ir atslogojami no mazāk nozīmīgu lietu izskatīšanas, jo kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību tad, ja sūdzībā norādītajos tiesību normu piemērošanas jautājumos ir izveidojusies judikatūra un pārsūdzētais spriedums tajā atbilst vai arī pēc kasācijas sūdzībā minēto argumentu izvērtēšanas nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.

Augstākās tiesas rīcības sēdē, atsakot kasācijas tiesvedības ierosināšanu, senatoru kolēģija nepauž piekrišanu pārsūdzētā sprieduma motīviem, bet tikai secina, ka nav acīmredzamu materiālo un procesuālo tiesību normu piemērošanas kļūdu, kas noveda vai varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas. Būtībā šajā stadijā tiek izlemts procesuāls jautājums, izvērtējot kasācijas sūdzības atbilstību konkrētām likuma prasībām, proti, Civilprocesa likuma 451. un 452. panta noteikumiem, atbilstoši 453. panta kārtībai. Lēmumu pieņemšana rīcības sēdē Civilprocesa likuma 464. panta pirmajā daļā paredzētajā kārtībā faktiski ir procesuāls starpposms pirms lietas izskatīšanas kasācijas instances tiesā, tas ir, senatori pārbauda subjektīvos un objektīvos priekšnoteikumus tam, lai varētu izveidoties likumā noteiktās civilprocesuālās tiesiskās attiecības konkrētā tiesu instancē. Pēc tam, kad kasācijas tiesvedība ir ierosināta, Civilprocesa likuma 464.³ panta otrā daļa piešķir personai tiesības pieteikt tiesnesim noraidījumu.

Izvērtējot kasācijas tiesvedības ierosināšanas pamatesību un izskatot lietu kasācijas instances tiesā, jautājums par sūdzību netiek izlemts vienādā mērā. Satversmes 92. panta pirmais teikums neparedz obligātu prasību abos šajos gadījumos nodrošināt procesuāli identisku iespēju pieteikt noraidījumu tiesnesim. Tas, ka noraidījumu var pieteikt vienīgi tad, kad sūdzība tiek skatīta pēc būtības, nevis tad, kad tiek izlemti procesuāla rakstura jautājumi, ir paredzēts arī citās procesuālajās tiesību normās, uz ko ir vērsti arī atbildes rakstā un pieaicināto personu viedokļos. Tādēļ ir pieļaujams tas, ka gadījumā,

ka civillietā tiek izvērtēta kasācijas tiesvedības ierosināšanas pamatesība, noraidījuma institūts nav paredzēts.

Izdarot secinājumu par pretējo, būtu nepieciešams vienādot personām piešķirto procesuālo tiesību apjomu, paredzot tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesim visos gadījumos, kad tiek izlemts jautājums par tiesvedības ierosināšanu jebkurā instancē vai tiesā, jo procesuālās tiesības, kas personai piemīt tiesvedības stadijā, kurā lieta netiek izspriesta pēc būtības, vēl jo vairāk būtu nodrošināmas personas, kuras piedalās lietas izskatīšanā pēc būtības, kad notiek lietas faktisko apstākļu noskaidrošana un pierādījumu pārbaude un vērtēšana.

Šāda pieeja radītu negatīvas sekas, proti, negodprātīgas personas varētu mērķtiecīgi apiet nejaušības principa nodrošināšanu lietu sadales kārtības ietvaros, tādējādi izvēloties konkrētu tiesnesi vai pat tiesu, kurš izlemtu jautājumu par tiesvedības ierosināšanu.

Saeima uzskata, ka Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa nodrošina personas tiesības uz taisnīgu tiesu, atbilstoši Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, proti, tā garantē tiesības uz pieeju tiesai, tās objektivitātes aspektā tajā procesa stadijā, kad tiek izlemts jautājums par kasācijas tiesvedības ierosināšanu civillietā.

Tāpēc Saeima lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 464. panta pirmo daļu par atbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Tagad pievērsīšos šiem te apsvērumiem attiecībā uz Satversmes tiesas šā gada 21. maija lēmumā norādītajiem motīviem.

Saeimas Juridiskajam birojam nav pieejas Tiesu informatīvajai sistēmai, atšķirībā no pieteikuma iesniedzējas pārstāvjiem, kas Saeimas ieskatā kā zvērināti advokāti tomēr nav... citēju „parastie mirstīgie vai skatītāji no malas”, taču Satversmes tiesas lēmumā uzrādītie nolēmumi Saeimas ieskatā vēl jo vairāk norāda, ka norma ir iekšēji pilnīga, universāla un efektīva, proti, tā ir fleksibli piemērojama katrā tiesiskajā situācijā individuāli.

Nav izslēgts, ka tiesiskā situācija, kurā nonākusi pieteikuma iesniedzēja, varbūt varētu tikt uzskatīta par netipisku, taču Saeimas kompetencē neietilpst šādu jautājumu vērtēšana. Demokrātiskā tiesiskā valstī tiesām ir jātiecas nodrošināt taisnīgums, atsevišķos gadījumos pieļaujama normas piemērošana, ievērojot faktiskos apstākļus, kas konkrēto gadījumu var būtiski atšķirt no citiem gadījumiem, kuros likumdevējs ir paredzējis noteikt tiesas rīcību.

Netipiskajos gadījumos tiesai ir tiesības atkāpties no paredzēto tiesisko seku īstenošanas, tiecoties uz to, lai panāktu taisnīgumu, kas ir demokrātiskas tiesiskas valsts tiesiskās sistēmas galīgais mērķis.

Taisnīga rezultāta sasniegšanas interesēs tiesību normas piemērotājam ir pienākums katrā gadījumā normu iztulkot atbilstoši augstāka juridiska spēka tiesību normām turklāt, kā tas izriet no Satversmes tiesas prakses, tiesiskā valstī tieši vispārējās jurisdikcijas tiesas ir atzīstamas par efektīvāko mehānismu, kas, izvērtējot katru gadījumu individuāli, var konstatēt, vai ir ievērots saprātīgs līdzsvars starp konkrētās personas tiesībām un sabiedrības interesēm.

Saeimai nav itin nekāda pamata neuzticēties senatoriem un apšaubīt viņu kompetenci tiesību normu iztulkošanā un juridisko metožu izmantošanā netipiskos gadījumos.

Pieteikuma iesniedzējai paskaidrojam, ka tie tad arī ir tie „prettiesiskie triki”, kas juridiskās metodes ietvaros absolūti tiesiskā veidā ir plaši izmantojami modernas demokrātiskas tiesiskas valsts tiesību sistēmā, kas būtiski atšķiras no juridiskā pozitīvisma izpratnes sociālistisko tiesību lokā izmantotās normafilās pieejas no sērijas „kur tad tas ir rakstīts”.

Kasācijas sūdzības iesniedzēji teorētiski varētu arī sākt spēlēt Latvijas Loto, tādā veidā cenšoties izvēlēties, viņuprāt, vēlamāko kolēģijas sastāvu, noteikt to, vai arī šis būtu netipisks gadījums, ietilpst tiesību piemērotāju kompetencē.

Un Saeimas ieskatā šis te laimētavas variants ir tāds gadījums, kurš nebūtu jāpieļauj nekādā gadījumā.

Piemērojot apstrīdēto normu atbilstoši Satversmei, tā neliedz atsevišķos gadījumos izskatīt senatoram pieteikto noraidījumu rīcības sēdē, tādējādi kļiedējot šaubas par konkrētā senatora objektivitāti un stiprinot uzticēšanos tiesu sistēmai.

To parāda arī šodienas sēde. Es neatļaušos apgalvot, kādā formā šis lūgums galu galā būs motīvos norādīts un kā izlemts, bet pēc sava satura un būtības Satversmes tiesa šodien ir darbojusies tieši pēc šādas pašas metodes.

Saeima atļausies apgalvot, ka pieteikuma iesniedzējas pieteikumā norādītie apsvērumi par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmei ir uzskatāmi par tādiem, kuriem piemīt izteikti papildinošs raksturs tiem argumentiem, kurus pieteikuma iesniedzēja jau ir izteikusi pieteikumā lietā Nr. 2019-13-01. Un to noteikti apstiprina Satversmes tiesas lēmumā uzrādītajos Senāta lēmumos izmantotā pieeja, proti, pieteikuma iesniedzējai bija jāapzinās,

ka atbilstoši apstrīdētajai normai, tai netiks sniegta informācija par tienešiem, kas lems par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

Paziņošana par kolēģijas sastāvu konkrētajā gadījumā neveicinātu procesuālo efektivitāti un ekonomiju, kā mēs noskaidrojām.

Protams, uzlabojumiem nav robežu un, iespējams, TISā lietas dalībniekiem būtu bijis jābūt redzamai informācijai ne tikai par tiesībsargāšanu, bet arī par citiem kolēģijas senatoriem. Tomēr šis ir apstrīdētās normas piemērošanas specifisks aspekts, par ko šodien, es domāju, runāt nav pamata, jo šeit nepiedalās principā neviena institūcija, kas uztur tiesu informācijas sistēmu.

Pieteikuma iesniedzējas argumenti šajā sakarā Saeimas ieskatā ir veidoti mākslīgi un neatspoguļo konkrēto pamattiesību ierobežojumu. Gluži tāpat kā attiecībā uz šodienas tiesas sēdē īstenoto „radošo” pieeju ar *post factum* tādu mistifikāciju, lai arī informācija par tiesas sastāvu ir bijusi zināma krietnu laiku iepriekš, tostarp, izskatot šo pašu Satversmes tiesas lietu rakstveida procesā jau aprīlī, par ko pieteikuma iesniedzējiem ir paziņots martā.

Ja pieteikuma iesniedzēja, iesniedzot kasācijas sūdzību, patiešām uzskatīja, ka no konkrēta senatora, citēju, „nevar sagaidīt, ka viņš ņems vērā judikatūru”, tai bija iespēja par savām bažām informēt Senātu, kurš savas kompetences ietvaros, kā mēs redzam no šiem te uzrādītajiem nolēmumiem, izvērtētu, vai šis ir netipisks gadījums un vai būtu nepieciešams izlemt pēc būtības senatoram pieteiktos noraidījumus, vai arī pieteikuma iesniedzējas apsvērumus.

Tomēr pieteikumā ir vienīgi hipotētiski minēts, ka pieteikuma iesniedzēja noraidījumu būtu pieteikusi, ja būtu zinājusi sastāvu. Acīmredzot šis te prognozētās it kā negatīvās sekas un to, ka ikvienai balsij ir nozīme, nav bijušas tik jūtamas, lai dispozitivitātes principa ietvaros izlietotu sev pieejamos procesuālos līdzekļus.

Ir skaidrs, ka Satversmes tiesa apsvērs arī tiesvedības izbeigšanas iespējamību lietā attiecībā uz to, vai apstrīdētā norma vispār ir radījusi pieteikuma iesniedzējai kādas negatīvas sekas un vai konkrētajā gadījumā nav atzīstams, ka pastāv tiesību normu piemērošanas gadījums. Šis ir jautājums attiecībā uz tiesību normu interpretāciju.

To Saeima atstāj tiesas ieskatam, jo likumdevēja uzdevums šajā lietā bija norādīt, ka pati apstrīdētā norma ir loģiski noslēgta, ideāla vienība, kas ir universāla, efektīva un iekšēji pilnīga, ko apstiprina šie te uzrādītie nolēmumi.

Tā veiksmīgi darbojas Civilprocesa likuma sistēmā un nodrošina fleksiblu un pretimnākošu pieeju personu tiesību īstenošanā. Un tiesību piemērotājs būs tas, kam ir jālemj, vai konkrētajā gadījumā pastāvēja vai nepastāvēja netipisks gadījums.

Paldies, godātā tiesa.

I. Ziemele.

Jā, paldies Stupina kungam arī par laika ietaupīšanu.

Tiesnešiem tagad ir jautājumi. Tiesnesis Gunārs Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, Man būtu vairāki jautājumi.

Saeima ir norādījusi, ka pastāv būtiskas atšķirības starp dažādām lietu kategorijām: civilprocesu, kriminālprocesu, administratīvo procesu.

Vai Saeima uzskata, ka konkrētās lietas ietvaros analizējama taisnīgas tiesas garantija, proti, tiesas objektivitāte, un tā var tikt vērtēta pēc atšķirīgiem standartiem atkarībā no lietas kategorijas? Tātad atšķirīgi standarti tiesas objektivitātei kriminālprocesā, atšķirīgi standarti civilprocesā, atšķirīgi standarti administratīvo pārkāpumu lietās. Paldies.

A. Stupins.

Attiecībā uz šo te šauro jautājumu, noteikti, jā. Ko mēs arī redzam, pieņemsim, atšķirībās Senāta departamentu praksē un arī regulējumā, kas uz tiem attiecas, ka, piemēram, krimināllietās tiesas sastāvs vienmēr tiek paziņots. Un kopumā, ja mēs raugāmies uz šo jautājumu šauri, tad, protams, atšķirības var būt.

G. Kusiņš.

Vai no jūsu atbildes ir jāsaprot, tātad, ka tiesas objektivitātes standarts var būt atšķirīgs no lietu kategorijas?

A. Stupins.

Tiesas objektivitātes standarts attiecībā uz tiesībām pieteikt tiesnesim noraidījumu tikai šajā šaurajā jautājumā. Par citiem šīs lietas ietvaros diemžēl nemācēšu atbildēt.

G. Kusiņš.

Otrs jautājums man ir par Saeimas norādīto, ka tiesas objektivitāti nodrošina citi līdzekļi. Šo jautājumu es uzdevu arī pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

Sakiet, lūdzu, kādēļ tas, ka šinī gadījumā tiesnešu kolēģijai ir piešķirta šāda apjoma vērtējuma vai rīcības brīvība, Saeimas ieskatā ļauj noteikt zemāku objektivitātes standartu, ja mēs salīdzinām ar kasācijas tiesvedības izskatīšanas stadiju, kur šinī gadījumā šis noraidījuma institūts pastāv? Paldies.

A. Stupins.

Kā jau Saeima ir minējusi, ir būtiska atšķirība šajās te stadijās, jo principā tādas klasiskās civilprocesuālās attiecības starp lietas dalībniekiem un tiesu šajā stadijā vēl nav izveidotas, taču likumdevējs ir paredzējis, kā jau es minēju, ļoti pretimnākošu pieeju, noņemot principā jebkādas šaubas par tiesneša objektivitāti ar šo te koleģialitāti, atstatīšanās institūtu un citiem aspektiem, par ko ir norādīts gan atbildes rakstā, gan pieaicināto personu viedokļos. Un es domāju, ka šodien arī Krūmiņa kungam mēs varēsim kā zinātniekam tieši šajā jomā pajautāt par šīm te būtiskajām atšķirībām šajās te stadijās.

G. Kusiņš.

Paldies, mēs noteikti pajautāsim Krūmiņa kungam, bet es gribētu uzdot arī Saeimas pārstāvim jautājumus.

Pēc kādiem kritērijiem tad pēc Saeimas ieskata būtu nosakāms tas, vai konkrētā tiesvedības stadijā lietas dalībniekiem ir jānodrošina tiesības pieteikt noraidījumu? Pēc kādiem kritērijiem?

A. Stupins.

Konkrētajā gadījumā tie kritēriji ir šīs te formālās, objektīvās un arī subjektīvās prasības, kā, piemēram, nozīme judikatūras veidošanā ir šaubas par nolēmuma tiesiskumu un tamlīdzīgi. Tie ir šie filtri, kuru ietvaros tad kolēģija to arī vērtē, un tie ir izvērtēti daudzās Satversmes tiesas lietās. Tieši šie ir tie kritēriji, kuri atšķir šo te stadiju no kasācijas sūdzības izskatīšanas pēc būtības un tāpēc šajos gadījumos, lai nodrošinātu procesuālo efektivitāti un kasācijas instances tiesas efektīvu darbu, likumdevējs ir izvēlējis nedaudz citādākus

līdzekļus attiecībā uz objektivitātes nodrošināšanu, kas ir skatāma kopsakarā un nekādā gadījumā personas pamattiesības neierobežo.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu jūsu atbildi, ka jūs, atšķirībā no pieteikuma iesniedzēja pārstāvjiem, kā es sapratu viņu atbildi, uzskatāt, ka šis izšķirošais kritērijs nav pieņemtais galīgais lēmums vai nepārsūdzamais?

A. Stupins.

Konkrētajā gadījumā noteikti nē. Un tam ir ļoti daudzi iemesli un apsvērumi. Vispār šīs te Senāta rīcības sēdes jēga atslogo tiesu no acīmredzami nepamatotām sūdzībām. Arī šādam lēmumam ir galīgā noregulējuma raksturs un protams, ka persona, kura negodprātīgi izmanto kasācijas sūdzības institūtu, tas rada kaut kādas zināmas negatīvas sekas. Bet taču filtrs šādu te lietu nelaiz uz šo te stadiju, kurā būtiska nozīme ir publiskajai interesei.

Un es aizmirsu piebilst, ka arī šīs te publiskās intereses esība, viņas pirmsšķietamais izvērtējums arī ir šīs te stadijas uzdevums. Un gadījumā, ja šīs te publiskās intereses konkrētajā gadījumā nav, tad mēs pat nevaram salīdzināt šīs te divas tiesvedības stadijas.

G. Kusiņš.

Paldies. Nākamais jautājums būtu par jūs izteikto salīdzinājumu, ka, ja tiesības pieteikt noraidījumu tiktu dotas kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā, tad šādas pašas tiesības būtu jāparedz arī citos gadījumos, kad ir lemjams jautājums par tiesvedības ierosināšanu jebkurā tiesu instancē.

Sakiet, lūdzu, kāpēc jūs uzskatāt, ka ir argumenti šādai pielīdzināšanai?

A. Stupins.

Tāpēc, ka arī šajā gadījumā tiek izlemtas pārsvarā procesuālas prasības, procesuāli jautājumi, un attiecībā uz personu tiesībām tam var būt salīdzināma ietekme. Un, piemēram, apelācijas sūdzība maza apmēra prasībās... vai kaut kas tamlīdzīgs. Mēs, protams, varam ieslīgt polemikā, kas ir būtiskāk, bet zināmas līdzības tajā pastāv un šī sistēma ir jāskatās kopsakarā un mēs nekādā gadījumā nevaram šo te vienu mazo mehānismu grozīt, teiksim, neveicot šo te svaru – atsvaru funkciju kaut kur citur šajā mehānismā, jo viņš, kā jau es minēju, ir iekšēji pilnīgs un universāls.

G. Kusiņš.

Jā, tiesas nolūks nav ieslīgt diskusijā, bet tiesas nolūks ir noskaidrot faktiskos apstākļus un objektīvo patiesību. Un tādēļ jūs droši vien labi zināt, ka kasācijas instances tiesas kolēģijai ir plaša rīcības brīvība šinī gadījumā – rosināt vai nerosināt. Jūs to saucat par procesuālu jautājumu.

Sakiet, lūdzu, vai šis jautājums pēc sava apjoma tomēr ir salīdzināms ar pirmo instanci un apelācijas instanci?

A. Stupins.

Apjoma ziņā tas noteikti nav salīdzināms un ir ļoti specifisks un, teiksim, daudzus gadus izstrādāts un slīpēts mehānisms, kas ir unikāls Latvijas tiesību sistēmā, tomēr viņa mērķis ir nodrošināt tieši procesuālu virzību. Principā ar procesuāliem mehānismiem nodrošināt lietas izskatīšanu kasācijas instancē pēc būtības tikai par tādām kasācijas sūdzībām, kurām kasācijas instancē pēc tās rakstura un funkcijām būtu jāatrodas.

G. Kusiņš.

Vēl viens jautājums. Bet kasācijas ierosināšanas stadijā taču tiek lemts jautājums par sprieduma pareizību. Vai šī kompetence nevar tikt uzskatāma par tādu, kas ietekmē noraidījuma institūta pastāvēšanu?

A. Stupins.

Varētu to ietekmēt, taču šajā gadījumā noraidījuma institūts to kompensē jau kasācijas sūdzības izskatīšanā pēc būtības, jo šis te jautājums par pirmsšķietamo nolēmumu pareizību... senatoru kompetence, pieredze un lietā pieejamie materiāli to nodrošina. Un aicinu neaizmirst, ka lieta jau ir pēc būtības izskatīta tajā brīdī divās instancēs un kā jau es minēju, ar šo Senāts nepauž piekrišanu, piemēram, nolēmuma motīviem, bet ir runa par šā te nolēmuma acīmredzamo prettiesiskumu.

G. Kusiņš.

Un tad vēl viens jautājums, lai noprecizētu Saeimas pozīciju. Vai es pareizi saprotu jūsu institūcijas pozīciju. Tātad Saeima uzskata, ka norma atbilst. Ja kāds vēlas izmantot šo noraidījuma institūtu, tad var mēģināt kaut ko tādu rakstīt un jūs to uzskatāt, ka tie ir tādi netipiski gadījumi?

A. Stupins.

Precīzāk nevarētu pateikt.

G. Kusiņš.

Un tad pēdējais jautājums. Pieteikuma iesniedzēji, atbildot uz jautājumu, kā galveno jeb vienu no galvenajiem argumentiem izteica to, ka viņi nevar pieteikt noraidījumu sastāvam, kuru nezina. Tātad, sakiet, lūdzu, kāda būtu efektivitāte noraidījuma institūta izmantošanai, ja piesaka noraidījumu, pirms ir zināmi tiesneši, kas šo lēmumu pieņems? Paldies.

A. Stupins.

Kā jau šodien ir daudzkārt pieminēts, tiesneša objektivitāte ir prezumējama un vēl jo vairāk attiecībā uz kasācijas instanci. Un gadījums, kad tiesu sistēmai piederošas personas varētu uzskatīt, ka kāds tiesnesis, kurš pats nav atstatījies, kas ir izmantots ļoti plaši Augstākās tiesas praksē pat pie mazākām šaubām izvēlas labāk atstatīties nekā nē, tad šādā situācijā pie tiesu sistēmas piederošām amatpersonām principā apzinoties, ka kāds tiesnesis, viņuprāt, ir neobjektīvs, tas ir izņēmuma kliezsošs raksturs un par šādu te situāciju neatkarīgi no tā, vai viņš zina sastāvu vai nē, kopējais departamenta sastāvs ir zināms. Ja šāda situācija pastāv, to nedrīkst neminēt, ņemot vērā, ka tas tiesnesis teorētiski varētu atrasties šajā te panelī un pats, iespējams, par šiem apsvērumiem neiedomātos. Piemēram, aplūkojot šo te Tieslietu ministrijas viedokli attiecībā uz to, ka tiesnesis tiešām nezināja, ka tajā lietā prokurors ir viņa dēls, tāpēc ka normatīvie akti nepieprasīja to norādīt. Ja šāds te kliezsošs, atkārtotju, gadījums ir zināms un tiesnesis pats nav atstatījies, pieteikt noraidījumu konkrētam tiesnesim var arī kasācijas sūdzībā un šādu te netipisku gadījumu tiesa savas kompetences ietvaros var izvērtēt.

G. Kusiņš.

Jā. Un tad pats pēdējais jautājums, kas jau radās tad, kad jūs atbildējāt.

Vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju, ka jūs uzskatāt, ka noraidījuma institūts kā institūts ir derīgs arī tad, ja kasācijas sūdzības iesniedzējs izsaka kādas šaubas par tiesnesi, kas nemaz neskatīs... kas nemaz nebūs šīs rīcības sēdes sastāvā? Vai tas atbilst noraidījuma institūta nosaukumam? Paldies.

A. Stupins.

Pilnīgi noteikti nav klasisks noraidījuma institūts un no nolēmumiem, ko ir uzrādījusi Satversmes tiesa, tas ir skaidri redzams, ka tiesa izvērtē noraidījumu tikai tiem senatoriem, kas ir attiecīgā paneļa sastāvā. Un kopumā šis līdzeklis nodrošina objektivitāti. Taču, kā Saeima minēja, noraidījumu konkrētajā stadijā Satversme neparedz. Līdz ar to šī te noraidījuma pieteikšana nezināmai personai noteiktos apstākļos var būt netipisks gadījums, bet par to vēl ir jālemj rīcības sēdes sastāvā esošiem senatoriem.

I. Ziemele.

Paldies tiesnesim Kusiņam par jautājumiem. Tiesnesis Aldis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Arī teikšu paldies par sniegto viedokli. Būs daži jautājumi.

Pirmais jautājums saistīts ar šo jūsu pozīciju, ka Augstākās tiesas Senātā, piesakot noraidījumu senatoriem, tā ir sava veida netipiska situācija. Šādas pozīcijas paušanas kontekstā labprāt dzirdētu Saeimas pārstāvja viedokli, kāpēc Civildrošuma likuma vispārīgie noteikumi, kuri ietver arī regulējumu par tiesneša atstatīšanos un tiesnešu noraidīšanu, nebūtu attiecināmi arī uz kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadiju?

A. Stupins.

Paldies, jūsu jautājumu sapratu.

Augstākās tiesas senatori, piemērojot Civildrošuma likuma normas to sistēmā, rīkojas tieši atbilstoši šādai pieejai, kā jūs norādījāt, un tas lielā mērā arī saskan ar pieteikuma iesniedzēju minēto faktu, ka, lai īstenotu šīs te vispārējās prasības attiecībā uz noraidījuma pieteikšanu, tomēr ir jābūt informācijai par to, kuri tiesneši izskatīs lietu. Šī ir netipiska situācija ar to, ka to tādā klasiskā shēmā nodrošināt nav iespējams, taču, ja pastāv šis te netipiskais gadījums, viņu, kā jūs redzat no šiem nolēmumiem, senatori atrisina tieši atsaucoties uz Civildrošuma likuma šīm te vispārējām prasībām attiecībā uz tiesneša noraidījumu.

Sistēmiski Saeima tajā nesaskata itin nekādas pretrunas un kopumā tas vienkārši norāda uz Civildrošuma likuma kopējo harmoniju un pilnīgumu.

A. Laviņš.

Tad es nesaprotu loģiku jūsu pozīcijā. Kāpēc tad jūs dēvējat šo situāciju par netipisku, ja tas ir Saeimas ieskatā ļoti tipiski, ka vispārīgās normas tiek piemērotas atsevišķos tiesvedības procesos? Kur šeit netipiskums?

A. Stupins.

Netipiskums ir tieši tajā, ka jebkurās šajās te situācijās objektivitāti nodrošina atstatīšanās institūts. Un gadījumi, kad tiešām personām būtu jāpiesaka noraidījums rīcības sēdes senatoriem, ir visnotaļ reti un tieši viņu procesuālā īstenošana šīs te apstrīdētās normas kontekstā un arī informēšanas kontekstā, kas ir cieši saistītas ar apstrīdēto normu, ir uzskatāma par visnotaļ netipisku un kopumā šī norma kā tāda noraidījuma pieteikšanu klasiskā tā izpratnē neparedz.

A. Laviņš.

Piedošanu... joprojām es palieku pie jautājuma saistībā ar tipiskumu vai netipiskumu. Un jūs, sniedzot atbildi šobrīd, norādāt uz to, ka šis netipiskums izriet no tā, ka pastāvot jau tiesnešu atstatīšanās institūts un šis noraidījuma institūts esot netipisks. Tāda ir tā loģika?

A. Stupins.

Pieteikuma iesniedzējiem vēlamā veidā noraidījuma institūts apstrīdētajā normā nepastāv. Viņš pastāv... iztulkojot daudzas normas kopsakarā un attiecībā ar netipiskiem gadījumiem, kad tiesnesis pats nav atstatījies, un principā šo objektivitāti ir iespējams...

A. Laviņš.

Es atvainojos... Jūs arī pats aicinājāt pieteikuma iesniedzēju varbūt abstrahēties no konkrētās situācijas. Un es arī šoreiz jūs aicinu abstrahēties no konkrētās situācijas un paskatīties uz Civilprocesa likuma sistēmu un, izejot no tās, mēģināt saprast jūsu pozīciju, kāpēc tās tiesību normas, kas ir Civilprocesa likuma vispārīgajā sadaļā, nav piemērojamas kasācijas instances tiesā tieši rīcības sēdē, izskatot jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

A. Stupins.

Kā jūs ļoti labi redzat, Senāta prakse norāda uz to, ka šīs te vispārējās normas ir piemērojamas netipiskā veidā. To es arī savā pirmajā atbildē norādīju. Senāts savā praksē tās piemēro šajos te netipiskajos gadījumos.

A. Laviņš.

Piedošanu par manu uzstājību. Kā no šiem... Varat norādīt kādus argumentus šajos lēmumos, ko es saprotu, ir izdevies iepazīties... Kas šajos nolēmumos minētie argumenti varētu liecināt par kaut kādu netipiskumu?

A. Stupins.

Saeima var spriest par šiem lēmumiem tikai no Satversmes tiesas 21. maija lēmuma.

A. Laviņš.

Labi. Tātad, es saprotu, ka jūs neesat izlasījuši šos lēmumus un līdz ar to es savu jautājumu par to netipiskumu šajā kontekstā noņemu.

A. Stupins.

Mums nav pieejas šādiem nolēmumiem, bet no Satversmes tiesas nolēmumu konteksta izriet, ka šo jautājumu ir iespējams izšķirt un ir pilnīgi skaidrs, ka viņu ir iespējams izšķirt, piemērojot tos pašus principus, kurus paredz Civilprocesa vispārīgie noteikumi attiecībā uz noraidījuma pieņemšanu.

A. Laviņš.

Labi. Tas ir pašas Saeimas darba organizācijas jautājums, cik efektīvi veidot pārstāvību, vai šī pieeja Tiesu informatīvajai sistēmai ir nepieciešama vai nav nepieciešama.

Bet no šiem nolēmumiem ir... es nelietošu šo jēdzienu – tipiski vai netipiski... bet ir redzams, ka Augstākās tiesas senatoru rīcības sēdes lēmumā izlemjot jautājumu par pieteiktajiem noraidījumiem, pirms Senāts rīcības sēdē izlemj šo jautājumu par pieteikto noraidījumu, atsaucas uz Civilprocesa likuma vispārīgajā daļā ietvertajām normām, tostarp Civilprocesa likuma 19. pantu, kā arī 20. pantu.

A. Stupins.

Tas mani absolūti nepārsteidz, un tas saskan ar Saeimas pozīciju konkrētajā jautājumā. Normas tiek piemērotas to sistēmā, bet šis te gadījums, raugoties tieši no apstrīdētās normas viedokļa, kurš ir saistīts ar informēšanu vai neinformēšanu, ir izšķirams tikai specifiskā netipiskā gadījumā, piemērojot šīs te vispārīgās normas.

Es, iespējams, nespēju uztvert jūsu jautājumu.

A. Laviņš.

Nu... es savukārt īsti nespēju uztvert atbildes par to, kur īsti saskatāms netipiskums.

A. Stupins.

Netipiskums ir saskatāms apstrīdētajā normā.

A. Laviņš.

Nākamie jautājumi.

Viens no argumentiem jūsu paustajai pozīcijai ir tas, ka pastāvot tiesnešu atstatīšanās institūts un kopsakarā ar tiesnešu koleģialitātes principu tie ir instrumenti, kas nodrošina pietiekamas tiesas objektivitātes garantijas kasācijas instances tiesā tieši šajā stadijā, lemjot par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

A. Stupins.

Saeimai par to nav šaubu.

A. Laviņš.

Jā, es turpināšu jautājumu. Šis bija ievads, lai saprastu precīzāk manis uzdoto jautājumu.

Un šobrīd es atsaukšos uz jaunieceltā Augstākās tiesas priekšsēdētāja Strupiņa kunga intervijā pausto... es pieļauju, ka katrs sevi cenošs jurists ir izlasījis jaunā Augstākās tiesas priekšsēdētāja interviju... un tur ir šāds jautājums uzdots... un tad no tā sekos atbilde...

Žurnālists uzdod jautājumu Strupiņa kungam: „Pirms pāris gadiem raidījumā *De facto* vēstīja, ka jūs Augstākajā tiesā pieņēmtāt lēmumu par labu uzņēmumam... nu, šeit ir minēts uzņēmums... kuram pirms vairākiem gadiem

kā jurists sniedzāt pakalpojumus. Ētikas komisija pārkāpumu nesaskatīja.” Un sniegtā atbilde. Tiesnesis sniedz atbildi: „Pateikšu godīgi, tas diemžēl ne vienmēr ir iespējams. Piemēram, šajā gadījumā man ne prātā nenāca, ka tā ir SIA, kurai esmu devis atzinumu, jo lietu ir simtiem, nosaukumu un uzvārdu tūkstošiem, tā var gadīties jebkuram tiesnesim, jo es nezinu, kuram manam draugam ir kādas firmas.”

Sakiet, lūdzu, vai, lūk, saņemot šādu tiesneša vērtējumu, ir pietiekams tikai tiesneša atstatīšanās institūts, lai nodrošinātu tiesas objektivitāti arī šajā stadijā pietiekamā līmenī, Saeimasprāt?

A. Stupins.

Jautājumu sapratu.

Jūsu pieminētais gadījums ir klasisks šis te manis minētais netipiskais gadījums, kurā kasācijas sūdzības iesniedzējiem, ja viņiem šāda situācija ir bijusi zināma, uz to ir noteikti jāvērs uzmanība. Un man nav pamata apšaubīt Strupiša kunga izpratni šajā jautājumā. Es to pilnībā atbalstu, tādas situācijas ir iespējamās. Taču gan Senāta, struktūrvienību darbinieki, gan citi tiesneši, gan vispār juristu saime strādā kā vienots veselums un par šādām te situācijām tiesnesis var informēt, ja viņš objektīvi nezināja, kura viena no šīm te 999 firmām ir viņa drauga firma. Nekādas pretrunas nesaskatu. Šis ir klasisks gadījums, kurš būtu jāizšķir tādā kārtībā, kā to šobrīd arī dara senatori Satversmes tiesas uzrādītajos nolēmumos.

A. Laviņš.

Jā, sakiet, lūdzu, šā minētā piemēra kontekstā. Ko Satversme, jūsuprāt, kādu instrumentu paredz, lai arī šādos gadījumos nodrošinātu tiesas objektivitāti tādā līmenī, lai veicinātu sabiedrības uzticēšanos tiesu varai? Kas ir tie instrumenti? Ko Satversme paredz?

A. Stupins.

Satversme paredz instrumentus, atbilstoši kuriem šie te senatori šajos rīcības sēdes lēmumos atbilstoši Satversmei, atbilstoši Satversmes 92. pantam šīs te normas ir tulkojuši. Un šo te rīcības sēdes lēmumu motīvos, uz kuriem ir norādīts 21. maija lēmumā, pilnīgi noteikti ir notikusi Satversmei atbilstoša Civilprocesa likuma normu iztulkošana.

A. Laviņš.

Mans jautājums bija citāds. Jautājums bija par 92. panta tvērumu. Vai tajā ir saskatāmi instrumenti, kuri vērsti tieši uz manis pieminētā situācijā objektīvas tiesas nodrošināšanas augstiem standartiem? Kas ir tie instrumenti, ko Satversme paredz?

A. Stupins.

Saeima nevar norādīt neko vairāk kā to, kas ir sniegts iepriekšējā atbildē, varbūt mēģināšu noformulēt citādāk.

Satversmes 92. pants paredz tiesas objektivitātes garantijas. Konkrētajā stadijā šīs te garantijas ir iespējams nodrošināt ar līdzekļiem, par kuriem jau ir gana daudz runāts. Taču šajā te vienā no tūkstots, no miljons gadījumiem, uz kuru norādījāt jūs, Satversme kā pilnīgs mehānisms kopsakarā ar visām tiesību normām, procesuālajiem likumiem un arī Civilprocesa likumā, kas aizsargā tās pašas tiesības, ko aizsargā Satversme, pieļauj to risināt tādā veidā, kā to šobrīd risina senatori, un šī sistēma Saeimas ieskatā ir veiksmīga un nodrošina Satversmes prasību izpildi. Mums nav pamata neuzticēties tam, ka tiesneši šajā gadījumā rīkojas atbilstoši Satversmei, iztulkojot šīs te tiesību normas.

A. Laviņš.

Labi. Runājot par standartiem.

Jautājums būtu tāds. Vai Saeima, gatavojoties uz šo lietu, ir papētījusi, piemēram, tuvāko kaimiņvalstu, kurās Augstākā tiesa arī darbojas pēc kasācijas principa, praksi vai standartus, kas izriet no šo valstu pamatlikumiem par to, kā kasācijas instances tiesā, lemjot par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, kāds standarts tiek nodrošināts? Vai paredzēts ir pieteikt tiesnešiem noraidījumu šajā stadijā? Esat pētījuši?

A. Stupins.

Ņemot vērā šāda te jautājuma salīdzinošo aspektu un to, ka Latvijas sistēma ir visnotaļ unikāla, Saeima šo jautājumu tādā aspektā nav pētījusi.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Nākamais jautājums, ko varēja dzirdēt no jūsu viedokļa izklāsta, ir tas, ka kasācijas instances tiesā tiek nodrošināta publiski tiesiskā interese. Es

pareizi saprotu, ka kasācijas instances tiesā netiek nodrošināta privātas intereses īstenošana vispār?

A. Stupins.

Tā Saeima nav apgalvojusi. Ļoti daudzos nolēmumos un arī doktrīnas atziņās ir teikts, ka šīs intereses ir jāraugās kopsakarā, tomēr prioritāra ir publiskā interese, taču, kā arī konkrētās normas pieņemšanas procesā Saeimas komisijas sēdē ir norādījis senators Jonikāns, ja senatori šādā te kārtībā redz sliktu kasācijas sūdzību, nu, principā nejuridisku kasācijas sūdzību par absolūti prettiesisku, kļūdošu gadījumu, šāda te jautājuma atrisināšana ir Senāta kompetencē un ņemot vērā visas tiesību sistēmas pilnīgumu un to, ka tiesības ir labā un taisnīgā māksla un galvenais mērķis ir nodrošināt tiesiskumu, Senāts šādus jautājumus atrisina arī tādu gadījumu ietvaros, ka šī te privātā interese kļūst prioritāra katrā konkrētā gadījumā.

A. Laviņš.

Labi. Nākamais jautājums par Senāta rīcības sēdes kompetenci. Jūs minējāt, ka šis lēmums par kasācijas tiesvedības ierosināšanu ir procesuāla rakstura un saistībā ar to norādījāt, ka lietas izskatīšana pēc būtības nenotiek. Tamdēļ šo sasaistījāt ar to, ka noraidījuma institūts varētu arī nepastāvēt šādā stadijā.

Sakiet, lūdzu, kā šāds jūsu apgalvojums atbilst Satversmes tiesas judikatūrai, kurā ir izteiktas atziņas par to, ka Senāta rīcības sēdē izskatāmie jautājumi un izskatīšanas process atbilst lietas izskatīšanai rakstveida procesā?

A. Stupins.

Šajā sakarā es pieļauju, ka tiesību zinātnieku vidū atšķiras viedoklis par to, kas tad ir šo filtru subjektīvie un objektīvie kritēriji, lai arī jautājumi, kurus izskata Senāta rīcības sēde, nav uzskatāmi par formāliem. Tie nav formāli jautājumi. Viņi var būt objektīvi un subjektīvi, bet tā ir ļoti sarežģīta sistēma un, arī izlasot šo te normu, viņa veidota no daudziem palīgteikumiem, bet kopumā pilnīgi noteikti, ka Senāta rīcības sēde vērtē ļoti subjektīvi sarežģītus jautājumus attiecībā uz atbilstību judikatūrai un tamlīdzīgi. Tas ir komplekss jautājums, kurš nav formāls. Bet tas joprojām ar šo filtru palīdzību ir procesuāls līdzeklis, lai lietu varētu skatīt kasācijas instancē pēc būtības.

A. Laviņš.

Jā, labi. Tātad es saprotu, ka iebildumi pret judikatūrā pausto atziņu, ka rīcības sēdē notiekošais process pielīdzināms lietas izskatīšanai rakstveida procesā, pēc būtības iebildumu nav.

A. Stupins.

Pēc būtības iebildumu nav. Par to ir arī minēts Saeimas atbildes rakstā, ka šis ir procesuāls jautājums, kurā tiek izvērtēti ļoti specifiski tiesību jautājumi. Protams.

A. Laviņš.

Vai civilprocesā tiek pieņemti kaut kādi neprocesuāli lēmumi? Ikviens lēmums tādā nozīmē ir procesuāls.

A. Stupins.

Jebkurš lēmums ir procesuāls. Bet šajā nozīmē mums ir jāraugās uz situāciju, ka šīs te klasiskās civilprocesuālās attiecības starp personu un tiesu kā attiecībā uz instanci, uz kasācijas instanci, izveidojas tikai pēc šā lēmuma pieņemšanas. Viņš tomēr ir starpposms, lai arī ļoti tiesiski komplicēts un saturiski visnotaļ jēgpilns, varētu tā teikt.

A. Laviņš.

Labi. Un mans noslēdzošais jautājums attiecas uz atbildēm, ko sniedzāt jau uz kolēģa Gunāra Kusiņa uzdotajiem jautājumiem, bet atsevišķas detaļas es no tā nesapratu, tamdēļ es jautāšu vēlreiz.

Un jautājums ir par to, ka savā uzrunā minējāt, ka, tātad, civilprocesā noteiktie standarti var atšķirties, ja tos salīdzina ar administratīvo procesu un kriminālprocesu. Un tiesas objektivitātes kontekstā jūs arī norādījāt, ka šie standarti var būt atšķirīgi.

Vai, lūdzu, nepaskaidrotu, kas ir tas kritērijs, pēc kura jūs teiktu, kur ir robeža... es nezinu, augstāka, zemāka... vienalga... bet pēc kaut kāda kritērija, pēc kura Satversmes tiesa varētu saprast, kur tad ir tā objektivitātes standarta atšķirības?

A. Stupins.

Principā šīs lietas izskatīšanas priekšmets arī ir noteikt šo te robežu un Saeimas ieskatā nevajadzētu koncentrēties uz objektivitātes jēdzienu pārprasti. Mēs runājam šeit par vienu objektivitātes aspektu, kas kaut kādos gadījumos, ņemot vērā to, ka civiltiesisko attiecību noregulēšanas sekas attiecībā uz personu un tās pamattiesībām, atzīsim, ir mazāk jūtamas nekā krimināllietās vai administratīvo pārkāpumu lietās, tāpēc šajā te mazajā noraidījuma aspektā attiecībā uz objektivitāti ir iespējama to skatīšana kopsakarā ar citiem šiem te aspektiem.

Principā neko vairāk Saeima šajā gadījumā nevar norādīt.

A. Laviņš.

Nu bet kāda jēga ir šādai atbildei? Tātad sanāk, ka kriminālprocesā, izskatot lietu, tiesnesis, ja ir kaut kāda saikne ar kādu no lietas dalībniekiem, kriminālprocesā mēs varam šobrīd, balstoties uz jūsu pozīciju, teikt, ka Satversme paredz tiesības pieteikt noraidījumu. Civilprocesā, pastāvot šādai pašai saiknei, mēs sakām... jūs sakāt, nevis mēs... standarts ir zemāks, lai pastāv šī saikne, tas nekas, ka varbūt šī objektivitāte kaut kur tiek samazināta. Pareizi es saprotu tādu pieeju?

A. Stupins.

Nu, nē. Jūs saprotat nepareizi šādu pieeju. Jo kopumā, kā jau es minēju, šis te apstākļu un mehānismu kopums nodrošina to, ka tiesnesis gadījumā, ja viņš uzzina pats, ja viņam to pasaka kāds cits vai Senāta struktūrvienības darbinieks, vai lietas dalībnieks... ko lietas dalībnieks, kā mēs redzam no šiem nolēmumiem, var darīt... Šādā gadījumā tiesas objektivitāte tiek nodrošināta pilnā apmērā, taču ne ar tiem mehānismiem, kā tas notiek, piemēram, kriminālprocesā un raugoties tikai uz šo te šauru jautājumu par noraidījumu.

Es nesaku, ka objektivitātes standarts kopumā ir zemāks, šajā aspektā mijiedarbība notiek citādāk, bet tiesnesis nevar būt, piemēram, neobjektīvāks civilprocesā. Protams, ka nē. Šis ir jautājums par konkrēto tiesisko instrumentu un viņa mijiedarbību ar citiem.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Šī beidzamā frāze, ka tiesnesis civilprocesā nevar būt neobjektīvāks kā citos procesos, ir pieņemama un man jautājumu līdz ar to vairāk nebūs. Paldies.

I. Ziemele.

Paldies tiesnesim Laviņam. Tiesnesis Artūrs Kučs. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien. Man būtu viens jautājums.

Pieteikuma iesniedzēji norādīja, ka apstrīdētie grozījumi tika virzīti uz trešo lasījumu un arī netika vērtēts samērīgums.

Vai jūs varētu nedaudz paraksturot vai pastāstīt, kādi bija tie iemesli, kāpēc tika virzīti viņi tikai uz trešo lasījumu un vai tika vai netika vērtēts samērīgums?

A. Stupins.

Nu, tiešām, mūsdienu izpratnē par samērīguma testu šajos te visnotaļ senajos grozījumos, iespējams, diskusija notika ne tā, kā šobrīd ir pierasts, taču no šīs te darba grupas un iesaistīto nozares profesionāļu, vai tie būtu... tas pats Jonikāna kungs, ministrijas pārstāvji, Saeimas Juridiskais birojs un tamlīdzīgi... Jautājumi komisijā bija ļoti daudz, un tas kopumā bija maksimāli vērsts uz, protams, efektivitāti, bet arī pēc iespējas lielāku pretimnākšanu attiecībā uz lietas dalībniekiem. Bet, protams, ja no šiem ierakstiem būtu saskatāmas konkrētas atbildes uz jūsu uzdodamo jautājumu, mēs šeit neatrastos.

A. Kučs.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies tiesnesim Kučam. Tiesnesis Gunārs Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, man viens īss jautājums attiecībā uz šo tiesvedības procesa stadiju, kad tiek vērtēts jautājums par... lemts jautājums par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

Satversmes tiesa 2018. gada 15. marta spriedumā jau ir vērtējusi situāciju un, tāpat, norādījusi, ka tādā tiesvedības procesa stadijā, kurā tiesa vērtē lietas dalībnieku argumentus un lemj par lietas pamatā esošo strīdu risinājumu, būtu jānodrošina tiesības pieteikt noraidījumu.

Sakiet, lūdzu, kāpēc jūsuprāt šīs atziņas nav attiecināmas uz to situāciju un vai to tiesību apjomu, ko šobrīd veic rīcības sēdē, lemjot par kasācijas tiesvedības ierosināšanu? Paldies.

A. Stupins.

Šī atbilde jau izriet no Saeimas atbildes raksta, kur ir izsvērti argumentēts, ka šis te konkrētais tiesību apjoms attiecas tikai uz... šobrīd lietā izskatāmajā jautājumā apstrīdētā norma attiecas šauri uz kasāciju civillietā un visi pārējie argumenti ir skatāmi tieši kontekstā ar šo apsvērumu, jo daudzi no citiem apsvērumiem jūsu norādītajā Satversmes tiesas nolēmumā nu tiešā veidā neattiektos uz izskatāmo lietu.

I. Ziemele.

Paldies.

Uz šo brīdi tiesnešiem jautājumu nav. Es došu iespēju pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem uzdot jautājumus Saeimas pārstāvim.

Es arī aicinātu līdzīgi kā Saeimas pārstāvi... Tāpat tiesnešiem tiešām bija ļoti daudz jautājumu... Un pirmais, lūdzu neatkārtot tos jautājumus, uz kuriem jau atbildes ir izskanējušas, koncentrēties uz to, kas jūsuprāt varbūt nav ticis uzdots.

Un līdzīgi kā arī Saeimas pārstāvi es kaut kādā brīdī apturēju... tad es arī skatīšos, kā jums veidojas jautājumu un atbilžu pēcpusdiens.

Lūdzu!

E. Čakste.

Paldies, godātā tiesa, par iespēju uzdot jautājumus.

Godīgi sakot, pamatos jautājumi ir uzdoti un mums maz ir ko uzdot. Ļoti liels paldies par jūsu jautājumiem. Mūs tie ļoti iepriecināja.

Bet mans ir jautājums viens. Vai es pareizi sapratu Saeimas pārstāvi, ka sistēmiski... nevis sistēmiski... bet tā kā es saprotu, ka Saeima saka, ka pašatstatīšanās tā ir tāda normāla lieta šajā procesā, šajā procesuālajā stadijā...

pašatstatīšanās... jā, to paredz likums, Saeima to nenoliedz, tiesneši to dara, kā es saprotu no Saeimas... Tātad pareizi es jūsu sapratu, ka pašatstatīšanās... Jā!

A. Stupins.

Protams... un pašatstatīšanās Senāta praksē šobrīd tiek izmantota ļoti bieži. Es nesapratu jautājuma būtību.

E. Čakste.

Es vienkārši jautāju, vai pašatstatīšanās tā kā šajā procesuālajā stadijā ir tā kā pēc likuma pieļaujama, normāla... tas viss tā kā...

I. Ziemele.

Čakstes kundze, jūsu jautājums... jūsu jautājums bija ļoti saprotams. Un man ir lūgums izslēgt mikrofonu tajā brīdī, kad otra puse atbild... vienkārši tehnoloģijas var kaut kādā brīdī sākt bremsēties... no tā viedokļa...

E. Čakste.

Tad līdz ar to man ir tā kā nākamais jautājums. Tātad, lai es pareizi saprastu. Vai Saeimas pārstāvja ieskatā sistēmiski Civilprocesa likums neparedz šo te pašatstatīšanos kopsakarā ar noraidījuma institūtu? Vai tās ir divas pilnīgi atšķirīgas lietas, vai tās tomēr ir divas pilnīgi kompleksā sistēmā, vienlaikus piemērojamas lietas?

A. Stupins.

Tie ir divi tiesas objektivitātes nodrošināšanas instrumenti un šo instrumentu, par kuru tiek izskatīta izskatāmā lieta, Satversmes 92. pants šajā tiesvedības stadijā neparedz, tāpēc, ka šo pašu objektivitāti ir iespējams panākt citu instrumentu savstarpējā mijiedarbībā.

Es šodien šo jau laikam esmu atkārtojis, manuprāt, piecas vai sešas reizes. Paldies.

E. Čakste.

Man personīgi jautājumu nav. Varbūt kolēģim vēl ir.

O. Jonāns.

Sakiet, lūdzu, vai es pareizi sapratu, ka gadījumā, ja kasatoram, rakstot kasācijas sūdzību, jau ir kaut kādas šaubas iespējamās par viena Augstākās tiesas tiesneša objektivitāti, vai es pareizi saprotu, ka jūs uzskatāt, ka šādas šaubas tad ir jāraksta un jāatklāj jau kasācijas sūdzībā?

A. Stupins.

Jā, es šādi uzskatu.

O. Jonāns.

Un kurā normā tas ir pateikts, ka kasācijas sūdzībā ir jāizpauž šādas šaubas?

A. Stupins.

Es pieļauju, ka šobrīd mēs ar jums atrodamies nedaudz dažādās izpratnēs par tiesību sistēmas savstarpējo harmoniju un pilnīgumu. Un tas vien, ka likumdevējs nav jums nodrošinājis instrukciju, kurā jūs šo varat atrast, nenozīmē, ka, raugoties uz tiesību normām to kopsakarā, šāda prasība neizriet no Satversmes un Civilprocesa likuma. Paldies.

O. Jonāns.

Tad mans nākamais jautājums.

Sakiet, lūdzu, kāpēc, ja jūs sakāt, ka sistēmiski tā kā it kā jau jābūt visam skaidram, ka ir tiesības pieteikt noraidījumu... sakiet, lūdzu, kāpēc citos dzīves gadījumos, tad kad skata lietas pēc būtības, ir speciāli Civilprocesa likumā rakstīts, ka tiek paziņots tiesas sastāvs un tiek izskaidrotas tiesības pieteikumu noraidīt?

A. Stupins.

Šāds te regulējums...

Kāds ir jūsu jautājums šobrīd...?

O. Jonāns.

Jā, kāpēc visos citos dzīves gadījumos tad raksta to iekšā Civilprocesā, tā lai visiem skaidrs, bet attiecībā uz šo konkrēto tiesību stadiju neraksta un ka tas ir jāizsecina no kaut kādas sistēmas.

A. Stupins.

Tas izriet no tā, ka jūsu minētais gadījums kopsakarā ar visiem instrumentiem, uz ko Saeima jau ir norādījusi, ir uzskatāms par netipisku un detalizēti noregulēt likumā pilnīgi visus dzīves gadījumus, arī tos, kas iestāsies tehnoloģiju attīstības rezultātā vai tamlīdzīgi, nav iespējams. Tāpēc likumdevējs normālā demokrātiskā tiesiskā valstī izmanto šādu pieeju tiesību normu jaunradē, ka tiesību norma ir abstrakta, vairākkārtēji piemērojama, vispārīga un tamlīdzīgi...

I. Ziemele.

Stupina kungs, paldies. jā, tā ir bāzes tiesību teorija. Varbūt mēs tajā neiesim iekšā.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem vēl ir kādi jautājumi?

E. Čakste.

Paldies, nē, nebūs.

O. Jonāns.

Nē, nebūs.

I. Ziemele.

Paldies pieteikuma iesniedzējiem arī par ietaupīto laiku jautājumu sadaļā.

Tiesnesim Laviņam ir vēl viens jautājums Stupina kungam. Lūdzu!

A. Laviņš.

Vēl viens jautājums, īss. Tātad jūs sakāt, ka kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā ir paredzēts tiesneša atstāšanās institūts, savukārt nav paredzēts noraidījuma institūts.

Vai jūs, lūdzu varētu nosaukt precīzu normu, pantu, punktu, kur ir regulēts kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā jautājums par tiesneša atstāšanos?

A. Stupins.

Šis kopumā ir jautājums, kas izriet no tiesneša autonomijas un neatkarības garantijām kā tādām un nevienā procesa stadijā, ja tiesnesis

uzskata, ka viņš var būt neobjektīvs, viņam nedrīkst liegt atstatīties. Tas būtu juridisks absurds.

I. Ziemele.

Paldies.

Tā... uz šo brīdi tātad mēs esam noklausījušies lietas dalībnieku viedokļus. Ir uzdoti arī jautājumi gan no tiesnešu puses, gan savstarpēji.

Tiesa lēma, ka kā nākamo mēs sāktu uz klausīt pieaicināto personu Mārci Krūmiņu, bet uz šo brīdi tiesa gribētu pasludināt pārtraukumu līdz pulksten 16.30.

16.30 tiesas sēde atsākās šajā lietā un mēs aicināsim Mārci Krūmiņu paust viedokli un attiecīgi būs iespēja uzdot jautājumus.

Paldies. Tiesas sēdē pārtraukums līdz 16.30.

(Pārtraukums.)

I. Ziemele.

Lūdzu, sēdieties!

Tātad mēs turpinām skatīt lietu Nr. 2019-23-01 „Par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”.

Varbūt tiesnešiem ir jautājumi lietas dalībniekiem pēc pārtraukuma? Nav nekas tāds radies?

Labi. Tādā gadījumā mēs pārejam pie pieaicināto personu uz klausīšanas.

Kā jau es minēju, tad tiesa lēma, ka kā pirmo pieaicināto personu mēs uz klausīsim, tātad, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras lektoru Mārci Krūmiņu.

Un es varu apliecināt lietas dalībniekiem un pārstāvjiem par to, ka Satversmes tiesa ir pārlicinājusies par Mārča Krūmiņa identitāti un dokuments ir pieejams Satversmes tiesai, un tas tiks pievienots, tātad, arī lietas materiālos, un Mārcis Krūmiņš arī mums ir pieslēdzies šeit tiešsaistē. Ceru, ka visi redz.

Jā, tātad, Krūmiņa kungs, lūdzu, mēs labprāt uz klausītu jūsu viedokli tātad šajā lietā.

Lūdzu!

M. Krūmiņš.

Paldies.

Jāsaka ir uzreiz, ka viedoklis tika jautāts, kā es to redzu un tieši tā es arī izklāstīju šo jautājumu.

Ņemot vērā to, kas ir minēts mana viedokļa ierakstītajā 12. punktā, kas ir tiesnešu rīcībā, un es domāju, ka puses arī ir iepazinušās, kā es saskatīju to... Faktiski pieteicējs saistībā ar Satversmes 92. panta pirmo teikumu kontekstā... attiecībā uz indivīda garantētajām tiesībām ir tiesneša objektivitāte. Tas ir jautājums par objektivitāti. Pēc būtības tā arī es to skatījos.

Tas, ka šodien arī dienas pirmajā pusē, atbildot uz jautājumu, iesniedzēji paskaidroja uz tiesas uzdotajiem jautājumiem tieši par šo daļu... nu, tās atbildes bija tādas, kā viņi to uzskatīja, tā, kā viņi pasniedz to visu.

Taču uzreiz ir jāsaka viens un tas pats galvenais, ko es domāju šajā sakarā, ka mēs runājam par procesa daļu, kas saistās uz lietas ierosināšanu kasācijas kārtībā un tikai. Tas, kas attiecas par pārējo, par tālāko izskatīšanu, tas īsti uz šo daļu neattiecas un tieši tāpēc, teiksim, manā atzinumā... jeb, pareizāk sakot, viedoklī ir minēts, ir tas, ka pieteicējs savā pieteikumā ir uzsvēris to, ka viens tiesnesis... Un arī šodien, klausoties atbildes, mēs dzirdējam par šo vienu tiesnesi. Taču nav absolūti nekāda pamata uzskatīt, ka šajā gadījumā pārējie divi, kuri arī tieši tāpat, kā šis viens, ievēro likumu, jo nav nekāda pamata uzskatīt, ka kāds no senatoriem neievēro likumu, uzskata, ka kasācijas sūdzība nav pieņemama, jo tā, teiksim, nemaina judikatūru, tajā nav pamatojums, kāpēc judikatūra būtu jāmaina, tajā, teiksim, nav norādīts uz tiem materiāliem un procesuāliem pārkāpumiem, kas, iespējams, ir pēc pieteicēja... jeb kasatora šajā gadījumā, domām, ko pielaidusi otrās instances tiesa un tiesneši senatori šajā gadījumā, kas ir augstākās kvalifikācijas tiesneši, to ir izvērtējuši.

Es uzskatu, ka nav pamata runāt par to, ka būtu Satversmes 92. panta šajā gadījumā pārkāptas kasatora tiesības pieteikt noraidījumu. Jo, ja mēs paskatāmies pēc sistēmas, tad likumā noraidījums... tiesības tādas tiek dotas tajā brīdī, kad lietu skata. Kā mēs zinām, kasācijas instancē lietu pēc būtības neskata, skata likuma piemērošanu. Ja visi šie iepriekšminētie nosacījumi ir ievēroti un senatori, kuri skata iesniegto kasācijas sūdzību konstatē, ka viņi nesaskata iespējamus likuma pārkāpumus otrās instancēs tiesā vai arī procesuālos pārkāpumus materiālo tiesību... nav nekāda pamata pieņemt.

Un šeit runāt par to, ka tiesnesis neatstatītu sevi, jāsaka ir tas, kas faktiski ir būtiskākais manā uztverē – mēs runājam par kvalifikāciju. Mēs runājam par tiesnešu kvalifikāciju. Un šajā gadījumā tiesnešu kvalifikācijas komisija ir noteikusi šo te kvalifikāciju. Ja gadījumā kaut kas netiek ievērots, tas jau ir kvalifikācijas jautājums, kas neattiecas tālāk jau uz Satversmi, bet attiecas jau pilnīgi uz citu kārtību.

Tas man arī būtu viss.

I. Ziemeļe.

Paldies, Krūmiņa kungam. Būs arī tiesnešu jautājumi jums.

Tiesnesis Gunārs Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, man Krūmiņa kungam vairāki jautājumi.

Vispirms paldies par jūsu viedokli.

Es gribētu pajautāt līdzīgi kā pieteikuma iesniedzējam un arī Saeimas pārstāvim.

Sakiet, lūdzu, kas tad būtu tie kritēriji, jūsuprāt, kas būtu izmantojami... vai konkrēti tiesvedības procesa stadijā lietas dalībniekiem ir jānodrošina tiesības pieteikt noraidījumus? Kas būtu tie kritēriji? Kā mēs varētu pateikt, ka šajos gadījumos – jā, un šajos gadījumos – nē.

M. Krūmiņš.

Paldies par jautājumu.

Jāsaka uzreiz, ka pieteikt noraidījumu faktiski neattiecas uz šo stadiju, jo tas, kas ir norādīts arī un ko jau minēja šodien Saeimas pārstāvis par to, ka ir gadījumi, ka tiesnešiem, teiksim, pie lietas ierosināšanas neviens nepiesaka un nav paredzēts likumā pieteikt noraidījumu. Šajā gadījumā tas ir par ierosināšanu, kad vispār lieta uzsākās.

Ir arī citi gadījumi. Ja mēs runājam par kasācijas instanci, tad kritērijs šajā gadījumā pamatu pamatā ne tikai Latvijā, bet, cik es zinu un skatījos Igaunijā, ir tieši tāpat, ka kasācijas instancē tad, kad tiek iesniegta kasācijas sūdzība, likums, ja es nemaldos un atmiņa mani neviļ, tad likums nosaka, senatori izskata. Tur netiek noteikts, pat cik tiesnešu sastāvā. Un tur ir tieši tie paši kritēriji... atbilstība likumam un likums nosaka šos kritērijus. Vai nu tas ir materiālo tiesību normu neievērošana, vai nu tā ir procesuālo tiesību normu

neievērošana, kas noved pie nepareizas lietas izskatīšanas, vai arī, teiksim, ja mēs runājam par judikatūras maiņu.

Bet šajā gadījumā tas uzticības kritērijs... es atbildētu par to kritēriju sekojoši... taisni šajā brīdī, kad tiek skatīta kasācijas sūdzība virzīt viņu tālāk vai nē, tas ir tas tiesneša atstatīšana. Jo vispirms jau, ja tiesnesim ir augstākā kvalifikācija, senatori... nav pamats uzskatīt to, ka viņš rīkosies kā tiesnesis pret likumu. Pēc būtības, ja tas tā notiek un es ļoti ceru, ka nekad tā nenotiks, tad pēc būtības tiesnesis vairs tur nedrīkst strādāt.

Tāpēc tas ir atstāts... šī te objektivitāte... ko es jau minēju, tas objektivitātes kritērijs faktiski ir tiesneša kvalifikācijas rādītājs.

G. Kusiņš.

Vai no jūsu atbildes var secināt, ka jūs to sasaistāt ar konkrēto tiesas šajā stadijā realizējamo kompetences apjomu? Jo, kā zināms, tad izskatot kasācijas sūdzību, ir paredzēts noraidījuma institūts... bet apelācijā arī ir paredzēts, un arī pirmajā instancē ir tiesības pieteikt noraidījumu... Mēs šeit runājam tikai par šo vienu stadiju.

Un tad mans jautājums būtu. Es tad varbūt precizēšu to jautājumu. Kāpēc jūs uzskatāt, ka tiesas objektivitātes garantijas šajās stadijā ir zemākas nekā tajā stadijā, kad izskata kasācijā vai izskata apelācijā?

M. Krūmiņš.

Es nebūt neuzskatu, ka tiesas objektivitātes garantijas ir zemākas. Gluži otrādāk. Viņas ir augstākas. Jo pēc būtības, ja mēs paskatāmies... nu, tas kā jūs uzdevāt jautājumu pēc būtības... ja tiesneši, pieņemsim situāciju, kad šajā stadijā tiesnesis nav atstatījies, kaut arī viņam ir informācija par to, ka viņš nedrīkst piedalīties. Ko tas nozīmē? Tas nozīmē to, ka faktiski tiesnesis nav ievērojis likumu. Un šajā tas ir vēl augstāks... jo pēc būtības... varbūt es pārspīlēju, bet manā izpratnē, ja tiesnesis nav ievērojis likumu un atstatījis sevi, zinot to, ka viņam pastāv šie ierobežojumi, tad jautājums ir, kāda var būt tālākā rīcība ne tikai šajā konkrētajā procesā, kurā viņš nav atstatījies, bet arī visos pārējos. Tāpēc te ir gluži otrādāk. Es neuztveru šo jautājumu... jo es klausījos arī dienas pirmo pusī. Es uzskatu gluži otrādāk, šeit ir tas augstākais punkts, kas ir, jo faktiski pēc būtības tiesneši paši izvērtē to.

G. Kusiņš.

Es nevienu mirkli jautājumā negribēju ietvert savu vērtējumu. Es vienkārši gribēju zināt jūsu atbildi, kāpēc...

M. Krūmiņš.

Es atvainojos... es varbūt, ka nepareizi...

G. Kusiņš.

Tad papildus jautājums ir. Satversmes tiesa 2018. gada 15. marta spriedumā, tas gan attiecas uz citu procesu, norādīja, ka tiesvedības procesa stadijā, kurā tiek vērtēti lietas dalībnieka argumenti un tiek lemts par lietas pamatā esošā strīda jautājumu, 92. panta pirmais teikums papildus citiem tiesas objektivitātes nodrošināšanas līdzekļiem prasa nodrošināt arī tiesības pieteikt noraidījumus.

Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, šī latīņa būtu attiecināma vai nebūtu attiecināma uz kasācijas ierosināšanas stadiju civilprocesā?

M. Krūmiņš.

Paldies par jautājumu.

Es plus... mīnus... Es tāpat iepazīstos ar tiesas spriedumiem un arī ar Satversmes tiesas spriedumiem... es saprotu, ka tas administratīvajā procesā, ja es nemaldos, šī lieta bija. Jāsaka ir tā, ka šajā gadījumā ar administratīvo procesu, pirmkārt, jau tas attiecas, ko jūs precīzi nocitējāt, bija šis jautājums par to, ka lietu skata pēc būtības. Un mums jau arī tas ir paredzēts tajā brīdī, kad lieta ir ierosināta, jo par to jau nav šajā jautājumā manā uztverē strīda. Jo šo piemēro, teiksim... te jau pēc būtības neskata, te ir pēc likuma, vai likums ir vai nav ievērots. Jo, ja mēs sākam skatīt šādā pagriezienā, tad jau praktiski pēc būtības kasācijas instancē sāk skatīt pēc būtības lietu... bet šajā gadījumā tas nav.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

Un tad dienas pirmajā pusē jau tiesas sēdē izskanēja, ka ir atsevišķi gadījumi, kad kasatori ir mēģinājuši pieteikt noraidījumus un savukārt pieteikuma iesniedzēja pārstāvji uz šo sniedza viedokli, ka kā tad viņi var

izmantot šīs tiesības, ja viņi nezina, kuri tiesneši būs šo trīs tiesnešu kolēģijas sastāvā.

Sakiet, lūdzu, vai var atzīt par efektīvu tādu regulējumu, kas uzliek šādu pienākumu pieteikt noraidījumu, pat nezinot, kurš ir tas tiesnesis, kas skatīs šo kasācijas sūdzību?

M. Krūmiņš.

Jā, es par šo jautājumu jau domāju tajā brīdī, kad saņēmu no Satversmes tiesas lēmumu par lietas atjaunošanu. Tieši šajā virzienā.

Jāsaka ir uzreiz, ka man tas termins „sportloto” varbūt ne īsti patika, ko šodien minēja, bet pēc būtības es uzskatu, ka tas nav pieļaujams. Un nav pieļaujams kaut vai tā iemesla pēc, ka faktiski, ja mēs visi kopā akceptējam to, ka var pieteikt pat nezinot, kurš skatīs, tad mēs faktiski akceptējam to, ka tas, kurš sniedz kasācijas sūdzību, var panākt to, ka skata, nu, teiksim, tiesnesis, kuru kasators uzskata, ka viņš būs labvēlīgāks. Un tas nedrīkstētu būt, jo šobrīd likums to izslēdz. Un te ir tas līdzsvars... un faktiski te ir tā publiskā interese... Tas, kas tika arī minēts un kas precīzi tika norādīts, tā ir tā publiskā interese par to, ka faktiski nav iespējams ietekmēt tiesu tādā ziņā, ka skata varbūt tiesnesis, kurš ir izteicis vienu vai otru viedokli.

Tā kā es domāju... pirmkārt, tas nepadarīs efektīvāku, otrkārt, ja mēs skatāmies, kā tas tiek risināts igauņiem, tas ir atrisināts tieši tāpat kā mums. Pie kam, es saku, tur likumā, ja es nemaldos, pat nebija tiesnešu skaits norādīts... es īsti nesapratu, vai tur viens vai trīs tiesneši... piedodiet, es tiešām nesazvanījos ar igauņiem un neuzprasīju viņiem, kā tas ir... Lietuvas likumā, ja es nemaldos, bija tā, ka Lietuvas... taisni šajā ierosināšanas stadijā noraidījumi netiek pieteikti, bet, ja gadījumā noraidījums ir kādam senatoram sastāvā, kad skata pēc būtības, tad skata... ne tā kā mums, kur skata divi vai visi trīs tiesneši, nu, atkarībā no tā, cik ir pieteikts noraidījums... bet tur ir cits tiesnesis, kas skata. Un viņš ir vai nav pamatots... Un ja nav pamatots, ja nav pamatots šis pieteikums, tad tur vēl ir paredzēts sods par necieņu pret tiesu. Tā kā efektivitātes ziņā noteikti... Un ja mēs skatām tālāk efektivitāti, tad, ja mēs skatāmies no efektivitātes viedokļa, nākošais ir... tad jau mēs varam sākt vērtēt nākošo jautājumu par šo te līdztiesības principu, jo līdztiesības princips tad te jau arī būtu jāvērtē tālāk. Tas vispār šajā lietā netiek skatīts.

G. Kusiņš.

Krūmiņa kungs, vai no jūsu atbildes var taisīt secinājumu, ka jūs uzskatāt, ka noraidījuma institūts šajā stadijā nepastāv un nav nepieciešams?

M. Krūmiņš.

Jā.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, kā tad jūs varētu interpretēt Civilprocesa likuma vispārīgajā daļā paredzēto noraidījuma institūtu? Tas neattiektos šinī gadījumā uz šo stadiju?

M. Krūmiņš.

Šajā gadījumā mēs runājam par atstatīšanos. Tas ir tas tiesneša pašregulējošais mehānisms, jo pretējā gadījumā mana iekšējā pārlicība ir tāda: ja nestrādā šis pašregulējošais mehānisms, tad faktiski nav iespējams pat bieži vien tālāk pieteikt noraidījumus, jo mēs vienkārši nezinām.... Nu, kā es varu zināt, ka tiesnesis kaut kādā pakāpē, ko pieļauj likums, ir radnieks, teiksim, vienai no pusēm? Es to nevaru zināt. Tas nav iespējams. Tad man ir jābūt detektīvam un ir jābūt piekļuvei datu bāzēm. Man ir tiesības... šajā gadījumā, ja es kļūstu, teiksim, kāds no pusēm, man ir tiesības paļauties un zināt to, ka tiesnesis to ievēro.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums. Sakiet, lūdzu, vai tas, ko jūs norādījāt, ka kasācijas instances tiesai ir nozīme tieši par šīm publiskajām interesēm, ja es pareizi sapratu...

M. Krūmiņš.

Jā, protams.

G. Kusiņš.

Vai tas, ka galvenā nozīme ir publiskajām interesēm, tad tas varētu būt jūsu prāt arguments, ka uz kasācijas instances tiesu ir attiecināmi atšķirīgi tiesas objektivitātes standarti nekā uz pirmās vai apelācijas instances tiesu?

M. Krūmiņš.

Es vēlreiz atgriezīšos pie tā, kā es to saprotu un kā es to redzu. Pirmkārt, viņi nav atšķirīgi, jo vispārīgās tiesības normas, ja es nemaldos, Civilprocesa likuma 19. panta ceturtā daļa skaidri un gaiši nosaka to, kad un kādā veidā var pieteikt noraidījumu. Šajā gadījumā tiesnesis, kurš skata kasācijas sūdzības pieņemt vai nepieņemt, šos visus apstākļus zina. Tāpēc uzskatīt, ka tiesnesis rīkosies pret likumu, man nav nekāda pamata. Tas ir kvalifikācijas jautājums. Tikai un vienīgi kvalifikācijas jautājums, ko starp citu, sūdzības iesniedzēji pat tiešā veidā neapstiprināja, bet faktiski netiešā veidā viņi to ir uzrakstījuši. Par kvalifikāciju mēs runājam.

G. Kusiņš.

Paldies. Man nav vairs jautājumu.

I. Ziemele.

Paldies tiesnesim Kusiņam. Tiesnesis Aldis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Visupirms paldies par sniegto viedokli un priecājos par iespēju uzdot jautājumu, tātad, kolēģim, kas ir arī praktizējošs advokāts un savā darbā ir sniedzis kasācijas sūdzības Augstākajā tiesā savu klientu vārdā.

Jautājumi visupirms būs tādas refleksijas no tā, ko es nupat dzirdēju jūsu uzrunā un sniegtajās atbildēs uz kolēģa tiesneša Gunāra Kusiņa uzdotajiem jautājumiem, un tad man vēl bija daži jautājumi par 92. panta tvērumu.

Tātad, mēs varējām dzirdēt to jūsu domu, ka kasācijas instances tiesā nebūtu jāparedz iespēja pieteikt noraidījumu, jo tas ir samērā sarežģīti advokātam, jo tad ir jābūt detektīvam. Šī saikne starp tiesnesi un kādu... nu, man šobrīd ir grūti pateikt tādu konkrētu piemēru, ņemsim tādu abstraktu... kaut kāda saikne pastāv un jūs sakāt, ka šo informāciju būtu grūti iegūt, jo gandrīz vai ir jābūt detektīvam.

Bet tad jau jāsaprot tā, kāda jēga tad ir šim noraidījuma institūtam pirmajā instancē un otrajā instancē, ja reiz ir lietas dalībniekam un viņa pārstāvim ir jābūt detektīvam, lai šo informāciju noskaidrotu? Vai informācijas iegūšana, ko advokāts sava klienta interesēs iegūst, tā var atšķirties kasācijas instances tiesā un pirmās instances tiesā par iespējamu tiesneša saikni ar kādu no lietas dalībniekiem? Es to loģiku nesapratu.

M. Krūmiņš.

Es gribētu paskaidrot sekojošo. Tiesneši iziet pietiekoši, vismaz manā uztverē, pietiekoši stingru sietu savā kvalifikācijas celšanā, attīstībā un visā pārējā. Ja tajā brīdī tiesnesis ir nonācis Senātā un ir senators, tad pēc būtības ir augstākās kategorijas tiesnesis. Manā izpratnē, kā es to saprotu, nepieļaus tādus likuma pārkāpumus, kā, teiksim, šajā gadījumā neatstatīties, ja viņš redzēs to, ka viņam kaut kādā veidā var saskatīt šo te konfliktu vai neuzticēšanos, vai viņš nevar lemt objektīvi. Nu, es esmu iekšēji pārliecināts par to, ka tiesu sistēmā tiesneši tādā veidā, teiksim, no pirmās instances līdz Augstākajai tiesai arī nonāk, jo viņi iziet šo te, lai viņi visu to saliktu kopā... Pirmās instances tiesnesis arī ir ļoti kvalificēts un labs, bet viņam ir cita kategorija. Kāpēc? Tāpēc, ka kvalifikācijas komisija viņam tādu piešķir. Tāpēc es nekādā veidā nesavilkto kopā šo situāciju...

A. Laviņš.

Jā, par tiesnešu kvalifikāciju man vēl būs jautājums, bet tas, ko es mēģināju noskaidrot šobrīd, vai praktizējošiem advokātiem ir sarežģītāk iegūt informāciju par tiesneša saikni ar kādu no lietas dalībniekiem, ja runa ir par kasācijas instances līmeni nevis pirmās instances līmeni? Tiešām šīs informācijas iegūšanas iespējamības ir atšķirīgākas?

M. Krūmiņš.

Nu, redziet, es uzreiz pateikšu sekojošo. Protams, varbūt tas jūs izbrīnīs, bet, ņemot vērā to, ka Satversmes tiesa atjaunoja lietu, es vērsos Augstākajā tiesā ar lūgumu man šos divus rīcības sēdes lēmumus izsniegt. Kāpēc? Es paskaidrošu. Ļoti vienkārši. Tāpēc, ka advokātiem tādas iespējas nav piekļūt pie katra rīcības sēdes lēmuma. Un tas jau nav tikai par rīcības sēdi. Tas ir arī par citiem. Tas, ka mums ir virzījies daudz kas uz priekšu un mums ir pieeja anonimizētie spriedumi... jā... ir, piekřitu. Bet ne visi. Un tāpēc, protams, redzot šos te... nu, par šiem diviem, kas tika minēti, nu, jāsaka ir sekojošais... tur man ir grūti atbildēt, kāpēc tiesa tā ir rīkojusies. Tas, visticamāk, ir jāprasa tiesai, kāpēc viņa tā rīkojās.

A. Laviņš.

Labi. Jautājums nākamais būs par šo pieminēto tiesneša kvalifikācijas aspektu. Tātad, nav šaubu par to, ka Augstākajā tiesā ir jānonāk augstākās

raudzes juristiem. Nav šaubu. Un ar augstu kvalifikāciju. Bet no noraidījuma pieteikšanas viedokļa, vai būtu pamats dalīt tiesneša, pirmās instances tiesneša kvalifikāciju un Augstākās tiesas tiesneša kvalifikāciju kā kritēriju, lai teiktu, ka gadījumā, kad lietu skata pirmās instances tiesas tiesnesis, noraidījums kā objektīvas tiesas garantija ir pieļaujams savukārt kad lietu skata Augstākās tiesas tiesnesis, tad noraidījums jau vairs nepieciešams objektīvas tiesas nodrošināšanas labad? Vai tāda ir pozīcija?

M. Krūmiņš.

Nē. Tāda nav pozīcija tāpēc, ka jūsu uzdotajā jautājumā ir pilnīgi cita lietas attīstības stadija. Tā jau ir lietas izskatīšana pie noraidīšanas. Šajā gadījumā mēs runājam par atstatīšanos... es runāju tikai un vienīgi par atstatīšanos nevis par noraidījumu. Tāpēc nedrīkst sajaukt šos divus institūtus.

A. Laviņš.

Nē, es negribu neko jaukt, tāpēc mēģināsim noskaidro. Mans uzdotais jautājums ir par senatoriem, kas piedalās rīcības sēdē, tieši izskatot jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

Nu, lūk. Un jūs minējāt, ka noraidījums šajā lietas izskatīšanas stadijā nav nepieciešams. Un mans jautājums ir – mēs saprotam, ka ir pirmās instances tiesas tiesneša kvalifikācija, Augstākās tiesas tiesneša kvalifikācija un Augstākās tiesas tiesnesis piedalās rīcības sēdē. Vai viņa kvalifikācija var būt pat iemeslu teikt, ka pirmās instances tiesā, lūdzu, tur noraidījums ir nepieciešams, jo tas ir pirmās instances tiesas tiesnesis, savukārt rīcības sēdē, kad lieta tiek izskatīta... nevis lieta, bet jautājums par kasācijas tiesvedības ierosināšanu... tad, lūk, šis tiesneša kvalifikācijas jautājums ir kā kritērijs, lai atbildi sniegtu uz šo jautājumu, ka noraidījuma institūtam šeit nav vietas.

M. Krūmiņš.

Es sapratu jūsu jautājumu. Varbūt es... es atvainojos... es īsti precīzi neizteicos iepriekš.

Tātad, ja mēs skatāmies pirmās un kasācijas instances tiesneši... tā, kā jūs tikko minējāt... tad, kad lieta tiek ierosināta pirmajā instancē, noraidījums netiek pieteikts. Vienīgais, ko tiesnesis var izdarīt, ir atstatīties. Un šeit, ja tādā veidā, kā jūs uzdevāt jautājumu un es pareizi sapratu, arī kasācijas instancē ir tieši tas pats. Te nav absolūti nekādas atšķirības, tāpēc šeit par kvalifikāciju

mēs nevaram runāt tāpēc, ka tiesnesim, kā ir jābūt vienādam standartam augstam ir pirmajā instancē, tā arī augstākajā instancē. Bet tas ir par ierosināšanu.

Nedrīkst jaukt, manā uztverē, šīs divas stadijas. Tās ir atšķirīgas.

A. Laviņš.

Paldies. Tātad, kvalifikācijas kritērijam ierosināšanas stadijā nebūtu jābūt izšķirošam. Es tā sapratu no jūsu jautājuma.

Ja es varu turpināt ar jautājumiem, tad nākamais aspekts, kas man likās interesants jūsu uzrunā, bija, ka noraidījuma institūts varētu tikt izmantots negodprātīgi un novest pie rezultāta, ka kasācijas sūdzības iesniedzējs varētu tikt pie, piedodiet, tad jāsaka šis termins „viņam labvēlīgāka tiesneša”, ko es negribu vispār pat apspriest. Bet, ja reiz šis arguments ir izskanējis, es gribu to saprast. Tāpēc es šo jautājumu uzdošu un mēģinu saprast. Kā tas būtu iespējams, ja noraidījuma institūts tomēr būtu piemērojams šajā stadijā, kad noris lietas, tātad, kad noris jautājuma izlemšana par lietas ierosināšanu, varētu kaut kādā veidā šo noraidījuma institūtu izmantot, lai tiktu pie labvēlīgāka tiesneša? Kā tas ir iespējams?

M. Krūmiņš.

Es varbūt nesapratu jūsu jautājumu, bet es visu laiku cenšos atstatīšanas institūtu nodalīt no noraidījuma institūta. Tāpēc šajā gadījumā šādā veidā nu nebūt es to neuztveru. Es īsti, goda vārds, es nesapratu jūsu jautājumu, jo atstatīšanas institūts ir tas, kas saistās ar tiesneša kvalifikāciju. Tas ir viennozīmīgi. Šajā gadījumā noraidījums ir pilnīgi citā lietas iztiesāšanas stadijā, tāpēc es to nesaistu kopā.

Un tas par to negodprātīgo rīcību... nu, atvainojiet... te jau ir tas jautājums, ko izvirzīja, cik es saklausīju šodien sūdzības iesniedzējā... nē, manā varbūt nē...

A. Laviņš.

Labi. Iespējams, tad es esmu ko pārpratis no jūsu uzrunā paustā. Tad šādu līdzīgu jautājumu es uzdošu Saeimas pārstāvim, jo no atbildes raksta es redzu šo vietu, ka varētu tikt apiets nejaušības princips, bet to mēs vēlāk Saeimas pārstāvim uzdosim šo jautājumu, lai saprastu šo argumentu.

Bet vēl daži jautājumi par 92. panta tvērumu.

Tātad, 92. pants paredz tiesības uz taisnīgu tiesu, un tas sevī ietver tiesības uz tiesas objektivitāti. Tiesības uz tiesas objektivitāti ietver divus aspektus: subjektīvo un objektīvo. Par subjektīvo es šobrīd nerunāšu. Es runāšu par objektīvo aspektu. Un objektīvais aspekts nozīmē, ka tiesību sistēmai ir jāsniedz pietiekamas garantijas tam, lai izslēgtu jebkādas lietas dalībnieku vai sabiedrības pamatotas šaubas par tiesas objektivitāti.

Dienas pirmajā daļā es pieminēju šo interviju, ko sniedzis jaunais Augstākās tiesas priekšsēdētājs, un te ir šī situācija, ko žurnālists ir uzdevis šo jautājumu. Krūmiņa kungs, jūs dzirdējāt šo jautājumu? Jo man tad nāksies to atkārtot. Iespējams, ka jūs jau dzirdējāt šo jautājumu.

M. Krūmiņš.

Es dzirdēju, bet tur bija... bet varbūt var atkārtot.

A. Laviņš.

Labi. Tātad žurnālists ir konstatējis, ka vēl nebūdamas Augstākās tiesas tiesnesis, kolēģis kā jurists ir sniedzis atzinumu vienai komercsabiedrībai. Nu jau esot tiesneša statusā, ir gadījies tā, ka izskatot... šeit gan nav minēts, vai izlemjot jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu vai izskatot jau lietu kasācijas instances tiesā... bet ir izskatīta tāda lieta, kurā ir tā pati SIA. Un sniedzot atbildi, kāpēc kolēģis ir skatījis šādu lietu, viņš ir sniedzis šādu atbildi: „Pateikšu godīgi. Tas diemžēl ne vienmēr ir iespējams. Piemēram, šajā gadījumā man ne prātā nenāca, ka tā ir SIA, kurai esmu devis atzinumu, jo lietu ir simtiem, nosaukumu un uzvārdu tūkstošiem. Tā var gadīties jebkuram tiesnesim, jo es nezinu, kuram manam draugam ir kādas firmas.”

Un tagad ir jautājums. Ja jūs kā sava klienta pārstāvis iegūstat informāciju, ka piedalījies lietas izskatīšanā ir tiesnesis, kuram ir šāda aprakstītā situācija iespējama, un ne jau viņš to apzināti dara, viņš nav zinājis šo informāciju, nav zinājis... Jautājums ir no 92. panta viedokļa. lai nodrošinātu šo objektivitātes kritēriju, jūs varat nosaukt instrumentu, kuru jūs kā otras pretējās puses pārstāvis izmantotu, lai teiktu: „Es vēlos īstenot savas tiesības uz objektīvu tiesu! Man ir legītimas šaubas par tiesneša objektivitāti.” Ja jūs sakāt, ka noraidījuma institūtam nav jābūt kasācijas instances tiesā tajā brīdī, kad tiek izlemts jautājums par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, kas ir cits instruments, kas jums kā advokātam dotu iespējas īstenot no 92. panta izrietošās tiesības uz objektīvu tiesu?

M. Krūmiņš.

Es vēlreiz, teiksim, kas attiecas uz šo te stāstu... Pirmkārt jau es neesmu tajā lietā bijis... sāksim ar to. Otrkārt, lai vispār varētu vērtēt viena vai otra tiesneša rīcību konkrētajā situācijā, ir jāredz visa lieta un jāredz visi apstākļi, kā, starp citu, ja mēs paskatāmies Senāta pēdējos spriedumus, arī tur ir parādījušies daudzi interesanti secinājumi, kas skaitās, pilnīgi visi jāvērtē.

Un šobrīd jūs uzdevāt man jautājumu vērtēt to, kas ir jādara kvalifikācijas komisijai. Es neesmu kvalifikācijas komisijas sastāvā. Es nevaru jums... es atvainojos, bet es nevaru jums atbildēt kvalifikācijas komisijas ietvarā, jo tas ir tas jautājums... tā ir tā iekšējā atstādināšanās... Ja tiesnesis ir uzskatījis, ka nē, un tiesneši ir secinājuši to, ka ir kārtība, tad kāds pamats man neticēt tam, kā tas ir noticis?

A. Laviņš.

Jā, paldies. Bet, piedošanu, tomēr es nebiju domājis šeit runāt par tiesnešu kvalifikāciju, jo ir acīmredzams, ka šis piemērs skaidri liecina, ka tiesnesis nav zinājis to, un pārņemst viņam kvalifikāciju šinī gadījumā ir nevietā. Tāpēc es šeit nerunāju par kvalifikāciju. Es drīzāk runāju par to, ka tā hipotētiski... ja jūs kā pretējās puses advokāts... jums šāda informācija būtu... es vaicāju, vai jūs saskatiet no Satversmes 92. panta kādus tiesiskus instrumentus, kas jums ļautu īstenot tiesības uz objektīvu tiesu? Man tāds jautājums.

M. Krūmiņš.

Nu, jāsaka ir sekojošais. Es negribētu teikt, ka konkrētajā situācijā, ja bija, teiksim, šī te situācija, kad bija neobjektīvs spriedums. Man nav pamata apgalvot tā. Jo, ja būtu neobjektīvs spriedums bijis, tad, protams, arī 92. panta... kaut arī šo es nesaistītu ar 92.a pantu, bet nu labi... es pateikšu savu viedokli šajā jautājumā.

Protams, ka tajā gadījumā pastāv iespēja tad vērsties un jautājums, vai tas atbilst vai neatbilst šī rīcība... un tad tas jau ir kvalifikācijas komisijas jautājums. To nevar pārlikt uz pusēm. To nedrīkst, pareizāk sakot... varēt jau var visu, bet to nedrīkst pārlikt uz pusēm. Tāda ir mana pārlicība, ka nedrīkst pārlikt uz pusēm. Tā ir tiesneša atbildība. Un, ja ir noregulēts šādā situācijā, tad man nav pamata tam neticēt.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Pārlicībai ir jābūt. Es piekrītu.

Un tāpēc noslēgšu savus jautājumus ar šo aspektu. Jūs minējāt, ka šī stadija par jautājuma izlemšanu ierosināt vai atteikt kasācijas tiesvedības ierosināšanu, tā ir procesuāli tiesiska stadija un tajā netiek lieta izskatīta pēc būtības.

Kā jūs vērtējat tomēr Satversmes tiesas atziņu, kas ir pausta 2013. gada 21. oktobra spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 par to, ka senatoru jautājumi, kas tiek izskatīti Senāta rīcības sēdē, un šī procedūra pēc būtības ir pielīdzināma lietas izskatīšanai rakstveida procesā, jo šajā stadijā ir jāiepazīstas pilnvērtīgi ar visiem lietas materiāliem, jāizdara secinājumi par kasācijas tiesvedības ierosināšanas nepieciešamību, tostarp ir jāpārbauda pārsūdzētā sprieduma tiesiskums? Vai, ņemot vērā šajā atziņā pausto, ir pamats izdarīt secinājumu, ka šī ir vienkārša procesuāla stadija, kurā tiesas objektivitātes garantijas pilnībā nodrošina... tāpat, jāformulē jautājums... pilnībā nodrošina... jāsaka tā... tie procesuālie instrumenti, kas ir minēti Saeimas atbildes rakstā, saukšu to tā.

Krūmiņa kungs, vai bija saprotams mans jautājums?

M. Krūmiņš.

Nu, es paužot savu viedokli, 5. punktā arī esmu atsaucies, ja es nemaldos, uz to pašu Satversmes tiesas spriedumu, ko jūs minējāt. Un šajā gadījumā man jau nav pamats uzskatīt savādā, jo šajā gadījumā tiesas spriedums ir likums.

A. Laviņš.

Jā. Paldies. Ļoti lakoniska atbilde.

Viss. Man jautājumu nebūs.

I. Ziemele.

Paldies tiesnesim Laviņam. Lūdzu, tiesnešiem vēl būs jautājumi?

Tiesnesis Gunārs Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Man jautājums saistībā tieši ar apstrīdēto normu. Tātad ar 464. panta pirmo daļu.

Tiesas sēdē izskanēja viedoklis, ka šī norma būtu fleksibli piemērojama un šī norma šobrīd neliedz iesniegt pieteikt noraidījumu. Vai jūs piekrītat šādam uzskatam un, ja jā, tad kāpēc? Un ja nē, tad kāpēc?

M. Krūmiņš.

Es laikam esmu... kā lai saka... citi teiktu – vecs stagnāts. Kāpēc? Jo es balstos uz to, kas ir Bukovska kunga teiktajā: civilprocess ir formālo lietu vešanas kārtība. Ja tā ir formālo lietu vešanas kārtība, tad, pirmkārt, tad ir jādod tiesnesim atstatīties, jo citādāk šī formālā lietu vešanas kārtība tiek izjaukta. Jo, ja tiek piedāvāts tas, kas ir pirmajā dienas daļā teikts, tad, ja tiek pieteikts noraidījums un jau iesniegts, nezinot, kurš tiesnesis ko skata, tad pēc būtības atstatīšanās vairs nav iespējama vispār, jo ir jāizlemj jautājums par noraidījumu.

Tā kā šajā gadījumā šī kārtība tiek izjaukta pilnīgi un galīgi.

G. Kusiņš.

Tad papildus jautājums. Vai no tā var secināt, ka jūs saskatāt, ka šīs kārtības izjaukšana būtu arī tāda, ka kāds varētu sākt pieteikt noraidījumus arī pirmās instances ierosināšanas procesā vai apelācijas ierosināšanas procesā?

M. Krūmiņš.

Nu ne tikai. Tad jau ir tālāk... ja mēs paskatāmies kopējā kontekstā ar 74. pantu, ja es nemaldos... drīkst, es paņemšu Civilprocesa likumu?

I. Ziemele.

Droši.

M. Krūmiņš.

Tūlīt... 74. panta 2. daļas trešais punkts. Pieteikt noraidījumus. Skaidri un gaiši. Ja mēs sakām, ka vienai pusei ir šīs tiesības, kas notiek ar otru pusi? Pēc būtības tas vispār tiek izjaukts pilnībā, jo tad, ja šie institūti ir sabīdīti un pārbīdīti vietām, nākamais solis jau ir... bet otrai pusei ir tādas pašas tiesības. Tāpēc, jaucot vienu vai skatoties vienu šaurā izpratnē, nu... tad notiek nākošais... šī kustība... Jo pieteikuma iesniedzējs par to vispār neko nerunā. Kā tas ir ar otras puses tiesībām? Saskaņa un viss pārējais? Kā tas iet ar ekonomijas principu? Kā tas iet kopā ar līdztiesības principu? Tas, es domāju,

arī ir jāvērtē šajā lietā, un tas ir būtiski, pat neskatoties uz to, kas ir nolemts varbūt kādā citā lietā.

Paldies.

G. Kusiņš.

Paldies. Un tad man ir jautājums, jau paturpinot to, ko jūs nupat teicāt par otras puses tiesībām.

Sakiet, lūdzu, vai šīs otras puses tiesību ievērošana nebūtu nodrošināma tā, ka, iesniedzot kasācijas sūdzību, visiem būtu iespējams... nu, es nezinu... mājaslapā vai kā savādāk... redzēt, kuri tiesneši tad šo kasācijas sūdzību izskatīs. Un tad gan vienai, tam, kas iesniedz kasācijas sūdzību, gan visiem pārējiem, kam ir tiesības pieteikt noraidījumu, šīs tiesības varētu savlaicīgi izmantot?

M. Krūmiņš.

Tad mēs faktiski runājam par šī institūta maiņu... Un tas ir tas, ko teica, ja es nemaldos, Saeimas pārstāvis, ka tad faktiski mēs runājam ne tikai par kasācijas instanci, mēs runājam arī par apelācijas instanci, kas skata šīs te ar kasācijas pilnvarām atsevišķas lietas. Tad arī to mēs skatāmies kopā... Tā kā, nu, tad, ja šādā veidā tas tiek skatīts, tad tur jau ir atkal ir sistēmas faktiski būtiski grozījumi un maiņa, tad ir jāskatās, kā tas iet kopā, un kā tas attieksies uz visām pārējiem šiem te principiem... līdztiesība... nu, tieši tāpat. Es neatkārtošu to, ko jau es tikko teicu iepriekš.

G. Kusiņš.

Paldies. Jautājumu nav vairs.

I. Ziemeļe.

Tā. Paldies. Ja es drīkstētu divus jautājumus.

Jūs sākat sava viedokļa paušanu ar to, ka jūs teicāt, ka šī lieta patiesībā ir par tiesas objektivitāti un par tiem faktoriem jeb elementiem, kas to veido.

Es gribēju... varbūt mazlietiņ jūs šo domu kopā ar jums attīstīt tālāk...

Sakiet, lūdzu, ja es pareizi saprotu jūsu viedokli. Tātad, attiecībā uz kasācijas instanci un attiecībā jau pavisam konkrēti uz senatoriem, un ņemot vērā visu, kas ir izskanējis, tātad, jūs būtībā paužat to viedokli, ka uz šo līmeni ir attiecināma objektivitātes prezumpcija, ja? Vai arī objektivitātes

prezumpcija, teiksim, ir attiecināma, protams, pilnīgi uz visiem tiesnešiem? Kur jūs esat attiecībā uz šo objektivitātes prezumpciju? Kā jūs viņu definētu mūsu lietas apstākļos?

M. Krūmiņš.

Nu... ja mēs runājam par objektivitātes prezumpciju, es par to domāju... un kāpēc es par to rakstīju... Ņemot vērā to, ka mums tā sistēma ir uzbūvēta sekojoši, kā jau es minēju, no pirmās līdz augstākajai instancei un visiem, teiksim, tiesnešiem tiek piešķirtas kvalifikācijas. Un tiesnesis, teiksim, ja viņš ir, teiksim, tikko sācis, viņš, protams, ir kvalificēts, bet viņam tas kvalifikācijas... tur jāskatās, kā tā komisija... jo es tiešām neesmu kvalifikācijas komisijā... Bet katrā ziņā kvalifikācijas tie rādītāji tiek vērtēti un katrā ziņā šī te prezumpcija, protams, objektivitātes prezumpcija Augstākās tiesas tiesnešiem tas ir tas rādītājs. Tas ir būtiskākais.

Un tas, ko uzdeva kolēģis jautājumu... es neatceros, kurš no tiesnešiem uzdeva jautājumu par to... Laviņa kungs laikam... uzdeva jautājumu par objektivitāti un subjektivitāti... Šajā gadījumā es nepieļauju, es pat nepieļauju iespēju, ka tiesnesis kaut ko skatītu subjektīvi trešajā instancē... Ja tā godīgi... viņam ir jāskatās objektīvi, tur nav variantu, jo pretējā gadījumā kā mēs varam paļauties uz tiesas spriedumu.

I. Ziemeļe.

Jā, paldies. Tas ir tieši tas jautājums, kā jūs definējat šo objektivitātes prezumpciju, un šis ir tas saturs, kuru jūs tajā ieliekat iekšā īpaši jau Augstākās tiesas līmenī. Tieši tā.

M. Krūmiņš.

Protams.

I. Ziemeļe.

Līdz ar to mans otrais jautājums jums. Sakiet, lūdzu, vai objektivitātes prezumpcija ir absolūta attiecībā uz pieeju kasācijas instancēm? Vai jūs arī varētu redzēt to, ka objektivitātes prezumpcija tomēr varētu būt pakļauta apstrīdēšanai? Un tādā gadījumā, kāds ir šis instruments... tātad instruments būtu, ja es pareizi sapratu... tiesneša paša atstatīšanās šajā kontekstā? Tieši šajā kontekstā?

M. Krūmiņš.

Jā, protams. Šajā lietā ir tiesneša paša atstatīšanās. Tieši tā.

I. Ziemeļe.

Bet nu objektivitātes prezumpcija nav absolūta, jo darbojas...

M. Krūmiņš.

Nē, es to arī nekad neesmu teicis. Un tāpēc jau ir šī te kvalifikācijas komisija, kas tālāk to izvērtē, ja gadījumā ir kādi iebildumi.

I. Ziemeļe.

Skaidrs. Jā, paldies.

Tā... tiesnešiem uz šo brīdi jautājumu nav.

Līdz ar to es došu pieteikuma iesniedzēju pārstāvim zvērinātam advokātam Jonāna kungam iespēju uzdot jautājumu pieaicinātai personai. Lūdzu!

O. Jonāns.

Labdien! Paldies, godātā tiesa, man nebūs jautājumu Krūmiņa kungam.

I. Ziemeļe.

Jā, paldies. Tātad arī Saeimas pārstāvim Stupina kungam ir iespēja uzdot jautājumu pieaicinātai personai. Lūdzu!

A. Stupins.

Labdien. Man būs tikai viens jautājums. Es palūgtu Krūmiņa kungu varbūt plašāk ieskicēt šo te viņa viedokļa 10. punktā norādīto atšķirību starp šīm te divām stadijām, par kurām jau mēs diezgan daudz šodien jau esam dzirdējuši. Bet kur ir tā robežšķirtne starp šo te procesuālās dabas jautājumu un to brīdi, kad kasācijas sūdzība jau tiek saturiski vērtēta pilnā apjomā, faktiski pēc būtības, kaut arī tā nav izskatīšana pēc būtības, bet kasācijas sūdzība tiek izskatīta kā tāda? Kur ir robežšķirtne? Paldies.

M. Krūmiņš.

Nu... es teiktu tā, ka robežšķirtne ir tajā brīdī, kad kāds no tiesnešiem saka, ka lieta ir skatāma kasācijas instancē. Tā ir tā robežšķirtne, kur faktiski

viens no trīs tiesnešiem pasaka: „Jā, šeit es saskatu problēmu.” Un faktiski un pēc būtības... varbūt tas... labi... tā būtu mana atbilde.

I. Ziemele.

Tad es saprotu, ka Saeimas pārstāvis ir saņēmis atbildi uz savu jautājumu, ja?

A. Stupins.

Paldies par atbildi. Jautājumu nebūs.

I. Ziemele.

Tātd jautājumu vairāk nav. Tiesnešiem arī jautājumu nav. Paldies.

Līdz ar to es gribētu tiesas vārdā pateikt paldies Mārcim Krūmiņam par piedalīšanos tiesas sēdē tiešsaistes režīmā un par sniegto viedokli, kurš tiesai būs ļoti noderīgs. Paldies un jauku vakaru!

Tā. Šajā brīdī tiesa... droši, jā... lietas dalībniekiem var vēl uzdot jautājums... protams.

Tiesnesis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Man šķiet, ka šajā tiesas sēdē mēs varam šo jautājumu paturpināt.

Tātd, par tiesu informācijas sistēmu, tajā iegūstamo informāciju. Un tiešām man žēl, ka mēs atrodamies dažādās pozīcijās, ka tiesnešiem ir pieejama šī informācija, Saeimas pārstāvim nav.

Bet dienas pirmajā daļā jūs minējāt, ka pieteiktie noraidījumi Augstākās tiesas senatoriem šajā stadijā, ko mēs dēvējam par Senāta rīcības sēdi, kurā tiek izlemts jautājums par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, ir netipiski uzdot... nevis uzdot, bet pieteikt noraidījumus.

Tiesu informācijas sistēma nemaz nav tālu, ja tā var teikt, jāmeklē, sniedz pietiekami plašu informāciju par to, cik daudzi pieteikumi par noraidījumiem senatoriem šajā lietas izskatīšanas stadijā ir iesniegti.

Tas, ka lēmumā par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā ir norādīti divi lēmumi, nebūt nav pilnīga informācija par to, ka tie ir tikai divi gadījumi, un no tā varētu izdarīt secinājumu, ka tie ir netipiski gadījumi.

Nu, piemēram, tikai laika posmā no 2018. gada 22. augusta līdz šodienai, piemēram, es esmu atradis vismaz piecus nolēmumus – Lietā SKC

1038, 2018. gada 22. augusta lēmums, 2019. gada 26. jūnija lēmums lietā SKC 214, rīcības sēdes lēmums 2019. gada 16. decembrī lietā SKC 342, rīcības sēdes lēmums 2019. gada arī 16. decembrī citā lietā SKC 1156.

Šī informācija vien... vai tiešām Saeimas pārstāvim liecina par to, ka šīs ir netipiskas situācijas?

A. Stupins.

Saeimas pārstāvim nav ne mazāko šaubu par to, ka senatori, šādā veidā interpretējot Civilprocesa likuma normas, ir rīkojušies tiesiski, jo tā ir viņu kompetence izvērtēt, kā konkrētajā gadījumā šis tiesību piemērošanas jautājums ir atrisināms.

Tad es vēlētos varbūt saņemt jautājuma precizējumu, kas tad ir uzskatāms par netipisku gadījumu? Vai tas ir viens gadījums desmit gados vai pieci gadījumi divos gados? Ir pilnīgi skaidrs, ka lietas izskatīšanas priekšmets un arī pieteikuma iesniedzēju uzskats un kopumā arī visi procesuālie dokumenti, kas ir lietā... mēs šobrīd diskutējam par to, ka šajā te procesuālajā stadijā attiecībā uz lietas ierosināšanu klasiskā situācijā noraidījums klasiskā izpratnē nav iespējams tāpēc, ka personas netiek informētas par tiesnešu sastāvu. Līdz ar to to var pieteikt tikai netipiskā gadījumā tas, kurš normas tekstā tiešā veidā nav minēts, un jau tad, kad šis gadījums tiek izskatīts... ja vien senatori to par tādu atzīst. Tur jau ir piemērotas normas attiecībā uz noraidījumu.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Un otrs jautājums ir saistīts ar to, kas ir minēts Saeimas atbildes raksta 6. lapaspusē.

Šeit ir minēts, ka „šāda pieeja radītu negatīvas sekas, proti, negodprātīgas personas varētu mērķtiecīgi apiet nejaušības principa nodrošināšanu lietu sadales kārtības ietvaros”.

Varētu paskaidrot, kādā kontekstā šis bija minēts... šī tēze bija minēta kādā kontekstā?

A. Stupins.

Šodien šo esmu arī paskaidrojis tiesas sēdē pirmajā daļā, ka gadījumā, ja negodprātīgs lietas dalībnieks sāk izmantot šādu shēmu, Saeimas ieskatā to par

netipisku gadījumu nevar uzskatīt un šāda veida procesuālu darbību likums nevar pieļaut. Viņa ir nepieņemama.

A. Laviņš.

Piedošanu... Kādu shēmu?

A. Stupins.

Shēmu, ka lietas dalībnieks apzināti meklē sev, kā jūs jau šodien diskusijā ar Krūmiņa kungu pieminējāt, vēlamu tiesas sastāvu, kas pats par sevi ir absurdi.

A. Laviņš.

Bet paskaidrojiet to domu, kā ar noraidījuma pieteikšanu var lietas dalībnieks panākt sev labvēlīgu tiesnesi?

A. Stupins.

Manuprāt, Latvijā kā tiesiskā valstī tas nav iespējams, taču šāds mēģinājums teorētiski var tikt pieņemts, piemēram, piesakot noraidījumu visiem tiesnešiem, izņemot trīs. Šis ir preventīvs piemērs, kurš ir ļoti attāls no ierastās prakses, un Saeimas ieskatā ir jāizdara pilnīgi viss, lai viņš nebūtu iespējams.

A. Laviņš.

Labi. Un visbeidzot jautājums par 92. panta tvērumu un tā izpratni.

Es jau norādīju, ka tas ietver tiesības uz objektīvu tiesu un objektīva tiesa ietver gan subjektīvo, gan objektīvo aspektu.

Par tiesneša aizspriedumiem attiecībā uz lietas dalībniekiem un izskatāmo jautājumu tas vairāk vai mazāk ir saistīts ar šo subjektīvo aspektu.

Savukārt Satversmes tiesa savā praksē skaidrojot šo objektīvo aspektu, tiesībām uz tiesas objektivitāti, ir minējusi, ka tas ir jāsaprot tādā veidā, ka tiesību sistēmai ir jāsniedz pietiekamas garantijas tam, lai izslēgtu jebkādas...1) lietas dalībnieku, 2) sabiedrības... pamatotas šaubas par tiesas objektivitāti.

Es atgriezīšos pie šīs intervijas ar Augstākās tiesas priekšsēdētāju. Šis piemērs... to es neatkārtošu... tad jautājums būs: kā lietas dalībniekam kasācijas instances tiesā tajā brīdī, kad viņš zina, kad ir iesniegta kasācijas sūdzība, kā viņi var novērst savas šaubas, ja viņiem ir informācija par to, ka

tiesnesim ir kaut kāda saikne ar pretējās puses lietas dalībnieku? Kā lietas dalībnieks var novērst savas pamatotās šaubas kasācijas instances tiesā šajā stadijā, ja Saeima uzskata, ka noraidījuma tiesības nepastāv? Kas ir tie citi instrumenti, kas palīdz nodrošināt objektivitātes aspektu tam, lai nodrošinātu tiesības uz objektīvu tiesu? Kā to Saeimas pārstāvis redz?

A. Stupins.

Paldies par jautājumu.

Šodien uz šo jautājumu esmu atbildējis jau vairākkārt.

Taču varbūt, lai šo mulsumu noņemtu, atkārtotu, ka nekādi atšķirīgi objektivitātes standarti no 92. panta neizriet. Pilnīgi visiem tiesnešiem ir viena līmeņa objektivitātes standarts. Un tas, ar kādiem instrumentiem kaut kādu procesuālo stadiju ietvaros, ņemot vērā nepieciešamību pēc lielākas efektivitātes vai kādus citus aspektus, kopējo objektivitātes standartu tas nekādā veidā neietekmē, un Saeimas pārstāvis ir nedaudz apmulsis no tā, kāpēc šodien par to vispār tiek diskutēts, jo Saeimas atbildes rakstā nekas tāds nav minēts.

Savukārt par minēto Strupiņa kunga interviju jau atkārtoti norādu un pievienojos Krūmiņa kunga viedoklim, ka šajā pavisam niecīgajā iespējā, ka tiesnesis, ņemot vērā viņa kvalifikāciju, augstākās morāles standartus un citus aspektus, uz ko Krūmiņa kungs ir minējis savā viedoklī, ja pastāv šī pavisam niecīgā iespēja, ka viņš kaut ko tādu nav pamanījis, tieši šim gadījumam ir nepieciešama šīs te normas fleksibla piemērošana, ko arī dara Augstākās tiesas senatori.

Paldies.

A. Laviņš.

Tāpat atsevišķos gadījumos noraidījuma institūts tomēr palīdz īstenot tiesības uz objektīvu tiesu? Tā varēja saprast?

A. Stupins.

Atsevišķos netipiskos gadījumos, gluži tā, kā tas ir minēts jūsu uzrādītajos un arī jūsu, Laviņa kungs, tikko pieminētajos, piemēram, piecos nolēmumos, kas, nešaubos, ir arī vairāki un tieši šādā veidā šī sistēma strādā objektīvi, pilnīgi, fleksibli un es uzskatu, ka veiksmīgi.

A. Laviņš.

Paldies.

I. Ziemele.

Labi. Paldies tiesnesim Laviņam. Tiesnesis Gunārs Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Es vēlējos pajautāt par tādu tīri teorētiski iespējamu situāciju, ka lietas kasācijas sūdzības iesniedzēji nezina, kas ir šie trīs senatori, kas izskatīs, un viņi šo tiesas sastāvu uzzina tikai pēc tam, kad saņem šo atteikumu ierosināt kasācijas tiesvedību.

Sakiet, lūdzu, vai šajā stadijā Saeimasprāt arī ir vēl kādas iespējas panākt tiesas objektivitāti?

A. Stupins.

Kā ir minēts Tieslietu ministrijas viedoklī, par to gan pastāv, cik es saprotu, diskusija tiesību zinātnieku starpā, bet izņēmuma gadījumos ir iespējams iedarbināt arī jaunatklātu apstākļu institūtu tā, kā tas ir darīts šajā te 2013. gada nolēmumā, uz ko ir atsaukusies Tieslietu ministrija savā viedoklī.

G. Kusiņš.

Tātad varētu pieteikt noraidījumu arī pēc tam, kad ir rīcības sēdē izņemts atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību? Tā es pareizi sapratu?

A. Stupins.

Tas būtu pieteikums sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, kad persona ir konstatējusi, ka viņas lietu ir izskatījis tāds tiesnesis, kuram ir bijuši zināmi personas ieskatā objektivitātes defekti vai kaut kas tamlīdzīgs, un Tieslietu ministrija savam viedoklim šo te lēmumu ir pievienojusi, bet, protams, ir jāskatās šis te jaunatklāto apstākļu jēdziens un kādi aspekti konkrētajā gadījumā par tādiem būtu uzskatāmi. Ja personai, piemēram, bijušas šaubas iepriekš par kādu no Senāta tiesnešiem un savas šaubas tas nav darījis zināmas Senātam, es uzskatu, ka tādā gadījumā tie nav jaunatklāti apstākļi.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu tad Saeimas pozīciju, ka, ja persona pēc tam iesniegtu, pieteiktu noraidījumu, tad Saeima to neredz, ka tie ir kādi jaunatklāti apstākļi, jeb, citiem vārdiem sakot, tas neatbilst Civilprocesa likumā definēto jaunatklāto apstākļu jēdzienam?

A. Stupins.

Es varbūt neuztvēru jautājuma būtību, bet kā mēs varam pieteikt noraidījumu sastāvam lietā, kur ir pieņemts galīgais tiesas nolēmums? Lai šo procesu kaut kādā veidā atjaunotu, ir tikai Civilprocesā norādītie izņēmuma gadījumi, no kuriem viens ir lietas jauna izskatīšana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Man ir zināms tikai viens šis 2013. gada gadījums, kur faktiskie apstākļi ir atšķirīgi, taču par šo, iespējams, var diskutēt kā par tādu papildu aizsardzību pavisam izņēmuma gadījumā, bet nu noteikti... ja personai par kādu senatoru šaubas ir bijusi pirms tam un tad viņš ir atskārtis, ka šis senators ir izskatījis viņa iesniegto kasācijas sūdzību, nu tad es uzskatu, ka personai, atbilstoši dispozitivitātes principam, bija jārēķinās ar šādām sekām. Paldies.

G. Kusiņš.

Paldies.

I. Ziemeļe.

Tā... es saprotu, ka vairāk jautājumu nebūs tiesnešiem šobrīd...

Līdz ar to, pirms tiesas sēdē mēs ejam uz pārtraukumu, es varētu informēt lietas dalībniekus par to... vēlreiz atgādināt, kādā secībā tiesa ir lēmusi uzklaut nākamās pieaicinātās personas, lai jūs arī varat sagatavoties.

Tātad, kā nākamo mēs uzklautu Tieslietu ministriju, kurai sekotu tiesībsargs, tad būtu Daina Ose, Jānis Lapsa un tas arī noslēgtu šo pieaicināto personu sarakstu.

Līdz ar to ir cerība, ka mēs varētu arī pēc pieaicināto personu noklausīšanās pāriet uz tiesas debatēm.

Bet šobrīd mēs izsludinām Satversmes tiesas sēdē pārtraukumu līdz 16. jūnijam pulksten 10.00.

Paldies.